2020. SZEPTEMBER

RÓLUNK SZÓL

A BUENOS AIRES-I MAGYAR KÖZÖSSÉG HÍRLAPJA

5X5 PERC JÁTÉK A SZAVAKKAL

- Növénynevek
- Képrejtvény
- Antonimák
- Rímek

-89.oldal

NYELVCSISZOLÓ

-21.oldal

INTERJÚ BENEDEK ZSUZSIVAL

"**Én Magyarországon nőttem fel, abban a Magyarországban amit nagyszüleim, szüleim alkottak, teremtettek, ápoltak és adtak át nekünk.** Ahhoz, hogy magyarul beszélj, átérezd és éld a magyar kultúrát, nem fizikai közelség kell, hanem mély érzelem, hit, lélek. Ha a teljes mivoltod magyar, akkor azt adod át az utódoknak." -23.oldal

-Benedek Zsuzsi

"Egyszerre kötelez bennünket ma élő magyarokat Szent István királyunk államalapítói öröksége és spirituális tette, amellyel Szűz Máriának ajánlotta országát." -3.oldal

-dr. Gelényi Csaba, nagykövet

***Ösztöndíjas összefogás* SZENT ISTVÁN ÜNNEPÉN –5.oldal**

-Martí Tibor írása

VALLOMÁSOK

"Annyit kaptam, hogy mindig úgy érzem, hogy sokkal tartozom. "

-Mocsáry Anni –32.oldal

„És mégis erőt kellett gyűjteni, tovább kellett élni a családért, a jövőért!"–37.o.

-Vass Gyöngyi

„CSAK AZ ŐRANGYALOK TUDJÁK" -Zólyomi Kati írása –12.oldal

„A hagyományőrzés nagyon fontos szerepet tölt be az életemben."–77.o.

-Jeszenszky-Böhm Zsuzsanna

SECCIÓN EN ESPAÑOL

Celebrando el Día de las Colectividades al presentar la historia de ZIK -página 92.

-Anni Mocsáry

"...hoy, nuestros Abuelos "vuelven" simbólicamente a su Patria gracias al Skanzen; Y PARA SIEMPRE!"–página 100.

-Alejandro Pajor
cónsul honorario

IDIOMA HÚNGARO EN LA UBA Kató Lomb, sigo tus pasos –p.110.

-Susana Benedek

"...por más adverso que resulte el camino con tenacidad, perseverancia y esperanza todo se supera..." –p.116.

-Carolina Juhasz

Para hispanohablantes -páginas –92-118.

SZENT MIHÁLY NAPJA *–86.o.*
-Knapecz Kata, Tóth András

VISELKEDJ JÓL!

"Jó lenne ha ez a világ telis-tele volna gerinces, szilárd jellemű emberekkel! "

-Benedek Zsuzsi –18.oldal

"A '20-as és '30-as évek kiváló magyarországi középiskolai és egyetemi képesítése volt az alapja ennyi sikeres karriernek" -57.oldal

-Székásy Miklós

"...meg szeretném tanulni apukám és nagymamám anyanyelvét..."

-Gáspár Ibilu –73.o.

MAGYARUL TANUL A GYEREKEM!
Szülők a Szent Lászlóból –71.oldal

"Győrben voltak" a ZIK tanárai -81.oldal

A FANTASZTIKUS POLÁNYI CSALÁD *–62.oldal*

-Székásy Miklós

RONAN PRISCILA
Kőszívből vajszív
-87.oldal

AZ OTTHON ILLATA

Egyszer kaptam ajándékba egy kis turistaszuvenírt; „Berliner Luft" - *berlini levegő* - olvasható a pici fémdoboz csomagolásán. Megmosolyogtató... érdekes gondolat levegőt ajándékozni.

Így, Magyarországtól fél évnyi, és mintegy 12000 kilométernyi távolságra értelmet nyert a kis doboz gondolata, amibe bele lehetne zárni egy „szippantásnyi Magyarországot". Csak egy légvételnyit az „itt ismerős vagyok", és „engem itt ismernek", az „ide tartozom", „itt mindig hazavárnak" nyugalmából; az otthon illatából. *„Itthon vagyok. S ha néha lábamhoz térdepel / egy-egy bokor, nevét is, virágát is tudom, / tudom, hogy merre mennek, kik mennek az uton,..."* – írja Radnóti. Valahogy így érzem magam én is, amikor hosszabb-rövidebb távollét után leszáll a gép a Liszt Ferenc Repülőtéren. Mintha otthon az ismeretlen is ismerősebb lenne, mint idegenben. Az otthon illata is más, összetéveszthetetlen.

Ha egy helyre, eseményre gondolunk, szinte biztos, hogy illatot is asszociálunk hozzá. Vajon a távolból milyen illat fogja majd előhívni számomra Argentínát?

Szeretek a Plaza Italiától az Av. Del Libertador felé sétálni, ott, ha sokan is vannak kinn a szabadban, eloszlik az embertömeg, gyönyörűen élvezhető a napsütés, simogat a szél, énekelnek a kis zöld papagájok, és lehet fürkészni a marákat az Eco Park kerítésén keresztül. Hosszú hónapok óta először sétáltam kinn maszk nélkül. Ez a friss, szabad érzés, a maszk nélkül még élénkebbnek ható levegő talán mindig velem marad Buenos Airesre emlékeztetve.

De van, amikor nem az illat hívja elő az emléket, hanem egy -egy emlék magát az illatot, és nem is kell hozzá feltétlenül egy saját emlék, hogy érezzünk, beleborzondjunk, hogy könnyeket csaljon a szemünkbe... a szívből, szívesen megosztott történetek képesek így hatni, és saját emlékeket előhívni illatokkal, ízekkel, érzetekkel, hangulatokkal, színekkel...

Köszönhetően Benedek Zsuzsi, Mocsáry Anni, Jeszenszky-Böhm Zsu interjúinak, Vass Gyöngyi, Pajor Sándor és Juhasz Carolina írásainak, a Rólunk szól szeptemberi számát olvasva, kicsit újra otthon lehettem, Magyarországon.

Szívélyes üdvözlettel maradok szolgálatukra,

a Rólunk szól szerkesztője,

Vágási-Kovács Anna

2020. AUGUSZTUS 20.

DR. GELÉNYI CSABA NAGYKÖVET ÜNNEPI BESZÉDE

Tisztelt Magyar Honfitársaim!

Augusztus 20-a ünnepnap a magyar nemzet tagjai számára, bárhol éljünk e Földön. Nemzetünk létezését, Magyarország fönnállását ünnepeljük, a magyar államiság, és egyben a keresztény állam megalapítójára, Szent István királyunkra emlékezünk e napon.

Augusztus 20. Magyarország kiemelt nemzeti ünnepe, hiszen állami és egyházi ünnep is egyben. Egyszerre kötelez bennünket ma élő magyarokat Szent István királyunk államalapítói öröksége és spirituális tette, amellyel Szűz Máriának ajánlotta országát.

Különösen értékes ez az ünnep, mert az évezrednél hosszabb magyar történelemben mindenkor a független szabad Magyarország jelképe volt és maradt, függetlenül különféle világmagyarázatoktól és politikai értékrendektől.

Ezért lehetett az államalapítás ünnepe mindig is a latin-amerikai magyar diaszpóra kitüntetett, talán mondhatom azt, legfontosabb közös ünnepe, aminek megőrzéséért és megtartásáért most köszönetet mondok minden e kontinensen élt és ma élő honfitársamnak.

Az ünnep itteni jelentőségét nagyköveti misszióm kezdetén, 2017 augusztusában Montevideoban érezhettem át mélységében először, amiért hálás vagyok a magyar diaszpóra minden tagjának, de az alkalom miatt különösképpen az uruguayi magyaroknak, a Magyar Otthonnak, ahol hazámtól távol egy talpalatnyi magyar földön állhattam, és velük ünnepelhettem.

Mit tettünk a Szent Istváni örökség megtartásáért mi, ma élő magyarok? Magyarország 2011-ben elfogadott Alaptörvénye, a ma hatályos Alkotmány a Nemzeti Hitvallással így kezdődik:

„MI, A MAGYAR NEMZET TAGJAI, az új évezred kezdetén, felelősséggel minden magyarért, kinyilvánítjuk az alábbiakat:

Büszkék vagyunk arra, hogy Szent István királyunk ezer évvel ezelőtt szilárd alapokra helyezte a magyar államot, és hazánkat a keresztény Európa részévé tette.

Büszkék vagyunk az országunk megmaradásáért, szabadságáért és függetlenségéért küzdő őseinkre."

…majd így zárul a Nemzeti Hitvallás:

„Alaptörvényünk jogrendünk alapja, szövetség a múlt, a jelen és a jövő magyarjai között. Élő keret, amely kifejezi a nemzet akaratát, azt a formát, amelyben élni szeretnénk.

Mi, Magyarország polgárai készen állunk arra, hogy országunk rendjét a nemzet együttműködésére alapítsuk."

Ennek az együttműködésnek, ti mindannyian, Dél-Amerikában élő magyar honfitársaink a részesei vagytok.

Isten, áldd meg a magyart!

MARTÍ TIBOR

AUGUSZTUS 20. DÉL-AMERIKÁBAN ÖSZTÖNDÍJAS ÖSSZEFOGÁS SZENT ISTVÁN ÜNNEPÉN

Szent István király ünnepére készülve a Kőrösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasai közös online ünnepséget szerveztek 2020. augusztus 20-án a Dél-amerikai országokban élő magyarság számára.

Ünnepségünk nyitányaként az „Ó Szent István dicsértessél" kezdetű népéneket hallgathatták meg a résztvevők Sirákné Kemény Kinga és Sirák Blanka (Ars Hungarica, Buenos Aires) gyönyörű előadásában. A Himnusz eléneklésében közreműködött a brazíliai Jaraguá do Sul-i Magyar Egyesület. Ezt követően dr. Gelényi Csaba nagykövet úr két nyelven is köszöntötte a virtuális térben összegyűlt ünneplőket, akik az Uruguay-i Magyar Otthon Youtube-csatornáján, illetve Facebook-oldalán tekinthették meg az ünnepi műsort.

Az ösztöndíjasok által heteken keresztül előkészített programmal több célt is szerettünk volna megvalósítani: államalapító királyunk személyének és életművének összefoglalása mellett fontos célunk volt a Szent István személyéhez és az augusztus 20-hoz kapcsolódó magyarországi hagyományok, valamint a diaszpóra közösségeiben gyakorolt ünnepi szokások bemutatása.

Az ünnepség bevezetőjében elhangzott, hogy Szent István a magyarságot ma is összetartó, erényekben gazdag király, aki eltörölhetetlenül jelen van nemzetünk életében. Alakja mélyen megragadta a magyarok lelkét és ez a hatás egy ezredéven keresztül töretlenül él és működik. Ennek eredménye, hogy Szent István nevét viseli számos, a diaszpóra életében fontos intézmény, így Argentínában, Buenos Aires-ben a Szent István Idősek Otthona, a Szent István Kápolna, az Argentin Magyar Katolikusok Egyesületének kápolnája, a Szent István Kör, melynek tagjai a Szent László Iskola támogatói; Brazíliában São Pauloban van Szent István-templom, illetve Szent Imre Kollégium; Jaraguá do Sul-ban Szent István templom és Szent Istvánról elnevezett Általános Iskola található.

Szent István különböző ábrázolásait találhatjuk meg szerte Dél-Amerikában, például a Mexikóvárosban található Jézus Szíve templomnak a mexikói magyarság adományaiból készült üvegablakainak egyikén is ott láthatjuk az államalapító képét. A róla szóló versek, himnuszok, énekek is jelzik: az ő neve forrt össze legszorosabban a magyarsággal. Személyének, tevékenységének felidézésével célunk a keresztény magyar állam alapításának és több mint ezeréves folyamatos fennállásának megünneplése volt.

A műsor államalapító uralkodónk életének bemutatásával és rövid történeti áttekintéssel folytatódott. Martí Tibor ösztöndíjas (Villa Angela, Chaco) előadásában azt a két kérdést állította a középpontba, hogy miben lehet nekünk aktuális egy ezer esztendeje élt uralkodó, illetve hogy hol találkozhatunk napjainkban országlásának eredményeivel, gazdag és sokrétű életművének gyümölcseivel.

Elhangzott, hogy Szent Istvánt az Árpád-ház sarjaként 1000 karácsonyán (vagy 1001 Újév napján) Esztergomban koronázták hazánk első királyává. 3 törvénykönyvében 56 törvénnyel szilárdította meg a belső rendet, 10 falunként egy templomot emeltetett. A latin (nyugati) rítust választva 1 érsekséget és 10 püspökséget alapított; megerősítette Pannonhalmát, megalapította Bakonybél, Zalavár és Pécsvárad bencés monostorát. Kiépítette az ispánság központú vármegyerendszert, bevezette a hivatalos állami oklevélkiadást, elkezdte a pénzverést. Fiának írt Intelmek c. műve ma is aktuális állambölcseleti mű. Székesfehérvárott halt meg 1038. augusztus 15-én, Nagyboldogasszony ünnepén. Előtte koronáját, azaz országát – a történelemben elsőként – fölajánlotta Szűz Máriának. Ettől kezdve Magyarország Szűz Mária országává (Regnum Marianum) vált. Szent Istvánt a székesfehérvári Nagyboldogasszony-templomban temették el, amely ennek következtében a középkorban a magyar királyok koronázási és többségében temetkezési helyévé vált. Első királyunkat, Szent László király kezdeményezésére, VII. Gergely pápa avatta szentté: a kanonizáció kihirdetése Székesfehérvárott, 1083. augusztus 20-án történt.

A megemlékezés egyik legfontosabb üzenete, hogy a latin-amerikai diaszpórában élő magyarság számára Szent István személye különleges példakép. Az ünneplőket emlékeztettük arra, hogy felmenőik magyar identitásukat és a magyarsághoz való tartozásukat megőrizve hoztak létre új hazájukban egy *„kis Magyarországot”*. Olyan intézményeket, szervezeteket alapítottak, cserkészcsapatokat hoztak létre, amelyek generációk óta őrzik a magyar nyelv, az irodalom, a magyar történelem ismeretét és szeretetét. Augusztus 20-án az államalapító szent király személye és a magyar államiság ezer éves fennállása mellett ezt ünnepeltük. Ezen a napon különösen is fontos tudatosítani, hogy a magyar kultúrához, gyökereinkhez való ragaszkodás és e munka folytatása a garanciája a jövőnek.

A Kőrösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasainak nevében hangzott el, hogy megtiszteltetés számunkra, hogy ezért együtt dolgozhatunk a dél-amerikai magyarsággal és meggyőződésünk, hogy együtt nagyon sokat tehetünk. A közös munka során ezer esztendő után is példaként áll előttünk Szent István király, az ő életműve és tanítása.

Az ünnepi műsor az ösztöndíjasok által készített videó-összeállításokkal folytatódott. Elsőként az egyik legfontosabb magyar ereklye és egyik nemzeti jelképünk, a Szent István Bazilikában őrzött Szent Jobb bemutatására került sor. Az ereklyét évről-évre körmenetben kísérik a hívek az augusztus 20-án a Bazilikában bemutatott szentmise végén. A Szent Jobb történetéről Császár Ilma chilei ösztöndíjas készített összeállítást. Ezt követően az Intelmek néhány fontos gondolatát Juhász Lúcia paraguay-i ösztöndíjas összeállításában hallhattuk. Az egyetlen magyar királytükör kiváló állambölcseleti mű, amely Szent István fia, Szent Imre herceg számára született, latin nyelven. A program a magyar királynék városának, Veszprém bemutatásával folytatódott. A különleges, nagyon szép és történelmi múltja miatt rendkívüli jelentőségű városban élt Sarolt, Géza nagyfejedelem özvegye, Szent István édesanyja. Ma érseki központ, gazdag főegyházmegyei gyűjteménye Szent István feleségének, Boldog Gizella magyar királynénak nevét viseli.

A királynék városát Somogyi Kinga, a brazíliai Jaraguá do Sul-i ösztöndíjas mutatta be. A műsort ezután egy rövid, Szent Istvánról szóló monda feldolgozásával Pásztor Mária Sao Paolo-i ösztöndíjas társunk színesítette, aki a mondát Brazíliában élő magyar fiatalokkal együtt olvasta fel. Az augusztus 20-i ünnep kihagyhatatlan része a kenyéráldás. A nemzeti színű szalaggal átkötött, frissen sütött kenyeret először ünnepélyesen megszentelik, majd felszelik és végül szétosztják a darabjait. A szokás eredetéről Knapecz Kata és Tóth András Buenos Aires-i ösztöndíjasok videóját tekinthettük meg. Az ünnepi műsort élőben megtekintők körében kiemelt sikere volt a Buenos Aires-i Szent László Iskola magyarul tanuló diákjainak, akik Kányádi Sándor „Nagyanyó-kenyér" című versét adták elő, nemkülönben a Zrínyi Ifjúsági Kör diákjainak: előadásukban Juhászné Bérces Anikó „Augusztus 20." című költeményét hallhattuk. A gyerekeket Vágási-Kovács Anna Buenos Aires-i ösztöndíjas készítette fel. A fehérvári királyi napok hagyományát Rácz Sarolt mendozai ösztöndíjas hozta közel a műsor nézőihez.

Augusztus 20. Magyarország születésnapja, amikor Szent István személyét és a magyar állam létrejöttének évfordulóját is ünnepeljük. Ilyenkor az egész ország virágba borul, de különösen Debrecen, Kelet-Magyarország legjelentősebb városa, ahol az évről-évre megrendezett virágkarneválnak régi hagyománya van. Augusztus 20-án az ünnepi eseményeknek sokunk által várt része, amikor megkóstolhatjuk az ország tortáját, ami minden évben igazi különlegesség. A debreceni virágkarneválról és az országtortákról Molnár Judit córdobai ösztöndíjas összeállításának köszönhetően kaptunk ismertetést.

A műsor részeként több gyönyörű, Szent István tiszteletének hagyományát őrző magyar népéneket hallhattunk. Az énekek a Buenos Aires-i Ars Hungarica Egyesület – művészeti vezetője Leidemann Sylvia – művészeinek előadásában szólaltak meg. Sirákné Kemény Kinga előadásában az *„Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga…?"* és az *„Eljött immár Szent Istvánnak tisztelendő ünnepe"* kezdetű énekeket hallhattuk. (A *„Magyar hazánk, Te jó anya…"* kezdetű ének, ugyancsak Sirákné Kemény Kinga előadásában előző nap, az ünnepi műsort hirdető Facebook-eseménynél került publikálásra.)

Ünnepségünk további részében bemutattuk a diaszpóra közösségeinek Szent István ünnepnapjához kapcsolódó szokásait: a videókon keresztül megismerhettük, hogyan szokták megünnepelni az államalapítót. Hallhattunk például a montevideói magyar néptánccsoportok hagyományos Szent István ünnepi műsorainak hagyományáról (Jankovics Károly, az Uruguayi Magyar Otthon elnökének üzenetében), a mendozai magyarok pedig a – több más, pl. a Villa Angela-i magyar közösséghez hasonló módon – a Szent István tiszteletére bemutatott szentmise után szoktak összegyűlni. A misiones-i magyarok összeállításában is látható volt, hogy az államalapító tisztelete mennyire fontos a közösség számára. Sokan egyéni videókat is küldtek, ezek megtekintésére is sor került. Az ünnepi műsor szervezésében nagyon fontos szerepe volt Kasza Krisztina és Nagy Örs ösztöndíjasoknak (Uruguay, Montevideo): a videóösszeállítások vágása, feliratozása és a program technikai megvalósítása komoly összefogást és az ösztöndíjasok munkájának összehangolását tették szükségessé.

A résztvevőket az élő videó után a Zoom alkalmazáson keresztül találkozóra hívtuk, így kötetlenebb formában, közös beszélgetéssel zártuk az estét.

Örülünk, hogy a megemlékezéssel és a sokszínűnek szánt műsorral hozzájárulhattunk első szent uralkodónk méltó megünnepléséhez.

Az ünnepi műsor teljes egészében megtekinthető az Uruguay-i Magyar Otthon YouTube csatornáján.

Az esemény plakátja

Mind a **Zrínyi Ifjúsági Kör diákjai**, mind a **Szent László Iskola magyarul tanuló kisdiákjai** szívet melengető előadással vettek részt a Latin-Amerika-szerte nézett augusztus 20-ai online ünnepségen.

A szavalatok visszanézhetők!

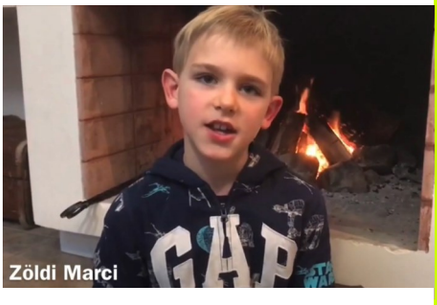

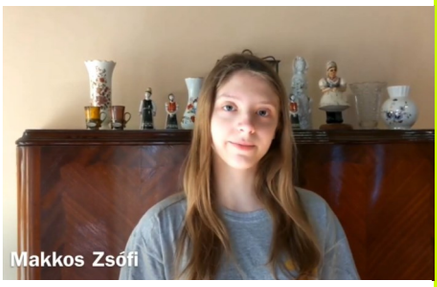

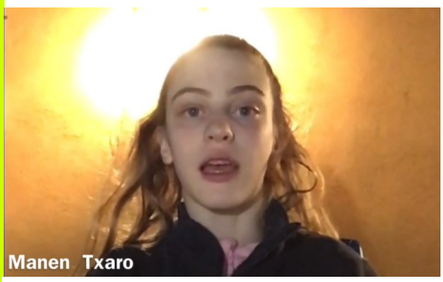

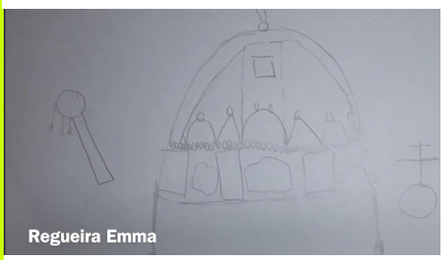

RADNÓTI MIKLÓS: NEM TUDHATOM...

Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent,
nekem szülőhazám itt e lángoktól ölelt
kis ország, messzeringó gyerekkorom világa.
Belőle nőttem én, mint fatörzsből gyönge ága
s remélem, testem is majd e földbe süpped el.
Itthon vagyok. S ha néha lábamhoz térdepel
egy-egy bokor, nevét is, virágát is tudom,
tudom, hogy merre mennek, kik mennek az uton,
s tudom, hogy mit jelenthet egy nyári alkonyon
a házfalakról csorgó, vöröslő fájdalom.
Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj,
s nem tudja, hol lakott itt Vörösmarty Mihály;
annak mit rejt e térkép? gyárat s vad laktanyát,
de nékem szöcskét, ökröt, tornyot, szelíd tanyát;
az gyárat lát a látcsőn és szántóföldeket,
míg én a dolgozót, ki dolgáért remeg,
erdőt, füttyös gyümölcsöst, szöllőt és sírokat,
a sírok közt anyókát, ki halkan sírogat,
s mi föntről pusztítandó vasút, vagy gyárüzem,
az bakterház s a bakter előtte áll s üzen,
piros zászló kezében, körötte sok gyerek,
s a gyárak udvarában komondor hempereg;
és ott a park, a régi szerelmek lábnyoma,
a csókok íze számban hol méz, hol áfonya,
s az iskolába menvén, a járda peremén,
hogy ne feleljek aznap, egy kőre léptem én,
ím itt e kő, de föntről e kő se látható,
nincs műszer, mellyel mindez jól megmutatható.
Hisz bűnösök vagyunk mi, akár a többi nép,
s tudjuk miben vétkeztünk, mikor, hol és mikép,
de élnek dolgozók itt, költők is bűntelen,
és csecsszopók, akikben megnő az értelem,
világít bennük, őrzik, sötét pincékbe bújva,
míg jelt nem ír hazánkra újból a béke ujja,
s fojtott szavunkra majdan friss szóval ők felelnek.
Nagy szárnyadat borítsd ránk virrasztó éji felleg.

ZÓLYOMI KATI

“CSAK AZ ŐRANGYALOK TUDJÁK”

— Első eset —

Amikor csend van, amikor egy kellemes félhomály vesz körül, amikor éhséged, szomjad kielégíthetted, amikor megóvva tudod magad meleg otthonod falai közt és szeretett tárgyaid, emlékeid vesznek körül, magasztos hálaérzet önt el. Leállsz egy pillanatig, és elgondolkodol azon, hogy megáldott, vagy hogy szerencsés vagy-e. Eszedbe juthatnak elmúlt életed rendkívüli, végtelenül megdöbbentő történetei. A memóriám naplójának oldalain sokasodtak az anekdoták, beszélek is mindig róluk, nehogy feledésbe menjenek. Ebben igen segítenek a tárgyak, hiszen mindegyik hordoz magával egy arcot, hangot, egy dátumot, illatot is. Rendszerint a szándék mindig ugyanaz: esetleg valakinek sétabotjai lehetnek, talán színesebbé tehetik egy barát napját, vagy csupán személyes emlékeztető szótáromként működhetnek.

Ma az angyalokra gondolok. Az őrangyalokra. Több szemszögből is átvizsgálva állíthatom: vannak! Ki-ki olyan formát, állapotot vagy kinézést adhat nekik amely jobban tetszik, lényegtelen. Lehet akár egy tavaszi, virágillatú, hirtelen eső simogatásában is felfedezni a mentő kar erejét! Sokáig azt hittem, kedves metafora az egész, és hogy egyszerűen a saját lelkierőnk támaszt fel a botladozásban, állít fel az esés után. Egész addig, míg megláthattam életem első őrangyalát!

Öt egész évet dolgoztam, az olykor még díszes, pompás időkben, mint koreográfus és táncos a világ legnagyobb “sátoros” cirkusza tánctársulatában.

Pontosan 1987 végétől 1992 végéig. Ez a cirkusz viszont nem “vándorcirkusz” volt. Óriási ötpóznás (oszlopos) sátrával, négyezer-ötszáz üléses, mindig megtelt nézőtérével, elképzelhetetlen lett volna, hogy állandóan költözzön. Így hát csak nagy Buenos Airesen belül, és nyáron a tengerparti Mar del Plata városában vert sátrat. A bontása és újra felállítása heteket igényelt, tehát aztán minden egyes városrészben szószerint hónapokig adtuk elő pazar kétórás “Las Vegas-szerű” műsorainkat! Költözéskor pedig “szünetelt” a művészcsapat, de úgy, hogy minden nap többórás, nyílván fizetett edzésre voltunk lekötelezve. A teljes létszám kb. kétszázötven főt tett ki, tulajokat, rendezőket, technikusokat, mechanikusokat, jelmezgyártókat, takarítókat, állatorvosokat, trénereket, kineziológusokat, ügyvédeket, közjegyzőket, irodaügynököket/adminisztrátorokat és művészeket.

Az újságokban

Nyitány

Nyitány a társulattal

Műsorok

Magyar fantázia

A művésztagozat műsorvezetők/bemondók, bűvészek, kötéltáncosok, bohócok, állattrénerek, táncosok és különféle akrobatákból állt. A fantasztikus trapézakrobaták műsorszáma volt a csúcs! Ők zárták az előadásokat a szinte hihetetlenül veszélyes, oltári rizikóval járó bemutatójukkal. Rendszerint minden cirkuszban biztonságháló van kifeszítve az akrobata és a színpad padlója között, ha netán lezuhanna a magasból. Nem a mi esetünkben. Ez a "plusz" tette a produkciójukat irtó izgalmassá! Heten voltak, a "bohóc-akrobatával" együtt. Hatan "repültek" a trapézokon oszlopról oszlopra, míg az ellenkező oldalon, vagy húsz méterre, pedig megállás nélkül, hajszál precízen lemért időre, de fejjel lefelé, térdhajlatnál lógva és "hintázva", várt a fogadó akrobata, akit "erősnek" neveznek: ő kapja el kezeivel a kollégáját, és az ő akkurátus lendülete téríti vissza oszlopáig, a kis raklapra, keskeny peremre, ahol várja a többi fellépő akrobata is a turnusát.

A trapézakrobaták látványos "trükköket" dolgoznak ki. Szinte minden csapatnak megvan a sajátossága, a stílusa, és a főszereplő "sztárakrobata" az agyoncsiszolt, és a végtelenig kigyakorolt trükkjét adja elő, mint a műsorszám zárója!

Akrobatáim munka alatt

Kilencvenegy nyara volt… Január vége, a Mar del Plata-i főszezon klimaxa. A meleg tengerparti éjszakába nyúló órák jelezték a nap negyedik előadásának végét. Szezon alatt keddtől péntekig három, hétvégén pedig négy előadás ment, sokszor iskoláknak, vagy jótékonyságként reggel is, szóval volt, amikor öt-hat előadás is befért egy vasárnapba! Nyílván állati rutint kezeltünk már mindnyájan, de azért igen vártuk a hétfőket, a megérdemelt pihenést. Adott alkalomkor, sőt, eléggé gyakran, hétfői plusz előadások is akadtak, de abban az esetben dupla napidíjat kaptunk!

Imádtam a kiürült sátor hangulatát. Néhány kollégával rendszeressé vált, hogy ottmaradunk, egy-egy mate vagy sörike a kezünkben, hogy végignézzük a trapézakrobaták főpróbáját. Igen! Jól olvasod: mert mindig egyenesen előadás után tartották, amikor a test még meleg, az adrenalin még nagyban rotyog, s így, a nekik ideális állapotban gyakoroltak, avagy javítottak a napi hibákon. Gondolhatjátok, az ő esetükben egy "hiba" maga a halált is jelentheti. Csak néhány lámpácska szórta még sugarát a sátor közepére, a színpadra. Egyesek tudatosan sepregettek a széksorok között, mások az öltözőkben rendezgettek, mindez egy már akkorra igen élvezhető, kellemes csendben.

A sós tengeri levegőt hordozó szellőcske befurakodott a szellőztetés végett felsodort sátorfalak alatt és elöntötte a tágas, kerek helyiséget. ***Tisztán emlékszem***, hogy ez este a trapézosok kérésére nem lett kifeszítve a háló (edzések alatt mindig használták, csak műsor alatt nem), mert már siettek, és a háló felszerelése eltartott volna legalább egy jó fél óráig. Így hát fel is másztak a magasba, a megszokott helyükre, ez esetben csak az "erős" meg a "sztár", mert a műsor alatt nem sikerült a "*tripla* sré-csavaros, hármas halandó, vagy halálos forgásnak" nevezett csattanó trükk: hanem csak *dupla* csavarosra. Mi négyen-öten lentről figyeltük a gyakorlatot, miközben önfeledten ittunk, és kis vacsora előtti zsíros pogácsákat is harapdáltunk mellé. ***Tisztán emlékszem*** mi történt.

Félszememmel néztem csak fel, mert éppen válogattam a pogácsákból (ti. az égettebbeket szeretem). Csodálkoztam, mert a "sztár" mellett egy civilruhás, számomra teljesen ismeretlen férfi állt a kis peremen… Egy árva másodpercig azt hittem, az egyik technikus, talán a hinták kötelei csomózását felügyeli, de… nem. Azoknak kötelezően sárga csillagos, bordó egyenruhájuk volt, és amúgy is, már mindegyiket jól ismertem. Ezt a férfit sosem láttam eddig. Ki az? Mit csinál ott fent? Fénysebességgel mentek gondolataim, egy szót sem szólhattam, mert a "sztár", aki furcsa módon nem vett tudomást a mellette álló valakiről, kezében a hinta rúdja, már neki is ugrott a többszörös oda-vissza hintázásnak, amelyből majd a megadott pillanatban, nagy lendülettel keletkezik a trükk, s áthelyezi őt az "erős" váró kezeibe…

Tisztán emlékszem mi történt… Mire reagáltam és átnéztem az "erős" oldalára, észrevettem (már mindnyájan teljesen tisztában voltunk a mozdulatokkal, tudtuk előre mi, s hogy következik), hogy a "sztár" később fog odaérkezni, és el fogja passzolni az "erős" kezeit! Láttam, ahogy a háló ott tornyosodik, egy rendetlen kupacban a színpadon… Kétségbeejtő mikromásodpercek voltak! Mire ismét felnézek, a "civilruhás férfi" (libabőrös lettem most is, míg írom) "vízszintesen lebeg" a "sztár" teste fölött, és (szószerint) előbbre tolja, vagyis az "erős" kezeihez! Abban a szent pillanatban el is tűnik, legalábbis én már nem láthattam tovább. Nagy "uuuuuu", meg felkiáltások, meg tapsok közepette, akrobaták odafenn, mi pedig lent örvendeztünk annak, hogy sikerült!!!! ***Tisztán emlékszem***, hogy mintha semmi sem történt volna, senki sem mondott egy szót sem, én sem mertem, viszont beállt egy különleges, mondhatnám tiszteletteljes, majdnem szentséges "hallgatás". Csupán bambán néztünk egymásra. Közben valaki oltogatta a lámpákat, még sürgetőn tapsolt is hozzá, hogy *"Gyerünk! Záróra!"*. Nekem meg csak a szívem dobogott irgalmatlanul. Még nem jöttem rá, mi történt… Ezalatt, nevetgélve ment el mellettem a két akrobata:

- *"Azt hittem nem érsz be"*, mondta az "erős", míg bontogatta le magáról a vastag csuklóvédőt.
- *"Hahaha, én is azt hittem, de megsegített az Isten, hahaha"* mondta a "sztár", és eltűntek ketten az éj sötétjében.

Elmentem én is. Rögtön elaludtam. Sohasem esett szóba köztünk ez az este.

Évek teltek el. Sok év. Legalább tíz! Az akkori "Rodas" társulat egy részével találkozót szerveztünk. "Véletlenül" mind ott voltunk, akik az a bizonyos előadás utáni próba tanúi lehettünk. Az egyik akrobata barátom nagyot mosolygott és előszedett a zsebéből egy kis noteszt. Azt mondta:

- *"Felolvashatok nektek a legújabb műsoromból?"*

(Ti., ez a barátom egy különösen tehetséges akrobatamester, érzékeny, átérzett, szinte színházi műsorokat alkot, amelyekhez verseket és szép gondolatokat fűz.)

Tisztán emlékszem mit éreztem! Ahogy hallgattuk a vers sorait, minden eszembe jutott! Ismét láttam magam előtt az egészet, de már tudtam, értettem mit láttam! A vers egy cirkuszi angyalról szólt, aki megmentett egy trapézost a biztos haláltól!

Már nem hallgattam, és reszketve, gagyogva elmeséltem a többieknek! A "poétánk" már az elején belevágott:

- *"Akkor… Te is láttad?"*

Egy másik is felszólalt, hogy:

- *"Én is, de nem mertem mondani, nehogy kinevessetek!"*

Kiderült, hogy egy kivétellel, mindnyájan "láttuk" az angyalunkat! Az érdekes viszont az, hogy teljesen másképp írtuk le a "civilruhás férfit", sőt, volt aki még a mai nap is állítja, hogy egy nő volt!

Szerintem, az angyalok szerepe csakis az lehet, hogy arról gondoskodjanak, hogy a végünk sem előbb, sem utóbb, hanem a sorsunk által megszabott pillanatban következzen be.

Csak annyit hozzá, hogy azóta még három alkalomkor találkozhattam őrangyallal. Helyesebben, egyszer velem történt, a másik két esetben ismét tanú lehettem. De ezek a kis történetek a következő lapokban találnak helyet, remélem.

Legyetek jók, és vigyázzatok magatokra, hiszen jóllehet, néha pihennek az angyalok is.

A történet szereplői

GONDOLATOK A MAGYAR NYELVRŐL

BENEDEK ZSUZSI

VISELKEDJ JÓL!

Hányszor hallottuk ezt gyermekkorunkban! Hányszor mondtuk gyermekeinknek! Nem is tudom miért, de most ezen a szón gondolkoztam el. **Viselkedik.** Ebben a szóban benne van a **visel** ige. Milyen ruhát **viselsz**? Inkább nadrágot vagy szoknyát? Honnan ered? A **visz** igéből. Mert a ruhát magamon viszem, hordom, nem igaz? Az **–el** az egy képző. Úgy hívják, hogy gyakorítóképző. Amikor egy cselekvésnek a gyakori ismétlését akarjuk kifejezni, akkor egy gyakorítóképzőt ragasztunk a szó végéhez. Több gyakorító fajta van, az egyik csoport az **–el/-al/-ol** végződésű. Például: vasal, rombol, ugrál, boncol, nyirbál, tapsol, visel.

Tehát, visz + el = **visel**. Kalapot visel, kontyot, copfot visel, gyűrűt visel. Milyen szép a magyar **népviselet**! **Viselőruha** vagy hétköznapi ruha. Népiesen azt is mondják, hogy **viselős nő**. Viszi, hordozza babáját, tehát terhes nő. Szóval, aki valamit magán visz, az viselő, vihet magán valamilyen látható tárgyat, ruhadarabot, díszt, de vihet magán felelősséget, munkát. Így születik a **képviselő**, aki más nevében, megbízásából jár el. Viseli valakinek a képét, és annak érdekében működik. Ugye milyen szépen fejezi ki a magyar nyelv a mondanivalóját? Hivatali munkakörben ott van a **tisztviselő**, a dolgozó alkalmazott, aki valamilyen hivatalos hatáskörbe tartozik. De a legmélyebb szó, az egyik legszebb magyar szó, az a **gondviselő** szó. ***Gondviselő jó Atyám vagy***, mondja a zsoltár. Aki valakinek **gondját viseli**. Isten. Apám, anyám. **Gondviselés.** Tartós és mindenre kiterjedő gondoskodás. Gyönyörű.

De, hogy kerül ide a viselkedik ige? Mit visel? Nem ruhát, tárgyat, felelősséget, hanem magatartást.

Egy bizonyos helyzetben valamilyen módon eljár, viselkedik. **Viselkedj jól!** Viseld azt a szép jó magatartást, amit szüleidtől tanultál!

A magyar nyelv egyfolytában elbűvöl. A múltkor ezek a kifejezések szöget ütöttek a fejembe. Felírtam magamnak, hogy ne felejtsem el, és megosszam veletek. Milyen más nyelv tudja ezt ilyen módon elmondani? Figyelj csak. *Gyuri nem nagy kedvvel csinálja a leckét, csak* ***ímmel-ámmal****. És minden játéka szét van szórva a szobájában, minden* ***szanaszéjjel*** *van. Aztán* ***összevissza*** *beszél, nem mondja az igazat. És nem fér a bőrébe,* ***keresztül-kasul*** *rohan a lakásban* ***fel-alá****. Csak* ***hébe-hóba*** *fogad szót. Borzalmasan* ***viselkedik****!* Izgalmas ez a magyar nyelv. Mint az az út, amelyen buckák és kisebb gödrök váltakoznak. Az autóm tengelye nehezen állja a ***hepehupákat*** ezen az úton. Honnan erednek ezek a kifejezések?

Hepehupa. Dimbdomb. Heppen: süpped + hupa: dudor púp.

Hébe-hóba. Néha. Hévben- hóban. Hőben – hóban. Hidegben-melegben.

Ímmel-ámmal. Nem szívesen. Ímeg: inog, bizonytalan + ámolyog: álldogál

Eszedbe jutnak neked is ilyen két szóból álló kifejezések? Ez a magyar nyelv olyan színesen fejezi ki magát, mintha egy festmény lenne. Látjuk a képet magunk előtt. Nagyon örülök, hogy ezt a nyelvet őrzöm. ápolom, hogy **gondját viselem**.

Múlt nap felfigyeltem még egy remek kifejezésre. Olyan világban élünk amelyben az emberek egyre kevésbé hűek az elveikhez. A pénz, a hatalomvágy, a siker megvakít, az elvek elfüstölögnek. Erről elmélkedtünk barátokkal.

Milyen szóval lehet kifejezni annak az embernek a viselkedését, aki feladja az elveit, aki nem becsületes, aki átejt, aki hazudik, aki csal? Milyen képet látsz magad előtt? Milyennek látod azt az embert? Szép egyenesnek? Büszkén, mereven állva? Vagy összerogyva? Ugye, összerogyva. Pontosan. Mert egy **gerinctelen** emberről van szó. **Gerinctelen.** Nincs gerince. Nincs szilárd belső váza, ami tartja. Nincsenek elvei, nincs egyenes, tiszta gondolkodása ami lábon tartja. Összeesik, ingadozik. Ingadozó jellemű személy, aki könnyen befolyásolható, önérzet és következetesség nélküli valaki, akit a gyávaság jellemez. Ez a szó olyan mélyen mondja el üzenetét. Jó lenne ha ez a világ **telis-tele** volna **gerinces**, szilárd jellemű emberekkel! És ha nem **girbegörbe** utakon járnánk, hanem az egyenes, igaz úton.

Ami az íróasztalon maradt:

"Alkosd és ápold lelkedet, mint egy kertet, vigyázz az élet évszakaira, mikor a gyomlálás, a gazszedés, a trágyázás ideje van, s a másikra, mikor minden kivirul lelkedben, s illatos és buja lesz, s megint a másikra, mikor minden elhervad, s ez így van rendjén, s megint a másikra, mikor letakar és betemet fehér lepleivel mindent a halál. Virágozz és pusztulj, mint a kert: mert minden benned van. Tudjad ezt: te vagy a kert és a kertész egyszerre."

(Márai Sándor: Ég és Föld)

BENEDEK LÁSZLÓNÉ MICSINAY MÁRIA

Zrínyi Ifjúsági Kör

Nyelvcsiszoló tanfolyam anyagából

FÉNYESÍTSÜK A NYELVET, HOGY NE ROZSDÁSODJON MEG MAGYAR NYELVTUDÁSUNK

A **Zrínyi Ifjúsági Kör**ben 2010 óta havonta egyszer nyelvcsiszoló tanfolyamot tartok azok számára, akik fontosnak tartják ápolni, és csiszolni a magyar anyanyelvet.

Idén már a 11. évet kezdtük volna, de közbejött a koronavírus.

Itt közlünk a már leadott anyagból, amit minden hónapban ki fogunk egészíteni.

LY vagy J?

Pótold a hiányzó j hangot jelölő mássalhangzókat!
Karikázd be a többféleképpen is kiegészíthető kakukktojásokat!

a___ándék, akkortá___ban, apá___, autópá___a, befe___ezés, befo___ásol, bék___ó, belegaba-___odik, bé___eggyű___temény, bo___tor___án, bo___gó, csák___a, cserme___, dagá___, díszpáho___, dö___fös, erek___e, erké___-___elenet, esé___, fá___dalmas, fák___a, fogo___

Szóláshasonlatok számokkal

Folytasd a következő megkezdett és számokat tartalmazó szóláshasonlatokat!

A) olyan biztos, mint _____
B) úgy kivág valamit, mint a _____
C) úgy dolgozik, mint _____ más
D) megy valakibe valami, mint bőgőbe a _____
E) úgy megijednek, hogy _____ szaladnak
F) sovány, mint a _____ szűk esztendő
G) _____ vannak, mint a gonoszok

Megoldás: A) kétszer kettő négy B) huszonegyet C) szāz D) huszas E) kétten három felé F) hét G) heten

“ALFÁTÓL AZ ÓMEGÁIG”

Betűk a szólásokban

Válaszolj a kérdésekre egy-egy olyan szólással, amelyben betű szerepel!

- Mit mondanak akkor, ha valami tiszta hazugság?
- Mit mondanak arról, aki se írni, se olvasni nem tud?
- Mit csinál az, aki nagyon pontosan, hűen mond el egy szöveget?
- Milyen betűt ír le az, aki kerülőutat tesz meg célja eléréséhez?

Egészítsd ki a megadott „betűs” kulcsszavakkal a szólásokat! *Utána értelmezd azokat úgy, hogy mindegyikhez megkeresed az alábbi meghatározásokból a megfelelőt!*

KULCSSZAVAK: **a)** ábécé; **b)** cett; **c)** i; **d)** jottányi; **e)** L; **f)** ómega

MAGYARÁZATOK: 1) a legcsekélyebb engedményre sem hajlandó; 2) elejétől végig, kivétel nélkül; 3) egyáltalán nem ért hozzá; 4) elmúlt ötvenéves; 5) befejez, végleg lezár valamit; 6) kezdettől a befejezésig

A) felteszi a pontot az _____-re
B) átugrotta az _____-et
C) egy _____-t sem enged valamiből
D) alfától (az) _____-ig
E) annyit ért hozzá, mint tyúk az _____-hez
F) á-tól _____ -ig

IDEGEN SZAVAK TOBZÓDÁSA

*Hogyan mondjuk szebben **magyarul**?*

KONCERT	FOTÓ	IMPROVIZÁL
KURZUS	EXTRÉM	TEORETIZÁL
KONTINENS	AUTENTIKUS	TRADICIONÁLIS
RIVÁLIS	TERÁPIA	HORIZONT
FINALISTA	HEZITÁL	KONFLIKTUS
FINÁLÉ	GENERÁCIÓ	SZKEPTIKUS

Megoldás: a/3/E); b/2/F); c/5/A); d/1/C); e/4/B); f/6/D)

VÁGÁSI-KOVÁCS ANNA

INTERJÚ
BENEDEK ZSUZSIVAL

Benedek Zsuzsi egy életvidám, életigenlő nő, óriási kreatív energiákkal, amit Istennek hála a magyar nyelv szeretetének továbbadására is fordít. Márciusban volt alkalmam Zsuzsival személyesen is találkozni, azóta sajnos csak telefonon tartjuk a kapcsolatot. Minden alkalommal vele beszélgetve ugyanazt a lelkesítő érzést generálja az emberben azt sugallva, hogy semmi sem lehetetlen! Vajon miből táplálkozik Zsuzsi pozitív életszemlélete, rendíthetetlen magyar identitása, és elhivatottsága az oktatás iránt? Írásban válaszolt a kérdéseimre. Ismerjék meg közelebbről Benedek Zsuzsit!

Sokaknak a magyar nyelvtudásukon is érződik, ha távol Magyarországtól cseperedtek fel. Te kiválóan beszéled a magyart. Ez kinek, minek köszönhető?

Mit jelent az, hogy „távol lenni Magyarországtól”? És hogyan fogalmazod meg azt, hogy „Magyarország”? Soha nem éreztem azt, hogy távol vagyok Magyarországtól, annak dacára, hogy 12.000 kilométerre vagyunk. **Én Magyarországon nőttem fel, abban a Magyarországban amit nagyszüleim, szüleim alkottak, teremtettek, ápoltak és adtak át nekünk.** Ahhoz, hogy magyarul beszélj, átérezd és éld a magyar kultúrát, nem fizikai közelség kell, hanem mély érzelem, hit, lélek. Ha a teljes mivoltod magyar, azt adod át az utódoknak. Nincsenek határok, nincsenek lehetetlenek, nincsen távolság. Az vagy amit érzel, amit a szíveden hordozol, azt adod át, bárhol vagy a világon. Ezt kaptam nagyszüleimtől, szüleimtől. Egyértelmű volt, hogy magyarul beszélünk, magyarok vagyunk. Nem az a lényeg hol vagyunk a világon, hanem az, hogy kik vagyunk, és azt ápolni is kell, hiszen az a mi örökségünk.

Mindig büszke voltam arra, hogy a családom magyar és hogy őrizzük, őrzöm és ápolom ezt az óriási kincset. Ezt mind a családomnak köszönhetem, nagyszüleimnek, és szüleimnek, és magam is igyekszem helytállni, hogy ez így is menjen tovább. Magyarország tehát bennünk van. Kányádi Sándor is ezt mondta: ***„nekünk egyetlen hazánk van: ez a magyar nyelv. Mi ebbe a nyelvbe csomagolva jöttünk több évezreden át, és érkeztünk meg ide. Az anyanyelv a batyunk, melyet őseink hoztak magukkal, s mi visszük tovább."***

Tehát elsősorban szüleimnek, nagyszüleimnek köszönhetem. Másodsorban a Buenos Aires-i hétvégi magyar iskolának, a Zrínyi Ifjúsági Körnek, ahol történelmet, irodalmat, földrajzot tanultunk, ahol a jelszó Széchenyi István mondata a mai napig is „Kiművelt emberfők által tenni nagy nemzetté a magyart", és a Külföldi Magyar Cserkész Szövetségnek, hiszen cserkészeten is az „emberebb ember, magyarabb magyar" volt mindig a jelszó, ma is az.

A magyar nyelvvel való foglalkozás a hivatásod. Honnan ered a magyar nyelv szeretete?

Nagyon szeretem a nyelveket. Több nyelven beszélek: spanyolul, magyarul és németül anyanyelvi szinten, angolul haladó szinten és portugálul is középfokon. Kimondottan izgatnak a nyelvek, és az emberi kommunikáció. Az egyetemen építészeti szakmán végeztem, de az életem olyan pillanatában, amikor épp családot is alapítottam. Örültem, hogy elvégeztem sikeresen a pályámat, de akkor a gyereknevelés volt a legfontosabb, hogy mi is úgy tudjuk átadni az értékeket, mint ahogyan velünk tették. Ehhez odaadás kell.

Amikor aztán úgy lassan akadt kis szabadidőm, elkezdtem magyart tanítani. Majd spanyolt is mint idegen nyelvet, elvégeztem különböző képzéseket és egyre jobban belemerültem a nyelvek világába. Elbűvölő világ.

A magyar nyelv egyre jobban megfogott engem. Lőrincze Lajos, Kiss Dénes írásait újra és újra elolvastam. Kányádi Sándor bácsi szintén minden szavával elámított. Egyszerűen a sok olvasással, kutatással rájöttem, hogy nemcsak azért szeretem ezt a nyelvet, mert az anyanyelvem, hanem azért, mert egy egyedi, csodás nyelv is. Magyarul olyan jól ki lehet fejezni minden apró érzést, minden rezgést, minden árnyalatát az érzelmeknek. A magyar szavak képzése, a magyar nyelvtan felépítése, a magyar nyelv hangzása, melódiája teljesen elkápráztatott.

Hogyan vált hivatásoddá a nyelvtanítás? Mi vezetett a nyelvtanári pályához, és mi tartott meg ebben a hivatásban?

Ahogyan említettem, építészmérnök vagyok. De az élet hullámai másfele vittek. Úgy végeztem el az egyetemet, hogy egy négy éves kislányom és újszülött ikreim voltak, 25 évesen. Majd 2 évre rá már Márton fiam is megszületett. Hát, az ember nem azért hoz gyermekeket a világra, hogy más nevelje őket. Úgy éreztem, most a család a legfontosabb, nem a pályafutás. Vagyis inkább más pályán futottam: a családépítés pályáján. Amit szüleimtől, nagyszüleimtől kaptam az aranybánya volt. Mi is ezt akartuk átadni gyermekeinknek. Férjem, Lajtaváry Endre brazil-magyar, teljesen hasonló körülmények között nőtt fel. Egy segédtisztképző táborban ismertük meg egymást. **Tulajdonképpen a mi családunkat a magyarságnak köszönhetjük.**

A hétvégi magyar iskolában tanár voltam fiatal koromban, cserkészvezető is voltam, a családunkban a pedagógia mindig jelen volt, így belenőttem ebbe a tanítási világba, ami a szenvedélyem, rettenetesen szeretem. Szeretem az anyanyelvemet, szeretek tanítani, kötelességemnek érzem anyanyelvemet ápolni és továbbadni. Ma úgy érzem a nyelvet építem fel a diákok agyában. **Nyelvépítész vagyok.**

Kik járnak hozzád nyelvórára?

Nagyon sok évig tanítottam a Zrínyi Ifjúsági Körben, a hétvégi magyar iskolában. Minden korosztályt, minden szinten. Régen még jól beszélt mindenki magyarul, de az utóbbi években már át kellett állni a „magyar mint idegen nyelv" tanításra, ami nagy kihívást jelentett. Mintha a járda tulsó oldalára ülnél le, és próbálnád kintről figyelni, nézni a saját anyanyelvedet. Rendkívül élveztem. Szórakoztam. Mint ahogyan a szó is mondja: raktam a szavakat, szó-rak-, szórakoztam.

A hétvégi iskolában szinte minden diák magyar leszármazott.

Később beindult a felnőttoktatás, szintén mint idegen nyelv tanítása. Milyen korosztály? 18 évestől 90 évesig. Minden korosztály. Ma sok tanfolyam van. A Chilei Magyar Körben 6 kurzust tartunk (kb 100 diák), a Buenos Aires-i Egyetemen is 2 kurzust, és vannak más kiscsoportok, vagy magántanítványok. Kik ezek a diákok? 80%-ban leszármazottak, a lehető legizgalmasabb élettörténetekkel. Unokák, dédunokák.

Diákokkal és Házi Judit konzul asszonnyal Chilében

De vannak olyanok is, akik csupán érdeklődnek a furcsa nyelv iránt, sok olyan is akad, akit a szerelem sodor oda, hogy nekiálljon magyarul tanulni. Mondhatom, a szerelem egyik legmotiválóbb eleme a nyelvtanulásnak. Az is megható, amikor az egész család jár: szülő, gyerek, unoka, és egy családi projekt lesz belőle. Szintén megható, amikor sikerül kis közösségeket kialakítani, akik hasonló történeteken mentek át, bekapcsolódnak, egymásra találnak és közös utak indulnak el. Nemcsak nyelvet tanítunk, identitást oltunk, és közösséget építünk. Valahogyan **Magyarországot tovább építjük**.

Diákokkal a Hungáriában

Játszva tanulás az UBA-n

Ők miért motiváltak a magyar tanulásában?

Sok esetben a családi kötelék, a gyökerek keresése, a gyökerek megtartása, identitás keresése és megőrzése. Sokszor nem tudnak semmit a családi múltról.

Diákokkal

Valamiért a családban nem adták át a családi történeteket. Talán mert sok szenvedés, sok nehézség, sok fájó élményről volt szó. Nem tudom. De az utódok mindig akarják tudni, hogy kik voltak, mi a családi háttér. Ha megértem ki a családom, mit hordoz a családom, kik voltak szüleim, nagyszüleim, dédszüleim, csak akkor lehetek igazán én. Ez az identitás keresése nagyon motiválja a diákjaimat. Az is fontos tényező, hogy csakis az anyanyelvén lehet valaki igazán magyar. A nyelv felépítése, a szavak képzése, a kifejezési mód, kulcsfontosságú, hogy átérezzük igazán azt, hogy kik vagyunk. **Ha érted hogyan látja, hogyan fogja fel a világot a magyar, akkor azt is érzed, hogy milyen is a magyar.** Ehhez pedig a nyelvet tudni kell.

Milyen sikereket éltél meg nyelvtanári pályafutásod során?

A legnagyobb siker az, amikor látom, hogy egy diák megszólal magyarul, amikor látom, hogy tud kommunikálni, amikor üzenetet küld nekem, amelyben elmeséli, hogy Budapesten tudott bevásárolni, megértette amit mondtak neki, és megértették őt! Tudott beszélni, nem csak bólogatni. Siker az, amikor egy diák megérti nagyanyja levelét, amit az emlékek fiókjából vesz elő, amikor meghatódnak azért, mert kezdik érezni, érteni a múltjukat.

De óriási örömöt jelentett beindítani a magyar tanfolyamokat az UBA-ban (Buenos Aires-i Egyetemen) 2018-ban. Szintén óriási öröm volt számomra, hogy Chiléből is felkértek, hogy tartsam a magyar tanfolyamokat, immár 7 éve. Úgy éreztem igazi megtiszteltetés.

Nagy sikernek éreztem azt is, hogy a Zrínyi Ifjúsági Körnek kidolgoztam egy beszédfejlesztő anyagot a kisiskolások számára. Az igazi nagy öröm az volt, hogy láttuk, hogy működik és tényleg hasznos.

Brazíliában is bevált, és mindig nagy örömet jelent, amikor kapok visszajelzést, hogy ez a módszer jó. Ez nekem a legjobb ajándék.

Dél-Amerikában 2019-ben két Diaszpóratábor is létrejött. Ott is hozzá tudtam járulni a magyar tanítási tantervvel, tananyag tervezésével.

Talán ami a legjobban szívmelengető tényező az utolsó években az Kányádi Sándor bácsihoz fűződik, aki segített abban, hogy 2017-ben kiadtak Déván egy kis könyvemet, címe *„Az Óperenciás tengeren is túl. Gondolatok a magyar nyelvről" (Corvin Kiadó)*. Ez volt életemnek az egyik legmeghatóbb pillanata a magyar nyelvvel kapcsolatban. Szintén nagyon meghatott, amikor **2013-ban a Magyar Köztársaság elnöke kitüntetett** az argentínai magyarság identitásának megőrzésében és a magyar nyelv ápolása terén szerzett kiemelkedő érdemek elismeréseként. Bevallom, nagyon meghatott.

Idén, 2020-ban meg nagy örömmel mesélhetem, hogy a Széchenyi Egyetemen egy projektbe vontak be, egy szakértői tevékenységre a diaszpórában magyar nyelvet tanítók segítségére. Ezt is nagy elismerésnek éreztem! Most aztán neki kell látni a munkához!

Zsuzsi könyvének bemutatóján Budapesten az Argentin Nagykövetségen
Durst Péter, Balázs Géza, Benedek Zsuzsi,
Maximiliano Gregorio-Cernadas, Sediánszky János

Azt mondják, hogy a magyar az egyik legnehezebb nyelv a világon, és felnőtt fejjel nem lehet tökéletesen megtanulni. Tapasztalatod szerint, lehet-e, és ha igen, mennyi idő alatt lehet magabiztos magyar nyelvtudásra szert tenni?

Igen. Azt mondják, hogy az egyik legnehezebb nyelv a világon. Nagyon nehéz a kiejtése, és nagyon különbözik bármilyen más nyelvtől.

Itt, Buenos Airesben, ezeken a kurzusokon (egyszer hetente, vagy kétszer hetente) lassan haladunk. Muszáj súlyt fektetni a szép, helyes kiejtésre. Ha nem javítom eléggé, utána már késő, már nem lehet a megkövesedett hibákat helyrehozni. És az az igazság, hogy ha nem fektetünk elég hangsúlyt erre, utána baj van a kommunikációval, mert nem értik őket. E mellett azt sem szabad elfelejteni, hogy akik magyarul tanulnak nem karrier miatt teszik, vagy valamilyen fontos vizsga miatt, vagy előrelépés végett, hanem általában érzelmi okokért. A cél tehát közelebb hozni őket a nyelvhez, megszerettetni a nyelvet, kötődést fonni, nem pedig elriasztani. Úgy érzem dupla felelősség van rajtam: megtanítani, haladni, megszerettetni és ráadásul ha lehet, szórakoztatni a nyelvvel. Ezért lassan haladunk, lassan, de biztosan.

Ha a diák szorgalmas, és megírja a házi feladatot, komolyan veszi a tanulást, akkor egy év alatt megtanul alapszinten beszélni: be tud mutatkozni, bemutatja a családját, el tud beszélgetni hétköznapi dolgokról, el tud igazodni a városban, tud bevásárolni, egy étteremben rendelni. Tud egyszerű kérdésekre felelni, tud kérdezni, tehát tud párbeszédet tartani. Egy év tanulás után eligazodik, és megoldja a dolgait Magyarországon. De ez még nagyon messze van a magabiztos nyelvtudástól.

Szerintem ahhoz, hogy egy diák azt elérje, Magyarországon kell éljen, belemerülve a nyelv világába, egyfolytában hallania kell a magyar nyelvet, és rá kell legyen szorulva, **használnia kell bárhogyan is.**

Amikor iskolás diákjaink 3 hónapra mennek Magyarországra, a tudásuk óriásit ugrik.

Itt elindítjuk a folyamatot, meggyújtjuk a lángot, fűtjük a motivációt, elérjük azt, hogy igenis beszél magyarul, majd küldjük Magyarországra. És ott tovább csiszolja, egyre magasabb szinten!

Szóval, meg lehet tanulni! Érdemes! Nem az a lényeg mennyi időt vesz igénybe, hanem **tenni kell, lépésről, lépésre, szórakozva, rendszeresen, szeretettel** és egyszercsak észreveszed, hogy gyönyörűen beszélsz magyarul.

És legnagyobb örömöm, hogy a magyar nyelv tanítását együtt végezzük, családban, édesanyámmal Micsinay Máriával és lányommal Lajtaváry Zsuzsival, aki spanyol-német-magyar fordító. **Három generáció a magyar nyelv megtartásáért! Ez számomra csodás!**

Három genecárió
Zsuzsi édesanyjával, Benedek Lászlóné Micsinay Máriával és lányával, Lajtaváry Zsuzsival

VALLOMÁSOK

MOCSÁRY ANNI MESÉL CSALÁDRÓL, IDENTITÁSRÓL, ZIK-RŐL

Annival így az augusztus végi hidegben online beszélgettünk, de míg engem csupán az ablakon halványan beszűrődő napfény világított, a lámpa rásegítésével, addig Anni a gyönyörű, verőfényes, üvegtetős nappalijából mosolygott a tőle megszokott derűvel. Anni természetközeli, a mézeskalács-műhelyének is helyet adó nappalija nagyon hívogató. A kert közelsége is fontos, ugyanis nagyon élvezi a kertészkedést. A napi rutin, a szeretett elfoglaltságok végzése a karanténidőszakot megkönnyíti. Csupán a személyes találkozások hiányát sajnálja. *„Már jó volna találkozni mindenkivel!”* A testvérével és az anyukájával már majdnem egy éve nem találkozhatott, hiszen az édesanyját a testvérénél, Patagóniában tett látogatása alkalmával érte a karantén. Beszélgetésünk ezen pontján a családjáról kérdeztem.

Mindkét szülőd magyar származású?

Igen, mind a ketten. Nagyon kicsikék voltak, a mamám 8 éves volt, és a papám 12, amikor ideérkeztek a II. Világháború után. Úgy ismerkedtek meg, hogy már a nagyszüleim is ismerték egymást Magyarországról. Véletlenül, külön utakon, de mindkét család Argentínába jött, és itt sem laktak messze egymástól. Elkezdtek összejárni, kártyázni. Lassan lassan így ismerkedett meg a mamám és a papám.

Otthon is magyarul beszélgettetek?

Igen, nekem az anyanyelvem a magyar. A nővérem hozta be a spanyol nyelvet az életembe, mivel előbb kezdte az iskolát mint én. Magyar családként éltünk.

Ahol mi éltünk eleinte nem is volt senki sem körülöttünk, szomszédok alig voltak. A nővéremmel csak egymás közt játszottunk. Mikor 11 éves voltam a cserkészek toborozni kezdtek. A mamám már volt cserkész, ismerték. Az egyik nagypapám a Magyar Háznak az elnöke is volt anno, szóval a magyar körben ismerték őket. De mi olyan 30km-re laktunk már akkor is Olivostól, a szüleim dolgoztak, nem volt idejük elvinni minket, így addig nem is tudtuk mi az a magyar kör. A toborzás hatására elkezdtem cserkészetre járni szombatonként, de nagyon nehéz volt a beilleszkedés. Nem ismertem senkit, és olyan szavakat használtak, amiket persze nem értettem, pl. Menj rőzsét szedni!... akadályverseny, forgószínpad... Újdonság volt, de egy baráti körbe csöppentem, nagyon jó őrssel, őrsvezetőkkel. Szombatonként így két-két órát utaztunk busszal, vonattal oda-vissza. Abban az időben a Zrínyi Kör vasárnap volt. Oda akkor kezdtem járni, amikor szombatonként 2 órát tartottak a messzebb élő gyerekeknek is. — Jól jött volna akkoriban a Zoom. — Az őrsvezetői, segédtiszti vizsgákat, az érettségit letettem. A Zrínyi Kört továbbra is csináltam. Amikor 18 évesek lettünk akkor már annyira vártuk, hogy tanárok lehessünk.

Amióta diákéveidet befejezted, aktív tagja vagy a Körnek tanárként is?

Csak nyolc év maradt ki, mert amikor megházasodtam — a férjem argentin —, akkor Bahía Blanca közelében éltünk, majd Mar del Plata lett az otthonunk a munkahelyi áthelyezések miatt. Amikor visszaköltöztünk újra belecsöppentem.

Sok fiatalnak terhes lehet, hogy a szombatjaikat lefoglalja a ZIK, a cserkészet... És ha a párjuk nem a közösségből kerül ki, akkor nehéz összeegyeztetni a magánéletet, és a közösségi életet.

A férjem nagyon pozitívan állt hozzá, elfogadta. Azt is támogadta, hogy a fiunk is megtanuljon magyarul. Ő is bekapcsolódott a magyar kolóniába. Magyarul is megpróbált megtanulni. Amikor a férjemmel vagyok, nem tudom megtenni, hogy csak magyarul beszélek a fiammal. Amikor egyedül voltunk énekeltem, meséltem, de a férjemmel együtt dolgoztunk, egy helyen. Mindig együtt voltunk. Rossz érzés lett volna, ha a fiammal úgy beszélgetek, hogy a férjem nem érti amit mondok.

Amikor visszaköltöztünk, a fiam olyan 8 éves lehetett, járt cserkészetre, Zrínyi Körbe. Ösztöndíjjal 10 évesen Magyarországra mehetett három hónapra. Most ha belegondolok, nagyon merész voltam, hogy elengedtem teljesen egyedül. A keresztpapájához ment egy hónapra, utána pedig a Kaláka együttesből Radványi Balázsnál lehetett egy hónapot. Az harmadik hónapot egy csak magyarul beszélő családnál töltötte. Talán a sok költözés miatt sem volt benne ellenállás az utazással kapcsolatban. A három hónap alatt szinte tökéletesen megtanult magyarul. Nagy lehetőség volt. 15 évesen is volt Magyarországon, megint három hónapra a ZIK-kel, aztán egy évet a Balassival. A fő baráti köre most is a magyar kör, és a barátnője is a kolóniából van. Úgy gondolom, hogy mindent át tudtam neki adni a magyar kultúrából. Szuper boldog vagyok ezért.

Ez egy életforma, hogy a szombatokat a Zrínyi Körnek szenteled...

Három éve hagytam abba az aktív tanítást. Mindig tanítottam, de minden évvel egyre több feladatot vállaltam a vezetőség munkájából is. Annyit utaztam, hogy azt mondtam, ha már ott vagyok, akkor csinálok mindent. Volt hogy két órát is tanítottam szombatonként a szervezési feladatok mellett.

Miért érezted fontosnak annyi éven át, hogy aktív szerepet is vállalj a közösség életében?

Mindig úgy éreztem, hogy a cserkészet egy életre szól. Annyi mindent tanított. Az életemben mindig, minden helyzetben hasznát veszem az ott tanultaknak. Például az esti őrség megtanított nem félni. A cserkészet annyi eszközt ad az élethez. Nekem nagyon sokat jelentett. És a Zrínyi Körtől is annyit kaptam. A fiam nem tanult volna meg magyarul, ha nem járt volna Zrínyi Körbe, vagy sokkal kevesebbet tudna ma. Annyit kaptam, hogy mindig úgy érzem, hogy sokkal tartozom. Eleinte ezért is tanítottam, de utána már olyan jól éreztem magamat, mert egy olyan jó kör, jó társaság. Lassanként barátokká is váltunk. És a férjem is szerencsére nagyon jól érezte magát. A magyar nyelv ismerete hiányában, mikor a fiam már nagyobb lett kikopott a körből, de mivel lájta, hogy én jól érzem ott magam, mindig támogatta a részvételem.

Ő diakonátusnak tanul szombatonként. Közösen pedig egy ideje jelnyelvet tanulunk. Sajnos a sok utazás egyre fárasztóbb; reggel nyolckor indulok, és délután ötkor érek haza minden szombaton. A karantén ideje arra jó volt, hogy ezt a fárasztó körforgást megszüntette, de online mégis részt tudok venni a ZIK életében. Sokmindent csinálok a ZIK-en kívül is. Ahogyan tudod, csinálom a mézeskalácsokat is...

Ez is egy magyaros hobbi. Hogy jött az életedbe a mézeskalácsozás?

Valahol láttam, rácsodálkoztam, hogy milyen szépen lehet díszíteni a mézeskalácsot. Ki kellett próbálnom. Aztán jött a karácsonyi vásáron való eladás ötlete, aztán szóltak, hogy a városban a nemzetiségek vásárán is képviselhetem a magyarokat. Mindenbe belementem.

A kalácsrecept otthonról van? Hagyomány volt nálatok a mézeskalácssütés?

Igen, ez is, a bejgli is. Nálunk a karácsony olyan, mint a magyar karácsony. Amikor kicsi voltam hozzám a Jézuska jött. Amikor az iskolában Papá Noelről hallottam, a mamámnak el kellett mesélnie hogy van ez. A férjem azt is elfogadta, hogy a karácsony úgy legyen mint a magyar karácsony. Szerencsére a *pan dulce*-t nem szereti, én sem, így bejgli van helyette. A mézeskalács családi recept megvolt, azzal kezdtem kísérletezni. Nagyon élvezem a kézimunkát. A kalácsokhoz is csinálok kis dobozkát, kifestem... Nagyon szeretem a karácsonyi hangulatot. Mindig az volt a tervem, hogy csináljak egy karácsonyi tábort. Évekig Platanosra mentünk medencézni a Zrínyi Körrel, ez volt a közös karácsonyunk. Jó lenne ezt a hagyományt egy két-három napos karácsonyi táborral felélesztени; népdalokat, verseket tanulni, kézműveskedni karácsonyi hangulatban.

Említetted, hogy a baráti köröd nagy részét nem a magyar körből ismered. Milyen volt magyarként Argentínában nevelkedni?

Én mindenhol, minden közösségben büszén meséltem, hogy magyarul tudok, magyar származásom van. Ezt mindig elmeséltem mindenkinek.

Mindig az volt bennem, hogy ez milyen jó. Csak most veszem észre, hogy nekem milyen sok mindent tett ahhoz, amilyen most vagyok. Gazdagított sok szempontból. Ahogyan gondolkodom egészen más. Félig magyarul, félig spanyolul — duplán gondolkodom. Mennyivel másképp látja az életet az ember csak azáltal is, amit a szüleitől kap, amit a szüleim átéltek, és átadtak nekem. A szüleim sosem tudtak visszatérni Magyarországra. Én a kapott lehetőségekkel már ötször voltam.

Milyen volt az első látogatás?

Nagyon erős volt. Nekem az egy szuper élmény volt. A KAPOCS Programmal mehettem először egy hónapra. A Szentháromság téren lakhattunk az egykori Pénzügyminisztérium épületében. Akkoriban Hotel Kulturinnovként működött. Azóta minden alkalommal, amikor Magyarországra látogatok oda vissza kell mennem; az *„az én magyarországi házam”*. Tél volt, előtte még sohasem láttam havat. Végig bőgtem, sírtam. Nagyon megható volt. Mindaz, amit tanultam, tanítottam... ott vagyok, látom... Nagyon erős érzés volt. Tanári utakon is részt vettem, nagyon jó volt ezt azokkal átélni, akikkel a mindennapokban is egy közösség tagjai vagyunk. A Rákóczi Szövetség programjával gyerekcsoportot is kísérhettem Magyarországra. A papáméknak Lapujtőn volt egy házuk; ma romos műemlék. Mocsáry Antal író volt a nógrádi vármegyéből; az ő háza volt. Egy tábla még őrzi az emlékét. Meglátogattam egy unokatestvéremmel. A papám megadta annak a budapesti háznak is a címét, ahol lakott. Elmentem oda, hogy lefotózzam neki... Mindig szívesen térek vissza Magyarországra.

Anni édesanyja 81 éves, életerős asszony, aki most a karantén idején online elkezdett németül tanulni. Utoljára akkor tanult németül, amikor gyerekként elhagyva Magyarországot egy ideig egy osztrák iskolába járhatott. Anni abban bízik, hogy őt legalább a mamája életkedvének, ennek a pozitív lendületnek a felével megáldja a jó Isten. Hallgatva a terveit, elnézve a kreativitását, az élethez való pozitív hozzáállását, azt a fáradhatatlan lendületet, amivel a Zrínyi Körben is dolgozik, jó géneket örökölt.

KNAPECZ KATA ÉS TÓTH ANDRÁS

VASS GYÖNGYI MESÉL CSALÁDRÓL, MAGYARSÁGSZERETETRŐL

Vass Mátyás, a dédapám 1837. február 20-án született Kiskundorozsmán. Tanítói pályáját 1858-ban kezdte meg, munkássága folyamán rengeteg publikációt adott ki különböző nevelési folyóiratokban. Több elemi iskolai tankönyvet írt és szerkesztett, 1872-től szerkesztette a Tanügyi Lapokat, 1898-ban pedig megírta a Csongrád vármegyei tanítóegylet történetét. 1870-ben ő indítványozta a Magyar Tanítók Országos Bizottságának megalakítását, 1899-ben pedig kiállt a tanyasi iskolák államosítása mellett. Tagja volt a Dugonics Társaságnak, később pedig a Magyar Tudományos Akadémiának is. Könyvei közül Buenos Airesben, a Nemzeti Könyvtárban is találhatók példányok. Szegeden halt meg 1903-ban, ahol később cserkészcsapatot is elneveztek róla.

Vass Mátyás.

Kálnay László, anyai ági dédapám a felvidéki Rimaszombaton született 1849 júliusában. Budapesten szerzett ügyvédi oklevelet, majd Nyíregyházán nyitott ügyvédi irodát. Az írói pályára 40 éves kora után lépett, amikor Rákosi Jenőtől biztatást kapott.

Krúdy Gyula maga is több írásában említette, egyikben így emlékszik vissza rá: „Kár, hogy nincs meg a gyűjteményemben ennek a remek, soha vissza nem térő magyar figurának a fotográfiája, pedig bizonyára sokat állongott zöld posztóval leborított fényképészgépek előtt, mert hiszen valaha minden valamirevaló magyar úriember lefotografáltatta magát a jelentősebb évfordulókon." *(forrás: Krúdy Gyula: Irodalmi kalendáriom-Írói arcképek)*

Nagyapám, id. Vass Béla, Vass Mátyás fia, magyar pedagógus, grafikus, festőművész és író volt. Édesapja nyomdokait követve tanárként kezdte pályafutását. Szegeden született 1872-ben, de rövidesen elkerült Szombathelyre, ahol a Premontrei Gimnázium tanára lett. Az iskola történetében jelentős szerepet vállalt, melyre így emlékeznek: „Már 1895-től Premontrei Gimnáziumunkban tanított, ahol nemcsak rajzot, mértant, de matematikát is oktatott. Szigorú, de jószívű pedagógusra emlékeztek egykori tanítványai, akinek tekintélye volt az iskolában. Tóth Lajos nyergesmester Mária nevű lányát vette feleségül, amivel végleg Szombathelyhez kötötte sorsát. Hamarosan bekapcsolódott a város kulturális életébe, tevékenykedett a Sportegyletben, szívesen kerékpározott, sőt egy vívó egyesületet is megszervezett az évek folyamán. Rajczy Imrét, a későbbi olimpiai bajnokot ő oktatta először vívásra. Igazi tere azonban a képzőművészet volt. Már 1903-ban megtervezte a megyei iparkiállítás díszkapuját (magyaros stílusban), amelyről szerencsére fotográfia maradt fenn. Amikor 1920-ban, a legnehezebb körülmények közepette a Vasvármegyei Kultúregyesület részeként Szép- és Iparművészeti Iskolát hozott létre, olyan rendkívülit alkotott, hogy arra még Budapesten is felfigyeltek. Rákos Jenő, a kor nagyhatalmú irodalmi személyisége (aki Kálnay Lászlót is felkarolta) meglátogatta az iskola egyik kiállítását, s az ott látottakról rendkívül elismerően nyilatkozott. Igaz, hogy ez az intézmény mindössze három szemeszter erejéig működhetett, azonban több, későbbi művész is látogatta óráit, s mai művészeti szakközépiskolánk ősének tekinthető.

Mindezek megalapozták Vass tekintélyét, s hamarosan a Vasvármegyei Kultúregyesület Képzőművészeti Szakosztályának elnöke lett. Teljességgel alkalmas volt erre a feladatra, számos kiállítást, művészeti eseményt szervezett…" *(forrás)*

id. Vass Béla

Vass Béla volt az 1930 és 1945 között működő Szent Márton Céh megálmodója is, mely egy képzőművészeti társulás volt. Külföldi útjain, Olaszországban, Ausztriában szívesen készített akvarell tájképeket, míg otthonában az olajfestéket részesítette előnyben. Keze alól portrék, csendéletek, tájképek egyaránt kerültek ki, melyeket a Vas megyei polgárság vásárolt meg. A Vas megyei cserkészet egyik elindítója volt. Halálát gégerák okozta 1934-ben. A Premontrei Rendi Szent Norbert Gimnázium és Művészeti Szakközépiskola minden évben a róla elnevezett díjat az iskola legtehetségesebb diákjának ítéli oda. Szombathelyen legutóbb 2011-ben rendeztek kiállítást a műveiből.

Ágoston Endréné Kálnay Vilma az anyai nagymamám, Nyíregyházán született. Apjával, Kálnay Lászlóval Rahóba költöztek (Kárpátalja), ahol férjhez ment Ágoston Endre könyvelőhöz. Itt született meg három lányuk, Rozália, az édesanyám, Erzsébet és Anna.

Nagymamámnak, akinek csak mi hárman (Gyöngyi, Dénes és Mátyás) voltunk az unokái, egy általa írt, szomorú versét is megtaláltam:

Kálnay Vilma

Ágoston Endréné
Kálnay Vilma

HATTYÚDALOM

Jár az idő kereke, jár,
Elsodor mindent könyörtelenül.
Kit a halál ragad el tőlem,
Kit az élet visz el kegyetlenül.
Elvitte két tenger messzeségbe,
Hová még a sóhajom sem ér.
És ami nekem megmaradt belőlük,
Csak a sóvárgás és a szenvedés.
Óh, ti kegyetlen kilométerek,
Végtelenbe vesző utak,
A vágyam titkát le nem győzheti,
Az értelem itt hiába kutat.
Ha a szeretetnek szárnya volna,
Repülnék tengereken át,
De röghöz kötött, gyarló testem
Nem értheti meg a szív szavát.
Most megint elment valaki, akit szerettem,
Sötétebb lett az élet körülöttem.
És sírjánál megállva kérdezem:
Hát itt végződik az élet, Istenem?
De Ti, akik már elmentetek,
S rátok borul a halál nagy némasága,
Nem adtok nekem feleletet,
Hogy nem történik-e itt minden hiába?
Ó, add Uram, hogy lássak végre,
Engedd hinnem töretlenül,
Hogy megtalálom őket újra,
Hogyha a sor majd rám kerül.
Hogyha a testem el is porlad,
A szeretetem él tovább,
És egy más csillagon meglátom őket,
Kik előttem mentek a Nagy Kapun át.
És engedd, Uram, hogy én már ne temessek.
Inkább haljak meg csendesen.
S kiket szerettem, legyenek mellettem,
Mikor a szívem elpihen.
(1959. május 27.)

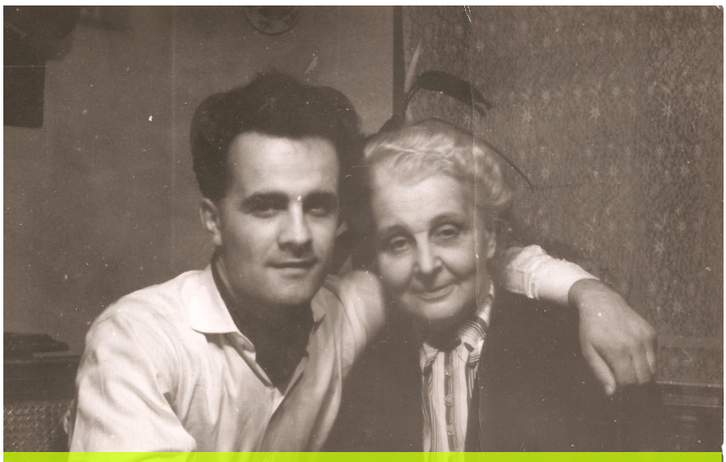

Kálnay Vilma

Édesanyám, Ágoston Rozália 1907-ben született Rahón. A Trianoni döntés következtében menekült el a család Magyarországra. Ezt édesanyám itt, Buenos Airesben sokat emlegette, hogy nem nekik kellett volna elmenekülniük Kárpátaljáról. Nagyon fájt neki Trianon átka. 1934-ben hozzáment Vass Bélához, édesapámhoz. Ebből a házasságból három gyerekük született, Dénes, Mátyás és én, Gyöngyi.

Ágoston Rozália

Édesapám, Ifj. Vass Béla 1907-ben született Szombathelyen. Elemi iskoláját a Szombathelyi Püspöki Elemi Iskolában végezte, majd a Premontrei Gimnáziumban érettségizett 1925-ben. Festőművészi tanulmányait korán kezdte, eleinte édesapja útmutatásai szerint 13 éves korában.

Szántó Gergely festőművész tanár vezetése alatt díszletfestési tanulmányokat végzett, majd később önállóan készített színpadi díszletet a Pozsonyi Színház számára. Építészmérnöki oklevelet 1930-ban szerzett a Budapesti Műegyetemen. Az egyetemi évei alatt is festett Nadler Róbert, Jaschik Álmos tanárok és Bory Jenő szobrász kezei alatt. Vívni is tanult édesapjától, id. Vass Bélától, akinek köszönhetően a középiskolai évei alatt több vívóverseny győztese lett. Sopronban kerületi felnőtt vívóbajnokságot nyert a csapatával. Sportkarrierje azonban egy sérülés miatt kettétört.

Ifj. Vass Béla

Szombathelyen a két világháború között működő építészek közül a legfiatalabb s talán a legígéretesebb volt ifj. Vass Béla. Tehetségét minden bizonnyal édesapjától örökölte. Középületeket, lakóházat, iskolát, kórházat, villát tervezett és épített. A környező falvakban népiskolát, családi házakat, a Balatonnál több nyaralót is létesített. Több építészeti versenyen is kiemelt díjazásban részesült. Műemlékvédelemmel is foglalkozott; a nemzeti értékek védelmével, ami aztán egész életében szívügye lett. Feltérképezte a Vas vármegye műemlékeit, az összegyűjtött anyagot kiállította, hogy a közvélemény figyelmét felhívja a műemlékvédelemre. Vass Béla élete a második világháború közeledtével más irányt vett.

A Felvidék 1938-as visszakerülésével kinevezték Kassa város főmérnökének. Itt is számtalan munkája, projektje valósulhatott meg.

A háború kitörésekor a családot biztosabb helyre küldte, a Balaton mellé. Ám ez csak a kezdete volt a menekülésnek. Nagy nehezen rávette édesanyámat, hogy menjünk ki az országból, menjünk Németországba. Ez anyámnak nagyon nehezére esett, hiszen három kisgyerekkel, egyedül kellett elhagynia szeretett szülőföldjét. Pár hónap múlva sikerült ismét összekerülni, de az érzés leírhatatlan volt: kisemmizett menekültként sirattuk az elvesztett hazát, a szertefoszlott terveket, a megtört pályafutást, az összedőlt családi fészket. És mégis **erőt kellett gyűjteni, tovább kellett élni a családért, a jövőért!**

Édesapám Németországban újra elkezdett festeni, mint megélhetési forrás. És azokban a nyomorúságos időkben volt, aki értékelte a művészetét és vásárolt képeket! Ennek köszönhetően éltük túl azt a négy évet. A Vöröskereszt révén kaptunk kivándorlási engedélyt, az elsőt Argentínából. Így elindultunk Párizson keresztül, a Le Havre kikötőben felszálltunk a Jamaique hajóra, és 1948. augusztus 1-jén érkeztünk meg Argentínába. Apám a spanyol nyelvet a hajón tanulta meg, szinte tökéletesen.

Németországban

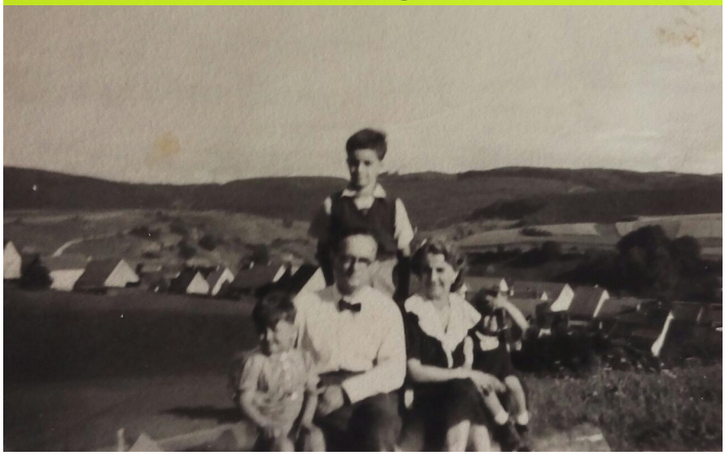

Buenos Airesben a Hotel de Inmigrantesben kaptunk szállást egy hónapra. Itt aztán állást szerzett a Ministerio de Obras Públicasban, ahol a diplomáját nem ismerték el.

Építészmérnöki munkát kértek tőle, olyat, amit más nem akart elvégezni, de csak rajzolói fizetést kapott. De ő ennek is örült, a fontos az volt, hogy végre megint tervezhetett, a család megélhetett és mi, gyerekek tanulhattunk, befejezhettük az egyetemet. Újra festeni kezdett, argentin témákat, hiszen rengeteg festői lehetőség rejlik ebben a gyönyörű országban. A képeivel tárlatokon, kiállításokon vett részt, eladni is tudott belőlük.

Lelki sebei lassan behegedtek, **magyar öntudatát új magyar tervek élesztették, a tett embere volt**. Tisztán látta, hogy **a cserkészetben milyen magyarságfenntartó erő van**, ezért a cserkészetet minden erejével támogatta. Sok éven keresztül járt a táborokba, ahol jó magyarosan, ízletesen főzött, és magyarságra tanította a fiatalokat. Bizony, sokan, ma már felnőtt cserkészek emlékeznek szeretettel Béla bá' néha szigorú, de vidám, jókedvű, jóhumorú természetére, apai jótanácsaira és főleg példamutatására a magyarságszeretetben.

1981-ben érte az utolsó megpróbáltatás, agyvérzést kapott. Hihetetlen akaratereje még részben helyrehozta bénulását: jobb kezével már nem tudott festeni, de balkézzel megtanult. Ez utolsó korszakának képeiből még részt vett kiállításokon. Beszédképességét már nem kapta vissza, és lassan, de biztosan letörte erős akaratát a még erősebb betegség. Ifj. Vass Béla hosszú szenvedés után 1987 áprilisában, 80 évesen hunyt el Buenos Airesben.

Apja nyomdokán haladva egész életre kihatott magyarságszeretete és felelősségtudata, közéleti szerepvállalása, rajongása a szépért, a művészetért, a nemzeti értékekért. Nagyon megható volt számomra, hogy idén megkeresett egy szombathelyi építészmérnök, Balogh Péter, aki elküldött nekem egy cikket édesapámról, ami a TÉR újság 14. évfolyamának 1. számában jelent meg 2017-ben. *(Az említett szám itt elérhető.)*

A szüleink legfőbb gondja volt, hogy a gyerekeket megtartsák magyarnak, így cserkészetre és magyar órára is jártunk először Girsik Gézához és Piri nénihez, majd az 1955 körül megalapított Zrínyi Ifjúsági Körbe.

Édesapám felkérte Sáfrány Györgyi nénit, hogy tanítson magyar néptáncot a gyerekeknek, aki már megkezdte a platanosi apácaiskolában a magyar táncok tanítását. Ekkor kezdtem el én is táncolni a bátyámmal, Dénessel. 12 éves koromban felléptünk Ambassadorban és több színházban is, majd a csoport is kezdett kialakulni. Első fellépéseink között a Mar del Plata Dia de los Inmigrantes eseménye szerepelt, ami nagyszerű élmény volt számunkra. Részt vettünk egy nemzetközi táncversenyen is, ahol második helyezést értünk el. **1959-ben megalakult a Regős Táncegyüttes** Vass Dénes, bátyám vezetésével. Az együttes számos rendezvényen, belföldön és külföldön is szerepelt (Santa Fe, Córdoba, Chaco stb.)

Vass Gyöngyi

1973 Sz.László bál

1977-ig táncoltam, az utolsó előadásom a Szent László bál volt a Centro Asturianoban, Vincente Lópezben. Ezt követően férjhez mentem, két gyerekem született, Gabriela és Mátyás, egyetemre mentem, majd a Sandoz gyógyszergyártó cégnél dolgoztam személyzeti igazgatóként, tehát nagyon elfoglalt voltam. 2004-ben újra találkoztam gyerekkori barátnőmmel, Kerekes Ágival, aki Neuquenben élt, és gondolkozni kezdtünk, hogy indítsunk magyar táncórákat azokkal, akik elmaradoztak a magyar körből. Édesanyám 100. születésnapján, 2007-ben elkezdtük megszervezni a barátaink toborzását, és még abban az évben elindult az **Oleander csoport** Natalia Roglich tanárral.

A kezdeti célunk nem a fellépés volt, de már az első hónapokban meghívtak minket Gral. Du Graty-ba, ahová a Regős Néptáncegyüttessel közösen mentünk.

Később más helyszíneken is színpadra léptünk. Az évek alatt több tanárunk is volt, de a Kőrösi Csoma Sándor Programnak köszönhetően 2014-től rendszeresen kaptunk tánctanárt Magyarországról. Tibor és Mariann ösztöndíjas tanárok ösztönöztek minket, hogy vegyünk részt a Dél-Amerikai Magyar Néptánctalálkozón először Montevideóban, majd Buenos Airesben. Az elmúlt években sokan jöttek-mentek a csoportban, argentin származásúak is. Mi mindenkit befogadtunk. Meg tudtuk mutatni mindenkinek a táncokat, a dalokat, a népzenét, amit szerencsére szeretünk, és így maradtunk meg mostanáig. **Eltelt 14 év, de a mai napig** fontos nekünk a csoport, **van lelkesedés és öröm**. Egy **szép baráti társaságot alkotunk**, remélhetőleg még sok évig.

PAJOR SÁNDOR, ÉPÍTÉSZ
TISZTELETBELI MAGYAR KONZUL, CHACO
Fordították: Martí Tibor és Vágási-Kovács Anna

MAGYAR EMIGRÁNSOK ÉPÍTÉSZETE

BEVEZETÉS

Szeptember 8-án, Martí Tibor KCSP ösztöndíjassal a *"Magyar történelem és kultúra"* előadássorozatunk keretében különleges alkalmat szerveztünk. Meghívott előadónk volt dr. Cseri Miklós, a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum főigazgatója. A felkérés aktualitását az adta, hogy **jelenleg épp úton van Magyarországra egy 1917-ben, magyar bevándorlók által épített ház, több tucat mezőgazdasági, gazdálkodási eszközzel, régi szállítóeszközökkel, nagyon régi használati tárgyakkal együtt** (bútorok, evőeszközök,... azokból az évekből). Mindezt eredeti helyéről, Chacóból, Villa Angelából költöztetik a Szentendrei Skanzenbe. Szerkezeti elemeket, a ház eredeti nyílászáróit, vályogfalak darabjait,... Mindent odaszállítanak, ami a ház pontos rekonstrukciójához szükséges.

A Skanzen igazgatói több alkalommal ellátogattak Villa Angelába, hogy gyűjtéseket végezzenek. Ezek során itt Chacóban a tőlünk telhető legjobb szakmai együttműködést biztosítottuk.

Elkészítettük a ház építészeti terveit, amelyek eredetileg soha nem készültek. Egy olyan építményről van szó, amelyet földműveléssel foglalkozó nagyszüleink igényei és elképzelései hívtak életre, annak jegyében, amit ma "népi építészetnek" nevezünk és amelyben nagyszüleink akkori térbeli eloszlásra vonatkozó elképzelései érvényesültek.

Az 1917-ben épített, magyar emigránsok háza

Dr. Cseri Miklós Chacóban

Ők, és szinte az összes többi magyar bevándorló, földművesként érkeztek Chacóba, ehhez értettek, nem pedig házak építéséhez. Házaikat olyan módon építették, hogy azok a mindennapi élet igényeinek és szükségleteinek megfeleljenek: a munkavégzés, a létfenntartás követelményeinek, illetve az élelem biztosításához és a pihenéshez szükséges feltételeknek. Mindezt a vad és barátságtalan vidék közepén kellett megvalósítaniuk, ahová azokban az években érkeztek.

Az előadáson számíthattunk Magyarország Buenos Aires-i nagykövete, dr. Gelényi Csaba értékes jelenlétére és szavaira. Megtiszteltetés számunkra, hogy előzékenyen elfogadta a felkérést. Nagykövet úr (a ház Magyarországra szállításához szükséges engedélyeztetés során) képes volt összefogni a számtalan bürokratikus papírmunkát, amivel a ház ügyével kapcsolatban szembe kellett néznünk. Szólt a ház kulturális és történelmi értékéről, a Magyarországra, a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumba való szállítás gesztusának jelentéséről és jelentőségéről mind Magyarország mind Argentína számára, valamint különösen a chacói diaszpóra, de az egész argentin magyar diaszpóra számára hordozott üzenetéről is.

Egyúttal felkértük az előadásra Zsonda Márk kulturális antropológust, akinek személyében a chacói diaszpóra avatott ismerőjét és kutatóját szólaltattuk meg. Márk ösztöndíjasként hat éven keresztül rendszeresen ellátogatott városunkba, évente hat hónapot töltött itt. Minden tanyát, minden házat és minden magyar családot meglátogatott ezen a vidéken.

Az itt élők személyes megismerése, a kutatásai és a tapasztalatai hozzájárulnak ahhoz, hogy a Szentendrei Skanzen a házon keresztül be tudja majd mutatni a chacói magyarság szellemiségét és lelkületét.

Összefoglalva, nagyon különleges nap volt ez számunkra. Egyetlen virtuális esemény keretében ennyi neves személyiséget tudtunk összehívni kisvárosunkból: ez nagy örömmel tölt el bennünket. Az Argentínai Magyar Intézmények Szövetségének elnöke, Redl Isabel megható szavai a magyar identitásról megérintettek bennünket. Arról beszélt, mennyire fontos, hogy a magyar nemzet világszerte szétszórt tagjai soha ne hagyjanak fel az intenzív munkával, a magyar identitás megőrzése érdekében, mindig a magyar értékeket tartva szem előtt.

Végül a híres argentin humorista és mesemondó, Señor Luis Landriscina, Villa Angela fia, egy olasz bevándorló gyermeke is velünk tartott, aki városunkban, spanyol bevándorlók házában nevelkedett. Ő olyan valaki, aki egészséges humora és mély költészete révén élete eddigi 85 éve során olyan módon tudta megismertetni Chaco tartomány bevándorló kultúráját Argentínával és a világ különböző országaival, mint senki más. Egy tartomány jött létre és fejlődött a főként közép-európai bevándorlók kemény munkájának köszönhetően, akik akkor érkeztek ide, amikor itt még semmi sem volt. Sem városok (csak néhány), sem utak, sem közigazgatás, sem bank, semmi... csak megművelésre váró szűz föld. Erre jöttek ők: dolgozni és egy tartományt létrehozni.

Don Luis, akit Argentínában csak így hívnak, mesteri módon mondja el meséiben és verseiben Chaco bevándorlóinak történetét: szavaival és anekdotáival örvendeztetett meg bennünket ezen a napon.

Mindehhez hozzájárult a több tucatnyi kedves, régi barát társasága, akik, mondhatjuk, már állandó közönséget alkotnak és rendszeresen részt vesznek a kedd délutáni *„Magyar történelem és kultúra”* előadás-sorozat alkalmain. Nagyon kedves számunkra az előadások megszervezésének feladata, hiszen általa megmutathatjuk magunkat a világnak, láthatóvá válunk, elmondhatjuk, hol vagyunk és kik vagyunk.

A MAGYAR EMIGRÁCIÓ ÉPÍTÉSZETE
A GRINGÓ HÁZ

Argentínában és Uruguayban a „gringó” szót azokra az európaiakra szokás használni, akik a 19. és a 20. század folyamán érkeztek nagy tömegekben ezekbe az országokba.

A kifejezést azokra a vidéki területeken élő lakosokra is szokás érteni, akik az említett emigránsok leszármazottai.

A Buenos Aires-i kikötőbe érkező magyar bevándorlók között voltak, akik úgy döntöttek, hogy ebben a nagyvárosban maradnak, és voltak olyanok, akik a vidéki tartományok felkeresését választották, szem előtt tartva a jövőbeli lehetőségeket, noha a földrajzi adottságok sokszor barátságtalanok voltak, és az érintetlen, vadon jellegű területeken gyakorlatilag mindent nekik kellett megteremteniük.

Azok, akik a mi Chacónk területére érkeztek, többnyire a Colonia Juan José Paso területén (Villa Angela és Du Graty között elterülő térségben) telepedtek le, és szinte egyszerre kezdték el építeni közös összefogással a Szent József-kápolnát a Pueblo Díaz nevű területen, néhány kilométerre a jelenlegi Villa Angelától. Ez a kápolna volt a találkozóhelyük vasárnaponként: nemcsak a hitélet miatt, hanem azért is, mert találkozóik alkalmával beszélhették a nyelvüket, elmondhatták egymásnak a rokonok híreit, megoszthatták a kapott leveleket és segítséget toborozhattak minden egyes család házának felépítéséhez.

Visszatérve témánkhoz, megjegyzem, hogy akik lakóhelyeiket a városban építették, azoknak alkalmazkodniuk kellett a városi méretekhez, amelyek valóban nagyon szűk telkeket jelentettek, alig több mint 8 méter szélességgel, hátrafelé pedig hosszabb kiterjedéssel. Azok viszont, akik a tartományokba, például Chacóba utaztak, olyan helyeken építhették házaikat, amelyek szinte „végtelennek” voltak mondhatók, vagyis a földterület gyakorlatilag korlátlanul beépíthető volt.

Ennek megfelelően, tipológiai szempontból két jól elkülöníthető háztípus jött létre.

Érdemes tisztázni, hogy a letelepedők olyan személyek voltak, akik gazdálkodó földművesként, illetve mezőgazdasági munkásokként házaik felépítésekor az egyszerűségre és a funkcionalitásra törekedtek, vagyis fő céljuk az volt, hogy a házak a munka és a pihenés alapvető szükségleteinek, valamint a családi együttélés alapvető igényeinek feleljenek meg.

Mindenesetre vannak közös, változatlan funkciók (akár a városban, akár vidéken), mint például a kert, a veteményes, a konyha a kemencével és az udvar.

A városban viszont a hosszútelkes beépítés miatt a "chorizo típusú házak" váltak népszerűvé, vagyis a ház helységei egymásból nyíltak közbeiktatott fényudvarokkal, és hosszú folyosó kötötte össze a helységeket egészen az utcafronttól a telek végéig. Innen ered a neve: chorizo *(kolbász)* ház.

Vidéken, mivel nincsenek kataszteri korlátozások, mint a városban, a házhatárokat maguknak kellett megalkotniuk. Ezt horgonyzott drótkerítéssel végezték (mivel ezzel megelőzték, hogy az állatok elkóboroljanak, és a veteményeskertet is védte előlük), ami arra is szolgált, hogy kerítéssel elválasztott telekrészeket alakítsanak ki a birtokon: a veteményeskert, a tanya, körbevette a házat, és dél felé volt egy baromfiudvar (fontos volt a tájolása a szagok elkerülése végett), aminek kis bádogteteje volt, és alatta a tyúkok és a kakasok kis fadeszkás óla is helyet kapott), aztán ott volt még az agyagkemence különválasztva a többi szektortól, mögötte pedig a citrusfélék kaptak helyet. Mindegyik egység dróthálóval és kifelé nyíló vasajtókkal volt egymástól elhatárolva. A rugókkal ellátott ajtók maguktól is becsukódtak.

A ház nagyon egyszerű volt: fém, ereszcsatorna felé lejtő tető, ami elvezette az esővizet egy ciszternába, meszelt, mindig fehérre festett vályogfalak, konyha, két tágas hálószoba és a ház végében fürdőszoba. A másik fürdőszobát a háztól kb 20m-re, déli irányba építették (Chacóban az uralkodó széljárás északi). Minden teret délkeleti irányba, az udvar felé néző nagy tornácos erkély fogta össze. Ez a terasz volt a mindennapok élettere; étkezőként, nappaliként, is szolgált, tere volt a munkának és a pihenésnek egyaránt.

Volt a másik oldalon, északon, egy díszes, színes üvegkazettás ajtó. Ez volt a főajtó.

A ház a baromfiudvarral, és a veteményessel együtt egy épületcsoport részét alkották; ami azon udvar körül csoportosult, ahol dolgoztak, és látogatókat fogadott az ott lakó család. Ez az udvar mindenféle munkavégzésnek helyet adott; a szekereken vitt zsákokat meg tudták tölteni áruval, hogy elvigyék a faluba; volt egy éléskamra, amely árut biztosított a gazdálkodóknak és a munkásoknak. A traktornak volt garázsa (emlékszem egy piros jelre "Kossuth"), az autóknak, a szekereknek, mindegyiknek volt egy garázsa vagy szerelő fészere, de építettek néhány nagy helyiséget is, amelyek a gabonafélék (kukorica és cirok) tárolására szolgáltak, bár amikor Jancsi bátyám megnősült, ez volt a hálószobája.

Ilyen volt ez a ház; kicsi, egyszerű, funkcionális, de egy a többi ide érkező magyar családhoz hasonlóan, dolgos, a vidéki élet iránt elkötelezett magyar család által teljesen belakott ház:

Földművelés, vetés és betakarítás... ez volt a napi feladat... gondoskodni a vízről, megjavítani a szerszámokat — amelyeket sokszor ők maguk készítettek — mindent otthonaikban csináltak, disznók tenyésztésével biztosították az élelmiszert, tehenek tartásával volt teje a családnak, tyúkokat tartottak, mindenhova gyümölcsfákat ültettek; mindezt teljes egészében a Skanzen meg fogja építeni, hogy reprodukálja a chacói magyarság mindennapjainak egy szeletét.

Tucatnyi chacói magyar családot látogatott meg személyesen a Skanzen főigazgatója és igazgatóhelyettese; nem is egyszer, hanem kétszer is néhány éven belül. Gyűjtöttek háztartási cikkeket, bútorokat, munkaeszközöket, sőt, gyerekjátékokat is, amelyeket Juan José Paso egész tartományából adományoztak a családok.

Dr. Cseri Miklós Chaco magyarságának egy olyan szegletét ismerte meg, amely csaknem egy évszázadon át hallgatott. **Egy nagyon szorgalmas közösség, amely több generáción keresztül fenntartotta a magyar értékeket és a magyar szellemiséget.**

És ma a nagyszüleink szimbolikusan "hazatérnek" szülőföldjükre, a Skanzennek köszönhetően; már ÖRÖKKÉ!

Minden össze lett gyűjtve, osztályozva lett. A házat felmérték, vagyis elkészült az építészeti terve (ami korábban nem készült) és méterről méterre le lett mérve, hogy később a múzeumban újra lehessen építeni.

Minden tárgyat Villa Angela Magyar Társasága gyűjtött össze, több éven keresztül számtalan bürokratikus eljárást kellett keresztülvinni, mire engedélyezték a Magyarországra exportálásukat. Ezekét a tárgyakét, melyek óriási, számokban ki nem fejezhető kulturális értékkel bírnak, gazdasági értékkel viszont nem, ezért nehéz volt a vámjegyzék összeállítása, ami viszont az exportálás elengedhetetlen feltétele.

Végül, Magyarország Nagykövetségének, köszönhetően dr. Gelényi Csaba nagykövet úr fáradságos, önzetlen munkájának, az Argentin Külügyminisztériummal, és a vámhatósággal sikerült egyeztetnie, elvégezte az összes adminisztratív, jogi eljárást, megvalósította a tárgyak szállítási feltételeit — tisztítás, fertőtlenítés — és a gondos csomagolásukat — tekintettel a rakomány törékenységére. Avellaneda kikötőjéből indult a szállítmány, majd Hamburgba érkezése után szárazföldön viszik tovább Szentendrére, hogy méltó helyre kerüljön a Skanzenben.

Személyesen is **remélem, hogy ez a "kulturális érték" a Skanzenben be tudja majd tölteni a küldetését, hogy megismertesse a látogatókkal a chacói diaszpórát, a Dél-Amerikába emigrálásuk utáni életmódjukat**, és a Skanzen minden látogatója tudja majd értékelni általa azt az erőfeszítést, amit ezek a magyarok egy olyan tartomány megszilárdításába fektettek, mint Chaco Argentínában; egy tartomány, melyet az ez előtt 100 évvel érkezett európai bevándorlók közösségei kovácsoltak.

Megragadom az alkalmat Magyarország nagykövete nagyszerű munkájának elismerésére. Az összes chacói magyar, és merem állítani, hogy az ország összes magyarja nevében szeretnék köszönetet mondani mindezért. Az emberek, az idő és az erőforrások ilyen erejű mozgósítása reményteljes a jövőre nézve.

Dr. Cseri Miklós, a Skanzen főigazgatója, időt, és energiát szentelt arra, hogy bejárja Juan José Paso tartomány minden egyes négyzetkilométerét, meglátogatva, megismerve minden családot... és ők ezzel egyidőben rengeteget tettek azért, hogy ma ide eljuthattunk; a legkisebb tárgytól kezdve (ami talán egy képkeret volt), a szekéren át, az ekéig, ami a chacói földet szántotta, számtalan személyes tárgyat ajánlottak fel.

Drága barátom, Zsonda Márk, aki éveken keresztül bejárta egész Chacót, részletesen megismerve a diaszpórát, tiszteleten, és barátságon alapuló kapcsolatokat épített, amit mindannyian kincsként becsülünk.

Köszönöm mindenkinek a ház bemutatásának lehetőségét, ami a nagyszüleim háza volt, ahol gyerekként futkároztam az udvaron, ahol láttam a nagymamámat sütni-főzni abban az agyagos kemencében olyan finomságokat, amelyek ízét soha nem feledem.

Nagyon szépen köszönöm, kedves közönség!

Terezia unokatestvérem, Ilona nagymama, Marcelo testvérem, János nagypapa és jómagam, Pajor Sándor

SZÉKÁSY MIKLÓS

A XX. SZÁZADBELI BRILLIÁNS MAGYAR KÖZGAZDÁSZOK GENERÁCIÓJA

- Második rész -

Három magyar Lord Bizonyára egyedülálló az angol történelemben, hogy pár éven belül három ugyanabból az országból származó és ugyanolyan foglakozású személyt nevezett ki a királynő lordnak, ami azt jelentette, hogy felsőházi tagok lettek: **Bauer Péter Tamás (Lord of Market Ward 1968-ban), Káldor Miklós (Lord of Newnham 1974-ben) és Balogh Tamás (Lord of Hampstead 1983-ban)**. Úgy ismerték őket mint "The Lords of Budapest", a budapesti lordok. Kettőjük nagyon hasonló életpályáról indult: Káldor tudományos téren, míg Balogh a gyakorlatban volt sikeresebb. Politikai kapcsolataik, éles eszük és időnként vitriolos stílusuk miatt "*szörnyű ikreknek*", "*magyar maffiának*" is becézték őket. A híres észak-amerikai közgazdász, **Milton Friedman**, így jellemezte őket Budára és Pestre utalva: "Buda and Pest". A páros becenév inkább a különbségeket jelölte: Káldor jovális, kerekded, derűs ember volt, mint Buddha, a szikár, sovány Balogh cinizmusa, kíméletlen stílusa pedig valószínűleg a pestist idézte fel a névadóban. Káldor négy lánygyerek apja, hűséges férj, Balogh többször házasodott, legendás nőcsábász, a háború idején a besorozott oxfordi férjek nemezise. Itt hozzátenném, hogy kevesen tudják, hogy a XX-ik század egyik legbefolyásosabb közgazdásza, a Nobel-díjas Milton Friedmann, egy beregszászi magyar zsidó házaspár, Friedman Jenő és Landau Sára Etelka fia, akik otthon egymás között magyarul beszéltek.

Káldor és Balogh a Kármán Mór által alapított **mintagimnáziumba** jártak, mint annyi nagy magyar tudós. Köztük a fizikusok Kármán Tódor (Mór fia), Szilárd Leó és Teller Ede, a vegyész Kürti Miklós, a feltaláló mérnök Kandó Kálmán, a fizikokémikus Polányi Mihály, aki a Nobel-díjas Polányi János apja volt.

Mindketten a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen doktoráltak: Káldor jogot tanult, Balogh államtudományt, és utána indították be közgazdászi pályájukat, előbb Berlinben, majd Káldor a **London School of Economicson**, Balogh a **Harvard Egyetemen** végzett posztgraduális tanulmányt. Pályáikat John Maynard Keynes egyengette, sokáig még az ő lakását is bérelték. **Káldor** nemsokára **Cambridgebe** került, **Balogh** pedig **Oxfordba**.

Káldor Miklós (1908, Budapest – 1986, Cambridge) – Lord of Newnham miután 1932-ben Angliában telepedett le, a London School of Economics tanársegéde lett, majd 1949-ben a **Cambridge Egyetem** King's College docense 1966-ig, végül a Politikai Gazdaságtan Tanszék professzora 1975-ig. Az 1950-es 1960-as években Ceylonban, Indiában, Ghánában, Venezuelában, Mexikóban, Törökországban és Iránban volt gazdasági és pénzügyi tanácsadó, majd a Pekingi Egyetem meghívott előadója (1956), majd szintén két periódusban a brit Pénzügyminisztérium tanácsadója (1964-1968, 1974-1976). A közgazdaságtudomány új cambridge-i iskolájának egyik legjelentősebb képviselője, a keynesi közgazdasági gondolkodás követője, a monetarizmus egyik legkeményebb kritikusa. Alapvető eredményeket ért el a jóléti közgazdaságtan, a jövedelemelosztás, a gazdasági egyensúly és növekedés, az adóztatás, a foglalkoztatottság, a fejlődő országok gazdaságának vizsgálata terén. Általánosította Keynes multiplikátor- és kamatelméletét, bírálta a hayeki konjunktúraelméletet, áttekintést adott az elosztási elméletekről, új, kétszektoros keresletorientált modellt dolgozott ki. Nézete szerint szükséges az állami beavatkozás a gazdaság működésébe.

Balogh Tamás (1905, Budapest - 1985, London) – Lord of Hampstead 1930-tól élt Angliában, bár 1931 és 1939 között Genfben is dolgozott. 1939-ben lett az **Oxford Egyetem** Balliol College tanára, 1945-től az Oxfordi Egyetem közgazdaságtan professzora. 1950 és 1964 között, majd 1970-től újra a brit Munkáspárt (Labour Party) gazdasági és pénzügyi bizottságának volt a tagja. 1964 és 1968 között a brit kormány gazdasági tanácsadója, sőt 1974 és 1975 között **Nagy-Britannia energiaügyi minisztere** is volt.

Több nyugati egyetem vendégtanára, nemzetközi gazdasági bizottságok és társaságok tagja, továbbá jelentős közgazdasági mű szerzője volt.

Mind Káldor, mind Balogh liberális közgazdászként kezdte, de a válság és a háború élményei nyomán a nagy szocialista kérdések, a teljes foglalkoztatottság elérése, a szegénység, a tartós gazdasági növekedés tényezői, kerültek az érdeklődésük középpontjába. A gazdaságpolitikát napi szinten támogató aktív tudományban hittek, átvették Keynes impulzív elméletalkotó mentalitását. Káldor növekedéselméleti megfigyeléseit, köztük a *Káldor-tényeket* ma is tanítják, Balogh életműve szinte teljesen feledésbe merült, már csak azért is, mert a közgazdaságtant "jobb esetben áltudománynak, rosszabb esetben kifejezetten veszélyesnek" tartotta. A két magyar közismert alakja lett a szigetország gazdasági közéletének, már csak azért is, mert tanárként nagyjából minden komoly brit közgazdász találkozott valamelyikükkel.

Bauer Péter Tamás (1915, Budapest – 2002, London) – Lord of Market Ward egy dúsgazdag családból származó Bauer a Pázmány Péter Tudományegyetemen **1937-ben jogtudomány doktori oklevelet szerzett**, de igazán a közgazdaságtanban alkotott maradandót. Fiatalon, 1939-ben hagyta el végleg Magyarországot. Előbb **Cambridge**-ben, majd Londonban tanult tovább és már fiatalon Nagy-Britannia egyik legmeghatározóbb közgazdásza lett. Több mint húsz évig, 1960 és 1983 között volt a **London School of Economics** professzora.

Bauernek egészen más irányú gondolatai voltak, mint Káldornak és Baloghnak, akik a Labour Partyval szimpatizáltak. Már a hetvenes években síkra szállt a tulajdonjogok védelme és a szabad kereskedelem mellett. Tette ezt akkor, amikor ezek még messze nem voltak általános érvényű igazságok. Továbbá hangsúlyozta azt is, hogy a vállalkozói szellem és a kereskedelem sarkalatos szerepet játszik a gazdasági fejlődésben. Egyik írásában így foglalta össze az akkori kánont: a külkereskedelem nem oldja meg a fejletlen országok gondjait, sőt inkább elmélyíti; a fejlődés gátja a tőkehiány, ám a fejletlen országokban nincs esély a tőkeakkumulációra, így az alacsony jövedelemszint miatt ördögi körbe kerülnek a szegény országok.

Bauer neve azonban még inkább onnan ismerhető, hogy mindenki számára közérthető nyelven fogalmazta meg kritikáit a fejlesztési segélyezéssel szemben. Legfontosabb munkáiban *(Dissent on Development, Equality, Third World and Economic Delusion, From Subsistence to Exchange)* kivételes élességgel fogalmazott és mindig amellett érvelt, hogy a segélyek nem tudják katalizálni, sőt egyenesen visszavetik a gazdasági növekedést. Rámutatott továbbá arra is, hogy a fejlesztésre szánt pénzek voltaképpen átcsoportosított források a donorország adófizetőitől a recipiens országok kormányai felé. Sőt, ennél még karcosabban írt, amikor kijelentette: **a fejlesztési segély valójában a gazdag országokban élő szegények adója, amit azért kell fizetniük, hogy a szegény országokban élő gazdagok fogyasztását és életvitelét finanszírozzák**. Margaret Thatcher miniszterelnökhöz fűződő tanácsadói kapcsolata, baráti viszonya nyilván a baloldal céltáblájává tette, mint reakciást és piaci fundamentalistát. Bauer minden kétség nélkül azon magyar származású közgazdászok közé tartozott, akik a XX. század második felében a nyugati világban jelentős nemzetközi elismerést és befolyást értek el. A Lordok Házában lelkes magyarnak minősítették, aki kitűnt elegáns megjelenésével, ékes angol nyelvű, intelligens tartalmú beszédeivel.

Jászay Antal (1925 Aba - 2019, Janville (Franciaország) tanulmányait Székesfehérvárott és Budapesten végezte, majd szabadúszó újságíróként dolgozott. 1948-ban hagyta el Magyarországot. Kétévnyi ausztriai tartózkodás után Ausztráliában telepedett le. A Nyugat-ausztráliai Egyetemen közgazdaságtant hallgatott. 1955 és 1962 között az Oxfordi Egyetemen ösztöndíjas, a Nuffield College-ben kutatási asszisztens volt. Eközben cikkei jelentek meg az *Economic Journal* és a *Journal of Political Economy* számaiban. 1962-ben Párizsba költözött és banki ügyintézőként dolgozott. Rövid idő után önálló vállalkozó lett, és 1979-ig több európai országban és az Amerikai Egyesült Államokban befektetési üzletágban tevékenykedett. Nyugdíjba vonulása után a normandiai Janville-ben telepedett le.

Barna Tibor (1919, Budapest – 2009, Sussex) miután befejezte a középiskolát Budapesten, a szülei Angliába küldték egyetemre, ahol 1940-ben a legjobb jegyekkel kapta meg a **London School of Economics** diplomáját. Rövidesen befejezte doktori tézisét az adózás szétosztási befolyásából, amelynek felülvizsgálója Káldor Miklós volt. Ebben a témában és általános kincstári tényekben rövidesen vezető nemzetközi tekintély lett. Ezután a bevétel-teljesítmény analízis terén végzett kutatómunkát, ahol világhírű szakértővé vált. Egy ideig az Oxford Egyetemen tanított, majd az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottságában volt fontos állása. 1962-ben lett professzor a **Sussex Egyetemen**, ahol a Közgazdasági Tanszék vezetője volt. A '70-es években az új Európai Tanulmányok Tanszéken folytatta munkáját, ahol nagyban hozzájárult egy új típusú szociális tudományon alapuló kurzus bevezetéséhez. Munkája elismeréseként **az angol birodalom lovagjává avatták** 1974-ben. Nyugdíjba menetele után is még kutatási munkáin dolgozott, amelyek az egyetem rektora nekrológiai laudációja szerint a mai napig is mértékadó tájékoztatók maradnak.

A '20-as és '30-as évek kiváló magyarországi középiskolai és egyetemi képesítése volt az alapja ennyi sikeres karriernek, amelyek a világ legjobb egyetemei, mint Stanford, Berkeley, Princeton, Yale, Oxford, Cambridge, London School of Economics és Sussex professzori kinevezéseiben és maradandó kutatómunkák kiadásában kulmináltak.

A tartalmas bemutatást amely, bár bizonyította mennyi fontos magyar személyiségünk van minden tudományágban, remélhetőleg nem untatta az olvasókat, egy anekdótával fejezném be. Amikor 1978-ban, az akkor még nem piacgazdaságra átállt Kína vezetője, Deng Xiaoping, egy vidéki látogatásán megkérdezte egy paraszttól, hogy mit termel, a válasz az volt, hogy káposztát; az elsőt nekem, a többit az államnak. És mennyi jön ki egy évben? Egy, mondta a paraszt. Ezután az elnök megváltoztatta a törvényt és bevezette, hogy az első az államé legyen. És ugyanazon a területen, ugyanazokkal a termelőeszközökkel több tucat káposzta lett a hozam. Bár a történet talán nem hiteles, de a valóban piacgazdasággá vált Kína (bár továbbra is politikai diktatúra) új iránya bebizonyította, hogy egy ország csak akkor tud fejlődni ha nem állami beavatkozásra, hanem privát kezdeményezésre alapozza a jövőjét.

SZÉKÁSY MIKLÓS

A FANTASZTIKUS POLÁNYI CSALÁD

A sikeres magyar közgazdászokról szóló tanulmányom témáját egy a La Naciónban megjelent cikkből kiinduló gondolatra alapoztam. Befejezésül egy anekdotát idéztem, amely megemlíti Kína piacgazdasághoz köthető sikerét, bár politikailag továbbra is diktatúraként működik. Teljesen véletlenül, éppen pár nappal később megint a La Nación újságban a kiváló politikai elemző, Sergio Berensztein, így fejezte be egy cikkét: *"Kina négy évtized alatt bevezetett egy felgyorsított iparosítást, technológiai befektetést és egy erőteljes pénzügyi rendszert. Egy* ***Polányi típusú átalakulást****, amely két generáció alatt sok szegény parasztból milliomosokat teremtett"*. Ki lehetett ez a Polányi, aki az újságíró szerint ennyire befolyásolta Kína fejlődését? Ezt a cikket nemcsak ennek a Polányinak, hanem több családtagjának fogom szentelni, kikutatva a magyar társadalom minden idők egyik legsikeresebb és legtehetségesebb családjának a történetét.

A Pollacsek család elődei a XVIII. század végén II. József császár idejében emigráltak, valószínűleg Lengyelországból Ungvárra. Az első neves családtag **Pollacsek Mihály** volt (1848, Bánhíd, most Dluha, Szlovákia – 1905, Budapest). Zürichben végezte el a Műszaki Egyetemet és vasútépítő mérnök lett a svájci állami vasúttársaságnál, majd elkészítette Zürich vasútállomásának vasúti terveit és egy Zürich környéki vasútvonalat. Aztán Bécsben tervezett helyiérdekű vasútpályát, és ott ment be abba az ékszerboltba, ahol Cecil Wohl tizenkilenc éves boltos kisasszonnyal megismerkedve nemsokára megkérte a kezét. Házasságukból 6 gyerek született: Laura, Adolf, Károly, Zsófia, Mihály és Pál. Az utóbbi korán meghalt, a többi 5 komoly karriert futott be, de ebben a tanulmányban csak hármuknak, a tudományos pályát választottaknak az életpályáját fogom ismertetni. **Károly** és **Mihály** világhírnevet is szerzett, **Laura** a pedagógia- és a könyvtártudomány területén lett ismert. Nemcsak a géneknek, hanem szüleik következetességének és pedagógiai módszereiknek is köszönhették mindazt, amit elértek.

Rendkívül, érdekes Mihály felesége, **Wohl Cecilia** (1862, Vilnius, Litvánia – 1939, Budapest) munkálkodása.

Az első gyerekeik Bécsben születtek, de amikor Pollacsek Mihály mint sikeres vasútépítő vállalkozó mintegy 1000 kilométer vasutat épített a Monarchia magyar részén, 1890-ben Budapestre költöztek, és a család nevét Polányira magyarosították. Akkor már Cecilia, akit mindenki csak Cecil mamának nevezett, irodalmi szalont kezdett működtetni. Lakásuk helye sokat elárult a család helyzetéről. A tágas lakás ugyanis az Andrássy út 2. szám alatti házban volt. A rohamosan fejlődő főváros nem sokkal előbb épített, fákkal beültetett széles útján, amely összekötötte a gyorsan beépülő belvárost a Városligettel. Az eredeti nevén Sugárút a párizsi boulevard-ok mintájára épült 1871 és 1884 között. A fejedelmi méretű, kárpitokkal, perzsaszőnyegekkel, cserepes pálmákkal, nippekkel és dísztárgyakkal zsúfolt szoba híven tükrözte a századforduló vállalkozó polgárságának ízlését. A fénykép közepén impozáns festmény látható, melyről a család öt gyermeke: Laura, Adolf, Károly, Zsófia és Mihály néznek a fotográfus lencséjébe. A festmény nem maradt fenn, így csak a fénykép örökíti meg a pillanatot, amikor a Polányi család társadalmi és pénzügyi sikerének csúcspontján volt.

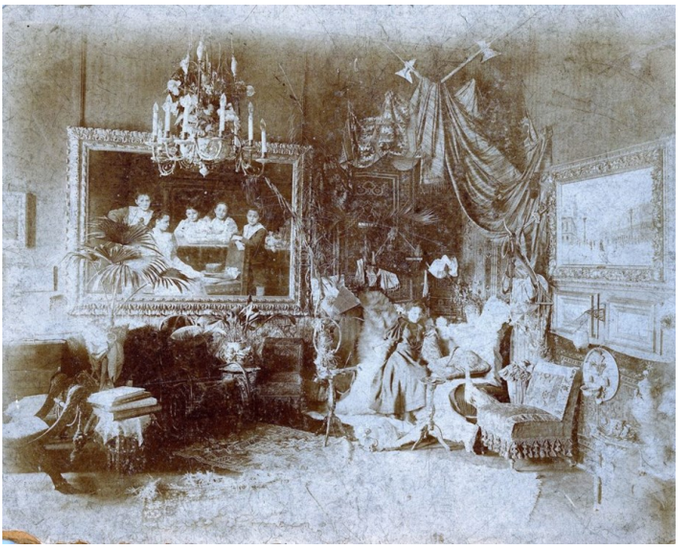

Maga a festmény léte is a család sikerét bizonyítja: míg a családi portrék arisztokrata és dzsentri körökben hosszú múltra tekintettek vissza, a felső középosztály körében csak ebben az időben, azaz az 1890-es években váltak divatossá.

Cecil mama szalonja a századelőn élte fénykorát, de a két háború közötti időkben is megőrizte azt a képességét, hogy minden tehetségre felfigyelt és nem lankadt a felfedezésben. 1900 körül egy rosszul sikerült vállalkozás miatt nagy pénzügyi veszteséget szenvedett a család; az Andrássy úti palotából egy szerényebb, középosztálybeli otthonba kellett költözniük.

Cecil mama ott is folytatta összejöveteleit, gyakori látogatói között megjelent Karinthy Frigyes, József Attila, még Bartók Béla és Kodály Zoltán is. Emellett a szülők továbbra is gondot fordítottak arra, hogy gyerekeiket a legjobb iskolákba járassák. Károly és Mihály a híres, Kármán Mór által alapított, Mintagimnáziumban *(mint annyi nagy magyar tudós, köztük a fizikus Kármán Tódor - Mór fia -, Szilárd Leó és Teller Ede, a vegyész Kürti Miklós, a villanymozdony feltaláló mérnöke Kandó Kálmán, a matematikus Lax Péter, a közgazdász Balogh Tamás és Káldor Miklós)*, Laura pedig az akkoriban alapított első hazai leánygimnáziumban érettségizett. A család anyagi helyzete tovább súlyosbodott, amikor 1905-ben a családfő elhunyt. Mihály ez idő tájt gimnáziumi tanulótársai korrepetálásával járult hozzá a család megélhetéséhez.

Cecil mama baloldalisága hatással volt gyerekeire. **Károly** a szabadgondolkodó egyetemi hallgatók önképző diákszervezetének, a Galilei Körnek a megszervezésében vett részt, majd a liberális értelmiséget összefogó Polgári Radikális Párt titkára lett, melynek vezetőségi tagja volt Ady Endre is. A Pesten egyetemet végzett **Laura** ugyancsak ennek a pártnak a képviselőjelöltjeként indult az 1919 tavaszára kitűzött országgyűlési választásokon. **Mihály** pedig a Galilei Kör tudományos bizottságának tagja volt. Ilyen bevezetés után pedig érdemes ennek a három Polányinak az életpályáját megismerni.

Polányi Laura (1882, Bécs – 1959, New York) a Veres Pálné Gimnáziumban érettségizett. Az iskolát az első magyar feministáról, született Benicky Hermin Karolináról nevezték el, és logikus, hogy Laura szintén korát megelőző gondolatai ebből az iskolából származnak. A tanodának külföldön is híre ment, sokan jöttek megnézni Németországból, Sziléziából, Franciaországból, majd jó hírét vitték. Maga Erzsébet királyné háromszor is meglátogatta az intézményt. Veres Pálnénak Ferenc József koronás arany érdemkeresztet adományozott. Ennél magasabb kitüntetést nő e korban nem kaphatott. Laura képe ott szerepel az első érettségiző lányosztály tablóján.

Majd bölcsészdoktorátust szerzett a Budapesti Egyetemen (1909), és még tanulmányai alatt a Statisztikai Hivatal Könyvtárában kezdett dolgozni. Közgazdaságtörténelmi értekezésével, amely 1909-ben a Közgazdasági Szemlében jelent meg, osztatlan sikert aratott. Számos előadást tartott nevelési és társadalomtudományi kérdésekről.

Anyja példáját követve irodalmi szalont is tartott, ahol a kor szinte valamennyi jelentős művésze megfordult. 1911-ben saját lakásukban öt-hat éves gyerekeknek kísérleti óvodát is nyitott, amelyet a megszokott porosz nevelés helyett szabad, liberális szellemiség jellemzett. Saját gyerekei is részt vettek a *„naturizmus és a pszichoanalízis elveivel összhangban”* működő *„társas magántanítás”* szisztémában, amely ha az idő engedte, a szabadban folyt. *„Színes krétákat adtak a kezünkbe, és felszólítottak: fejezzük ki érzéseinket úgy, hogy rajzoljunk, ami eszünkbe jut, miközben a Hoffman meséi Barcarolaját játszotta a gramofon”* –emlékezett vissza már világhírű íróként Kösztler az „avantgárd iskolára”, merthogy a kis Artúr is egyike volt a 13 tanulónak. *„Roppant korszerű, de némileg zavaros pedagógiai elképzeléseket igyekeztek a gyakorlatba átültetni”* – ítélte meg utólag.

Laura baloldali gondolatai ellenére Striker Sándorhoz, egy gazdag gyártulajdonoshoz ment férjhez Bécsben, 1904-ben, majd Budapestre költöztek. 1920-tól az immár háromgyerekes család Budán, az Istenhegyi úton lakott. A három gyermek, Mihály, Éva és Ottó (később Striker Ottó György néven feltaláló mérnök), közül az 1906-ban, Budapesten született Éva a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumban érettségizett, majd 1923-ban beiratkozott a budapesti Képzőművészeti Főiskolára. 1925-ben hagyta ott az akadémiát, hogy kitanulja a kerámiatárgyak tervezésének és készítésének fortélyait. Laura 1938-ban újra Bécsben élt, majd a nácizmus veszélye miatt Amerikába távozott. New Yorkban telepedett le és hetvenévesen visszatért a történelemtudományhoz: John Smithnek, Virginia állam megalapítójának magyar kapcsolatait kutatta, jelentős eredményeket érve el. Kiderítette, hogy ez a személy mint katona Erdélyben a törökök ellen harcolt 1600 körül. Báthory Zsigmond nemességet is adományozott neki. Szintén 1957-ben, Jamestown, Virginia, alapításának 350. évfordulójára, angolra fordította az angol tudós lelkész, Henry Wharton 1685-ben írt latin kéziratát. Az 1959-es Jamestowni Fesztiválra megjelent fordításával és gondos bevezető tanulmányával Laura ismét a tudományos vizsgálódás felé irányította a kutatók figyelmét mind az Egyesült Államokban mind Európában.

A Striker fiúk leszármazottjai ma is Magyarországon élnek, de érdemes pár sorban írni Éva életéről.

Striker Éva Amália (1906, Budapest – New York, 2011) egy Hans Zeisel nevű osztrák közgazdászhoz (később a Chicagói Egyetem tanára) ment férjhez, és mint **Eva Zeisel** lett kerámiaművészetben világhíres. Berlinben kezdte karrierjét, majd a baloldal iránti szimpátiája miatt 1932-ben a Szovjetunióba költözött, ahol hamarosan az orosz porcelánipar befolyásos személye lett. De 1936-ban letartóztatták, méghozzá nem kisebb váddal, mint egy személyesen Sztálin elleni összeesküvés és gyilkosság terve. A kihallgatások során megtört, „bevallotta", hogy trockista kém és ellenforradalmár, majd a cellában megpróbált öngyilkos lenni. Megmentették az életét, egy évre magánzárkába tették, majd mint külföldi állampolgárt nyugati nyomásra kiengedték. Azzal, hogy túlélte Sztálin börtönét, közvetve Éva is világirodalmi forrás lett. Jelentős részben az ő élményeit írta meg Kösztler a koncepciós perek első kulcsregényében: a *Sötétség délben (Darkness at Noon)* jó néhány részlete; a magánzárkában végzett mentális gyakorlatok, a jó és a rossz kihallgató párosa, a cellák közötti kopogós jelnyelv, mind Éva elmondásaiból származnak. Hiszen ők ketten már kisgyerekként is együtt voltak „kísérleti óvodások", de Éva később is szoros viszonyban volt az akkor már világhíres Arthur Koestlerként ismert íróval.

Zeisler Éva óriási karriert futott be az Egyesült Államokban, művei a legfontosabb múzeumokban vannak kitéve, mint a MOMA New Yorkban és a British Museum Londonban. 2004 márciusában látogatott Budapestre. A több évtizedes távollét alatt is megőrizte anyanyelvét. A tiszteletére rendezett fogadáson fáradhatatlanul válaszolt az érdeklődők kérdéseire. Fiatalokat megszégyenítő energiával és lelkesedéssel dolgozott haláláig. Budapesten a munkáiból rendezett kiállítás arról tanúskodott, hogy Zeisel Éva 98 évesen is tudott újat és korszerűt alkotni. A Köztársasági Érdemrend középkeresztjével tüntették ki, s egyidejűleg kinevezték a Magyar Iparművészeti Egyetem címzetes tanárává.

Polányi Károly (1886, Bécs. – 1964, Toronto, Kanada) a lord címet elnyert Balogh József és Káldor Miklós, valamint a Nobel-díjas közgazdász, Harsányi János mellett a XX. század legismertebb magyar társadalomtudósai közé tartozik. Munkássága világviszonylatban is jelentős, műveit a világ minden nagyobb egyetemén tanítják, számos kutatóintézet és kutatóközpont viseli a nevét, többek között Montreálban, Szöulban, Bécsben és Budapesten.

Polányi Károlyt a gazdaságantropológia és a gazdaságszociológia egyik megalapítójának és kiemelkedő képviselőjének tekinthetjük. Egyetemes érvényű művei a szociológia, a gazdaságtörténelem és a társadalomfilozófia fejlődésére is nagy hatással voltak. Bár Polányi tudományos és közéleti munkásságának kezdete az első világháborút megelőző évekre tehető, karrierje Angliában bontakozott ki, ahol a Bennington College tanáraként írta a *The Great Transformation* (A nagy átalakulás) című, 1944-ben napvilágot látott 2 művét, amelyet sokan a XX. század 100 legnagyobb hatású műve egyikeként tartanak számon. Ez a remekmű magyarul csak 2004-ben jelenhetett meg, más munkái azonban a ’70-es ’80-as évek kritikai gondolkodásának fontos forrásai voltak. Polányi fő állítása, hogy az autonóm piacgazdaságot nem lehet az „emberi természetből” levezetni. A piaci társadalmak, és maga a kapitalizmus is csak a történelem egy meghatározott korszakában, jórészt állami beavatkozás eredményeként születhettek meg. A pusztán piaci szerveződés Polányi szerint önpusztító jellegű, ezért a társadalom az egyes történeti korokban más-más önvédelmi mechanizmust léptet életbe. Ilyen például maga a jóléti állam is. Ilyen meglátásai révén vált Polányi a neoliberális gazdasági rendszerek kritikai irodalmának egyik legtöbbet idézett szerzőjévé. Az állam piacalkotó tevékenysége hasonlóan inspiráló gondolatnak bizonyult a posztkommunista társadalmak elemzéséhez.

Polányi Károly a lengyel-magyar katolikus nemesi származású Duczyńska Ilona kommunista forradalmárt vette feleségül. Amikor a világháború után a Columbia Egyetem meghívta Polányit egy professzori állásra, felesége személye miatt az Egyesült Államokban nem kaptak letelepedési engedélyt. Károly élete végéig Kanadából ingázott a New York-i Columbia Egyetemre, amelynek közgazdaságtudományi tanszékén gazdaságtörténetet tanított. Polányi feleségével egy angol nyelvű magyar költői antológiát szerkesztett, amelyet 1963-ban adtak ki *The Plough and the Pen. Writings from Hungary, 1830–1956* címen. A magát mindvégig magyarnak valló Polányinak kiváló és világhírű gondolkodóként a magyarországi társadalomtudományi emlékezetben méltó helye van. Persze nem ő volt a piacgazdaságot Kínába Polányi módra bevezető személy, hanem Mihály öccse, aki ellenezte a tervgazdaságot ajánló szocialista eszméket.

Polányi Mihály (1891, Budapest – 1976, Northampton, Anglia) rendkívüli sokoldalúsága az első, amit róla szólva említeni kell. Pályáját orvosként kezdte, későbbi munkássága a fizikai kémiától a közgazdaságtanon, az esztétikai és történelmi tárgyú írásokon, a mítoszértelmezésen át az ismeretelméletig, a tudomány- és politikafilozófiáig terjedt.

Pályája kezdetén a család számára biztos anyagi támaszt ígérő hivatást választva beiratkozott a Budapesti Egyetem Orvosi Karára. Már egyetemi tanulmányai elején bekapcsolódott az egyetemen folyó kutatómunkába; első tudományos publikációja 19 éves korában jelent meg *Az agyvíz kémiai összetétele vízfejűség esetén* címen. Miután orvosi tanulmányait befejezte 1913-ban, 1914-ben orvosdoktorrá avatták. **Mihályt azonban már ekkor is a szocialista ideológiával szembeni szkepticizmus jellemezte.** A Polányi fivérek szocializmushoz való ellentétes hozzáállása életük végéig megmaradt. Még egyetemi éveinek befejezése előtt kémiai tanulmányokat kezdett Karlsruhében. 1913-ban a termodinamika harmadik főtételével kapcsolatos gondolatait Bredig professzor, kedvelt karlsruhei tanára, eljutatta Einsteinnek. Einstein válasza a következő volt: *„Nagyon tetszik nekem Polányi úr cikke."* Ez éveken át tartó, szívélyes és baráti hangvételű levelezés kezdetét jelentette Polányi és Einstein között.

Az első világháború kitörésekor Polányi hazatért és tiszti rangban, katonaorvosként szolgált a Monarchia hadseregében. A háború idején kezdett el foglalkozni a gázok szilárd testek felületén való megkötődésének (adszorpció) kérdésével. Ebben a témakörben írt két közleménye szolgált doktori értekezésének alapjául, amellyel 1917-ben a Budapesti Műszaki Egyetemen elnyerte az egyetemi doktori fokozatot. A háború után visszatért Kalsruhéba, ahol megismerkedett későbbi feleségével, a szintén kémikus, erősen katolikus hitű, Kemény Magdával. Nagy befolyással volt Mihály hitéletére is. Pár hónapos karlsruhei tartózkodás után elfogadta a Nobel-díjas Fritz Haber meghívását, és átköltözött Berlinbe, ahol a Kaiser Wilhelm Institut (később Max Planck Institut) Fizikai Kémia Intézetének lett a vezetője. Berlinben nem csupán kutatásainak témaköre változott meg, hiszen a fémek röntgensugaras vizsgálata felé orientálódott, hanem tevékenységének módja is.

Míg korábban a legtöbb munkáját egyedül írta, ettől kezdve a tanítványokkal és a munkatársakkal való szoros együttműködés és a velük fenntartott szoros személyes kapcsolat határozta meg tudományos munkásságát. Később legalább 5 tanítványa nyert kémiai Nobel-díjat, és valamennyien megemlítették tanáruk hatását további pályájukra.

A kollégáival folytatott eszmecserék nem korlátozódtak a fizikai kémia éppen kutatott problémáira, hanem ismeretelméleti, tudományfilozófiai, sőt gazdasági és politikai kérdésekre is kiterjedtek. 1933-ban elfogadta a Manchesteri Egyetem Fizikai Kémia Tanszékének meghívását és elhagyta a nemzetiszocialista uralom alá kerülő Németországot. Manchesterben élénk társadalmi, szellemi élet fogadta a Polányi családot. Ez idő tájt már egyre kevesebbet publikált természettudományos témákban, ehelyett egyre több közgazdasági és filozófiai tárgyú cikk került ki a keze alól. Barátja és pályatársa, a Nobel-díjas Wigner Jenő írta, hogy Polányi minden energiáját új és szerteágazó érdeklődése közös filozófiai alapjának átgondolására szeretné fordítani, és amennyiben lehetséges olyan egyetemi tanszékhez jutni, amely lehetőséget teremt ilyen irányú vizsgálódásaihoz. Polányi 1948-ban el is foglalta a személy szerint neki kialakított társadalomelméleti professzori állást. Ezt követően nem írt több kémia tárgyú cikket. Egy angol kollégája meg is jegyzi: *"Fura emberek ezek a magyarok. Michael Polányi Nobel-díjat nyerhetett volna kémiai munkái alapján és áttért filozófiára és közgazdaságra."*

Keresztény hívőként Polányi Mihály Istent létezőnek, és az imát fontosnak tekintette. Gyakran utalt erre, éppúgy mint a páli kegyelem általi megváltásra. Látván a marxista naturalizmus hatását a társadalomra, amelynek egyik megnyilvánulása a növekvő szekularizáció volt, egyre inkább szükségét érezte annak, hogy ismét hittel telt elhatározás jellemezze az akadémiai és tudományos tevékenykedést. Polányi számára nyilvánvaló volt, hogy vissza kell állítani a tudomány és társadalom megítélésekor a hit és a józan ész a keresztény hagyományban megszokott kapcsolatát. **Az embernek olyan célt kell követnie mind a tudományban, mind az életben, amely kapcsolatban áll az örökkévalósággal.**

Közgazdaságban követte Hayek gondolatait ellenezve a központi tervezést és a kormányok beavatkozását a befektetésekbe, de munkájában Keynes egyes téziseit is elfogadta. Szintézise két egymást átfogó gondolaton, az egyéni szabadságon és a humanisztikus típusú fejlődésen, alapszik. Ezt a *Full Employment and Free Trade* című könyvében fejezte ki, amely évtizedeken keresztül befolyással bírt.

1958-ban Oxfordba költözött és ezután a legkülönfélébb témakörökben publikált. A Yale Egyetemen 1962-ben tartott előadássorozatát *The Tacit Dimension* címen adta ki könyv formájában. A texasi és a chicagói egyetemen tartott előadásainak anyaga 1975-ben jelent meg *Meaning* címen, amelyben művészeti és vallási problémák kapcsolódnak a társadalmi, politikai kérdésekhez. Hátralévő élete java részét, az 1976-ban bekövetkezett elhunytáig, a Congress for Cultural Freedom (amelynek Kösztler Artúr is tagja volt) nevű szervezet céljaival összhangban álló filozófiai munkássága tette ki.

Polányi Mihály nem kapott Nobel-díjat, de fia, **Polányi János** (John Polányi, 1929, Berlin), akit mint magyar-kanadai tudósnak ismernek, viszont igen. A Manchesteri Egyetemen tanult, apja tanítványaként. 1952-ben kapott PhD tudományos fokozatot és azonnal a Kanadai Nemzeti Kutatási Tanács posztdoktorális ösztöndíjasa, majd 1954-től a Princetoni Egyetem tudományos munkatársa lett. 1956-ban lett a Torontói Egyetem előadója, majd 1962 -től kémiaprofesszora. Majd 1974 után fizikaprofesszora is. **1986-ban kémiai Nobel-díjjal tüntették ki** *„az elemi kémiai folyamatok dinamikájával kapcsolatos felfedezéseiért”*. 2001 óta a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagja és az USA Nemzeti Tudományos Akadémia külföldi tagja.

Ez a rövid írás megérdemelt elismerésként tiszteleg a valóban “fantasztikus” Polányi család három generációja előtt.

Három generáció
Polányi Laura, Zeisel Éva, Wohl Cecilia

Polányi János,
Nobel-díjasok parkja

VÁGÁSI-KOVÁCS ANNA

MAGYARUL TANUL A GYEREKEM!

SZÜLŐK A SZENT LÁSZLÓBÓL

“Nagyon boldog vagyok, hogy Cielo ebbe az iskolába jár és élvezi az órákat!! Nagyon motivált!” - hangzik Cielo Altamirano anyukájától. Cielo heti kétszer lelkes résztvevője a magyaróráknak, és kishúgával egy játékos, táncos alkalmat sem hagyna ki. Az anyukája magyar színekben pompázó ruhát varrt a lányoknak, hogy abban szerepelhessenek verses videóinkban. Őt kérdeztem.

Cielo iskolai elfoglaltságai mellett miért döntöttek úgy idén, hogy élnek a magyartanulás lehetőségével?

Cielo tavaly már tanult magyarul az iskolában és mindig úgy vettem észre, hogy nagyon élvezi a nyelvórákat. Én kifejezetten szeretem a nyelveket és megkérdeztem tőle, hogy szívesen folytatná-e idén is a magyart, és egy pillanatig sem hezitált. Nagyon boldoggá tette!! Továbbá egy nagyszerű lehetőségnek tűnt, hogy továbbra is tanulhat magyarul, ráadásul idén az online órákon én is ott tudok vele lenni. Pozitívan fogadta.

Milyennek találják a nyelvet?

Valójában nagyon könnyen követni tudja a tanárnője, Anna óráit, úgy látom, hogy nagyon tetszik neki a tanítási módszere, hogy énekekkel, képekkel, stb. tanulhat.

Anna nagyon gyakorlatiasan oktat, és Cielo lelkesedik a tanulásért.

Milyennek látják Cielo nyelvi fejlődését március óta?

Cielo rengeteget fejlődött március óta. Sokszor kísérem az órákon, és mindig arra motiválom, hogy gyakoroljon. Azt mondja, hogy így sokkal szórakoztatóbb a tanulás, mint az iskolában.

Hogy tetszenek neki a magyarórák?

Cielo sok időt tölt magyartanulással, legyen az a kiejtés gyakorlása, vagy a szövegek megértése; szeret gyakorolni, és házi feladatot csinálni. Van, amikor egyedül mondja… *"Magyart fogok gyakorolni"*.

Ott vagyok mellette, amikor a házi feladatait csinálja, és megérti, hogy sokkal könnyebben követi a Zoom órákat, ha gyakorolja az órán tanultakat. Nagyon boldoggá tette, amikor mondtam neki, hogy hetente két magyarórára is járhat. Elbűvölik a néptánc órák is, amiken a testvérével, Camilával vesz részt. Nagyon jól érzik magukat.

Mely magyar szavakat hallják tőle otthon a leggyakrabban?

Cielo reggelente így köszön: *Szia! Jó reggelt!*
Hogy vagy? Nagyon jól! — üdvözli a nagymamáját, és a bácsikáit a videóhívások alkalmával.
Amikor aludni megy azt mondja: *Jó éjszakát!*
És ismétli a színeket, a számokat és párbeszédeket játszanak el a testvérével. És meglehetősen sokszor ismétli, amit a *"Nagyanyó-kenyér"* versből megtanult.

magyarórán

Cielo és Camila

VÁGÁSI-KOVÁCS ANNA

MIÉRT ÉPPEN MAGYARUL?

Szabadidőben magyar nyelvtanulás

Miért szánja valaki a szabadidejét a magyar nyelv tanulására, nyelvtudása tökéletesítésére?

A hírlap minden számában egy-egy tanítványomat kérdezem…

Gáspár Ibilu tanítványommal a Zrínyi Ifjúsági Kör hétvégi magyar iskolájában találkozom heti rendszerességgel. Ibilu szorgalmas résztvevője a magyaróráknak!

Mi motiválja Ibilut a magyartanulásban?

"Szeretem a magyar nyelv hangzását, és meg szeretném tanulni apukám és nagymamám anyanyelvét. Amikor elmegyek meglátogatni a bátyámat Magyarországra, szeretném érteni a magyart, és tökéletesíteni, a tanultakat."

magyarórán

CAROLINA JUHASZ

EGY TIZENÉVES TÖRTÉNETE

JUHÁSZ GYULA

Juhász Gyula, a nagyapám, Budapesten született 1938. november 18-án.

Középosztálybeli családban nevelkedett; édesapja bútorasztalos volt, édesanyja a háztartást vezette, és volt egy fiatalabb testvére.

Élete első éveiben dúlt a második világháború. Magyarország, Németország szövetségeseként megszenvedte a háborút, területét feldarabolták, lakosságát az éhség, a fájdalom, a pusztulás, és az orosz megszállás sanyargatta.

A viszontagságok ellenére boldog gyermekkora volt, szeretetben nevelkedett.

Teltek az évek, és Gyula olyan tinédzserré cseperedett, mint amilyenek mi vagyunk, gimnáziumba járt, barátai voltak, akikkel iskola után összejárt, és az egyik kedvenc sportágát gyakorolta, a gimnasztikát.

Már 16 éves korában több tornaversenyen indult, és nyert is iskolája és városa színeiben.

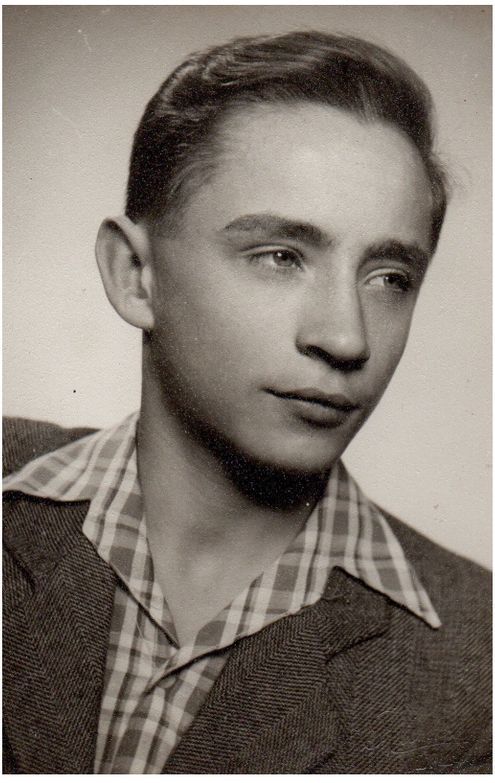

Magyarország továbbra is orosz megszállás alatt volt, a Szovjentunió részeként. A magyar nép már nem tudta tovább tűrni az orosz uralmat, és 1956 őszén a nép szabadságáért, szuverenitásáért küzdve kitört a magyar forradalom. A forradalom élére munkás csoportok és egyetemi hallgatók álltak, akikhez a középiskolások is csatlakoztak.

Gyula a barátaival együtt nem maradt ki a forradalmi mozgalomból; aktívan részt vett benne. Egyik este az iskola ajtajának őrzésével bízták meg, és a kezébe adtak egy fegyvert, hogy megvédhesse magát - csak 16 éves volt.

Soha nem volt pisztoly a kezében, de ezen az estén egyedül volt egy megtöltött fegyverrel, anélkül, hogy tudta volna mit kell tennie. A fegyver a zsebében elsült, de csodák csodájára nem sérült meg.

Néhány nappal rá tankok lepték el a várost, és az orosz hadsereg elnyomta a forradalmat, üldözve mindazokat, akik részt vettek benne.

Gyulának nem volt más választása, mint elhagyni az országát, és egy barátjával Ausztriába menekült. Csak egy kicsi bőröndöt vitt magával kevés holmival. Hátra kellett hagynia a legértékesebbeket; az édesanyját és a terstvérét, az otthonát, a barátait, az iskoláját, addigi életét. Több napon és éjen át gyalogolt a földeken, míg elérte a határt.

Ausztriában egy menedéktáborba befogadták, és befejezhette a középiskolát. Hirtelen, és mindössze 17 évesen férfivá érett. Annak ellenére, hogy mindent hátra kellett hagynia, menekülnie kellett, szenvedett éhségtől, és hidegtől, soha nem adta fel. Gyula tovább küzdött.

A menekülttáborban a Vöröskereszt elosztotta a bevándorlókat azon országok között, akik fogadtak menekülteket. Ezek között az országok között volt Uruguay és Argentína is, amelyek egy új élet elkezdésével kecsegtettek.

Olaszországból indult a General Belgrano hajó Uruguay felé.

Montevideo városába érkezett csupán 18 évesen; már 2 éve volt annak, hogy elhagyta szülőföldjét.

Montevideóban felvételt nyert a Építészmérnöki Karra, és az ausztriai jó iskolai teljesítményének köszönhetően ösztöndíjat kapott. Gyula számára ez egy óriási kihívás volt, amit sikerrel teljesített, a spanyol nyelv teljes ismeretének hiányában.

A következő évben újra találkozik apjával, aki évekkel ezelőtt elmenekült Magyarországról, és Buenos Airesben telepedett le.

Gyula elhatározta, hogy otthagyja Montevideót, és Buenos Airesbe megy, hogy apjával éljen Munro településen. Édesapjával kezdett dolgozni ácsként; kitanulta a mesterséget, és bútorai minőségével, kreativitásával kitűnt a többiek közül.

Ismét elkezdett sportolni, ami az egyik nagy szenvedélye volt, és hétvégente a Magyar Klubban találkozott honfitársaival. Ott találkozott élete társával is, Anna María Pheifferrel, egy magyar család lányával, akik a második világháború során jöttek hazánkba három pici gyermekkel.

Gyula és Anna összeházasodtak, és megszületett György (Jorge) és Andrea.

Gyula csak 1980-ban tudott visszatérni Magyarországra, és találkozni édesanyjával, és tervtérével.

Ez a kis történet a nehézségek áthidalására tanít; a küzdésre, és a bátorságra, megmutatja nekünk, hogy **bármennyire is kedvezőtlenül alakul az utunk, és bármennyire is nehéz, kitartással, állhatatossággal és reménnyel minden akadály legyőzhető, a célok elérhetők**.

Ha Önnek is van kire emlékeznie, van mit mesélnie ‘56 alkalmából, **az Ön és családja ‘56-os történetét is várjuk** az október 23-ai megemlékezésünkre.

annavagasiko@gmail.com

TEHETSÉGES FIATALOK

INTERJÚ JESZENSZKY-BÖHM ZSUZSANNÁVAL

Az interjú előtt Zsuról csak nagyon keveset tudtam. Láttam Regös próbákon még márciusban, tudtam, hogy foglalkozik tilinkós gyerekekkel, táncol Zóka ZSÉJE néptáncegyüttesében és a közösségi médiában megosztott csodás gyöngy alkotásai mindig felkeltették a figyelmemet. Szerettem volna Zsut közelebbről is megismerni.

Mesélsz egy kicsit a családodról?

Anyukám és apukám Magyarországon születtek. Anyukám, Mária Barczikay Újfehértó faluban született, de Nyíregyházán lakott. A teljes neve Mária Széréna Borbála Barczikay — itt rövidítették. A családjának van címere.

Barczikay de Barczika címer

1957-ben érkezett Argentínába az édesanyjával és itt, 12 éves korában ismerte meg az apukáját és a testvéreit, mivel ők már 1948-ban Argentínába jöttek. 1944 végén együtt tervezte a család az utazást, de egy véletlen folytán elkerülték egymást, így nagymamám anyukámmal állapotosan Magyarországon maradt; 1956-ig kellett várniuk az utazási engedélyre.

Apukám, Jeszenszky-Böhm Attila, Budapesten született. A teljes neve Kis Jeszeni Jeszenszky–Böhm — itt rövidítették. 1957-ben érkezett Argentínába, 17 éves korában.

Mivel foglalkozol a hétköznapokban?

Jelenleg gyöngyfűzéssel foglalkozom. Nemrég fejeztem be a vámügyintéző (*despachante de aduana*) tanulmányaimat. Argentin néptáncot is táncoltam, a Nemzeti Művészeti Egyetemen pedig néprajzot tanultam.

Milyen szerepet tölt be az életedben a hagyományőrzés?

A hagyományőrzés nagyon fontos szerepet tölt be az életemben. Nagyon fontosnak tartom fenntartani, ápolni a magyar kultúrát, nem csak saját magamnak, hanem másoknak is átadni a szeretetét. Legyen az tánc, zene, készművesség... arra törekszem, hogy megmutassam és megtartsam a kincseinket! Benne van a véremben!

Mióta néptáncolsz?

11 éves koromban kezdtem. 1995-ben volt az ötödik Dél-amérikai Magyar Néptánctalálkozó, ahol a nővérem fellépését megnéztem. Annyira megtetszett, hogy elmentem arra a szimpóziumra, amit a Hungáriában tartottak, és végigtáncoltam. Ott tanultam először táncolni.

A tánc hatására kezdtél gyöngyöt fűzni?

Igen. Igazából mindig szerettem gyöngyöt fűzni, csak kiskoromban nem nagyon volt türelmem hozzá. De a néptánchoz kellett a kaláris, a hajcsat, stb.

Akkor nekiláttam elkészíteni ezeket és megtetszett a gyöngyfűzés. Nyakláncokkal kezdtem. 2017-2018-ban csináltam sárközi kalárisokat a tizennegyedik Dél-amerikai Magyar Néptánctalálkozóra a Kolomp Együttes fellépésére. Most, a karantén idején kezdtem karkötőket is csinálni.

Hol, kitől tanultad a gyöngyfűzést? Családi hagyomány? Honnan inspirálódsz?

A gyöngyfűzést magamtól kezdtem el. Sok YouTube videót megnéztem a technika elsajátítása végett. Sok-sok képet töltöttem le már kész, főleg magyar mintás gyöngy ékszerekről. A könnyebbekkel kezdtem; magyar címer, kokárda, nyakláncok, karkötők. Az első mintákat az internetről választottam, majd mindig egy kicsit változtattam rajtuk. Elkezdtem saját mintákat is csinálni. Keresztszemes mintákat is nézegettem. Mára 22 saját mintám van a tervezőfüzetemben — már mindegyik ékszereken is visszaköszön. Még sok motívumtervem van. Emellett karkötőket is hímzek.

Milyen motívumokat használsz?

Kalocsai, matyó, beregi, kalotaszegi, régi magyar hímzések, hímzett kendők motívumait…

Kik hordják az alkotásaidat?

Eddig leginkább a magyar kolónia tagjai, de a termékeim mindenki számára elérhetőek. Karantén idején sajnos nagyon nehéz eljuttatni az alkotásaimat a potenciális vásárlókhoz.

Melyek a kedvenc alkotásaid?

Nagyon nehéz lenne egy kedvencet választani; mindegyik nagyon szép. Talán a sárközi kaláris, amit ajándékba küldtem Magyarországra az unokahúgomnak, és ez a kék karkötő állnak a legközelebb a szívemhez.

Zsu alkotása: sárközi kaláris

Zsuval az alábbi e-mail címen tudnak kapcsolatba lépni: susana_jeszenszky@yahoo.com

Zsu egyik kedvenc karkötője

Népviseletben Zókával, 2011.

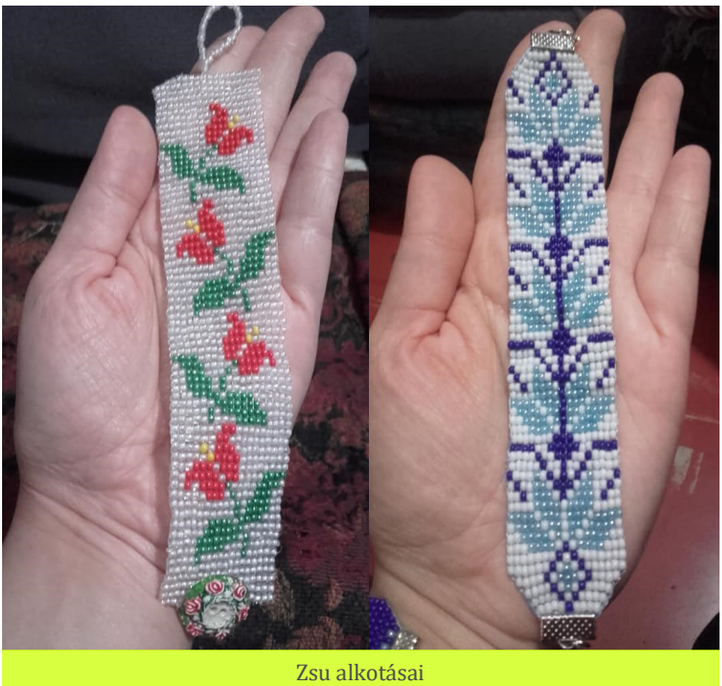

Zsu alkotásai

ZRÍNYI IFJÚSÁGI KÖR

“GYŐRBEN VOLTAK”
A ZIK TANÁRAI

Az idei, *Diaszporában Magyar Nyelvet Tanító Pedagógusok Képzésén* hatan vettek részt a ZIK tanári karából, vezetőségéből. A Széchenyi István Egyetem a járványhelyzetre tekintettel, az idei, 20. képzést online tartotta. A résztvevőket kérdeztem.

Mióta vesznek részt a ZIK tanárai Magyarországon szervezett továbbképzéseken?

Zaha Alexandra, Mocsáry Anni: Ez a 6. év, hogy részt veszünk. 2015-ben Veszprémben volt a képzés. 2016 óta Győrött. Eddig 11 tanár utazott e célból Magyarországra. Idén, augusztus 24 és 28 között hat tanár vett részt, a Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Karán megrendezett online, távoktatás formájában megvalósult módszertani továbbképzésen.

Miről szólt az idei továbbképzés?

Zaha Alexandra, Mocsáry Anni: A továbbképzés során a szervezők az elmélet és a gyakorlat egyensúlyára törekedtek, és a magyar kultúra és nyelv tanításához gazdag módszertani segítséget nyújtottak.

A projektpedagógiára építve népi játékfűzés, a magyar népdalok világa, az írás-olvasás tanításának a módszertana, bábkészítés, a távoktatás támogatása digitális eszközökkel, népmesék interaktív feldolgozási lehetőségei, drámapedagógia, „viselet bemutató”, a magyar, mint idegennyelv tanításának kérdései, “Diaszpóra távoktatási felület” bemutatása voltak a témák.

A ZIK bemutatása a találkozók fontos eleme

Mit profitál ezekből a "találkozókból" a ZIK? Jó terepe ez a kapcsolatépítésnek? A képzés révén születnek együttműködések más intézményekkel?

Zaha Alexandra, Mocsáry Anni: Minden alkalommal a ZIK nagyon sokat profitál ezekből a képzésekből. A tanárokat motiválja, lelkesíti, ötleteket, anyagot, tanítási eszközöket ad. Kapcsolatokat épít, amik által együttműködési projektek születnek a többi résztvevő pedagógussal. Azon felül, bemutatják külföldön a Zrínyi Kört, ami Dél-Amerikában az egyetlen létező hétvégi magyar iskola. Erről a résztvevő ZIK tanárok büszkén mesélnek, és örömmel osztanak meg jó gyakorlatokat.

A Veszprémben, ill. Győrben zajlott képzésekre minden tanár, cserkészvezető pályázhatott. Amennyiben elkötelezte magát további 2-3 év tanításra, elnyerhette a repülőjegy árát is.

Mi volt az újdonsága az idei képzésnek? Idén mit viszel haza a képzésről? Mi az a gondolat/ötlet/módszer, ami megragadta a figyelmed?

Fothy Estela: A továbbképzésnek idén az volt a különlegessége , hogy egy tanári csapat vehetett részt rajta, hála a távoktatásnak. Ez nemcsak a tanári karnak adott új lendületet, ötleteket —hiszen a már alkalmazottól eltérő tanítási módszereket is megismerhettek—, hanem megadja mindannyiunknak a fejlődés lehetőségét a közös munkán, az együttműködésen keresztül.

A projektpedagógia különösen alkalmas a sokrétű oktatásra, hiszen a tananyagot a gyermek hátterével, érdeklődési körével összhangban alakítja ki, azzal a bónusszal, hogy a tanárok is együttműködnek a közös cél elérése érdekében.

Ezzel a gondolattal készítjük a győri képzést záró beadandó feladatunkat, nemcsak a képzésen résztvett hat tanárral, hanem bevonva az egész ZIK tanári csapatot, így mozgósítva a projektben az összes diákot. A projekt egyben a 2020-as tanévet záró projektünk is lesz, amely az "ÖsszetartoZIK a ZIK" nevet kapja. Célunk a közösségépítés. Hogyan fog ez megvalósulni?... Közösen dolgozunk rajtza... nemsokára beszámolunk a részletekről, és bemutatjuk az eredményeket.

RÖVID HÍREK

Már több mint két hónapja ***keddenként is*** *találkozunk az ovisokkal!* Megosztunk néhány pillanatot az alkalmainkról.

RÖVID HÍREK

Megújult a Regös táncpadlója! Tóth András és Knapecz Kata kezdeményezésére több héten át folyt a szorgos **munka a táncteremben**. Reméljük, hogy hamarosan karaktercipők kopoghatnak az új padlón!

RAJZPÁLYÁZAT

*„Várak és Erődtemplomok, történelmünk dicső hírmondói”*címmel rajzpályázatot hirdet a **Rákóczi Szövetség** a Kárpát-medencei és a diaszpórában élő általános iskolások részére.

Fotó beküldésének határideje: szeptember 30.

Ronan Amélie versben fejezte ki azt a szomorúságot, amit sokunknak a személyes találkozások hiánya jelent. Ehhez egy magyar népköltést, a Verébnótát hívta segítségül. Együtt érzünk Amélie-vel, és bízunk benne, hogy több szerencsénk lesz, mint a szegény madárkának; így jó egészségben, még idén találkozhatunk a Zrínyi Ifjúsági Kör óvodájában.

A HÓNAP VERSE

GAZDAG ERZSI: VIRÁGOK ÉBREDÉSE

Kiáltoz a cinke, csíz,
Vígan riog a rigó.
Fodrát bontja már a víz,
barkáját a mogyoró.

Csalit alatt hóvirág,
szendergélő keltike
s nyújtózkodó fűzfaág
azt várja, hogy keltik-e?

– Kelj fel, kelj fel keltike!
Int a tavasz. – Kelj hamar!
Ébredj te is hóvirág,
Zöldülj ki, te holt avar!

Ébredjetek, kis rügyek!
Barkák, bimbók, bokraim!
Virágokat bontsatok
illatozó csokraim!

Bimbók nyílnak, hajt az ág.
Vígan riog a rigó.
S így dalol a sok virág:
– Élni szép! – Óh, élni jó!

KNAPECZ KATA ÉS TÓTH ANDRÁS

SZEPTEMBERI NÉPSZOKÁSOK SZENT MIHÁLY NAPJA

Szeptember 29. Szent Mihály napja, mely az egyházi és gazdasági évben is kiemelt ünnep volt. **Az egyház ezen a napon Szent Mihály arkangyalra emlékezik**, aki az olaszországi Galagnó hegyen jelent meg. Ezen a helyen templomot emeltek a tiszteletére. Szent Mihály az Utolsó Ítélet angyala, aki a jó és rossz cselekedeteket mérlegeli, így az egyház ősi oltalmazója mellett a halottak szószólója is lett. **Napja a gazdasági év őszi fordulójára esett**, melyhez főleg a gazdasági élettel összefüggő hiedelmek, szokások, időjárásjóslások kapcsolódtak. A Szent György-napon legelőre hajtott állatokat ilyenkor hajtották vissza, valamint a pásztorok elszámoltatása és szegődtetése is ezen a napon történt. A hortobágyi juhászokat Mihály-naptól Mihály-napig fogadták fel, így ilyenkor nagy mulatságokat, bálokat szerveztek. Ez a nap vásárnap is volt, ahol a pásztorok ki tudták egészíteni felszereléseiket.

Mihály napja dologtiltó nap volt a nők számára: úgy tartották, **aki ezen a napon mos, annak sebes lesz a keze**, aki pedig **mángorol, annak egész évben dörögni fog a háza felett az ég**.

Az időjóslás sem maradhatott el e napon, melyhez sokféle közmondás kapcsolódik: *„Aki Szent Mihály napján **gatyába öltözik**, attól nem kell tanácsot kérni”*; *„Aki Szent Mihály nap után **szalmakalapban jár**, attól nem kérdenek tanácsot”*. Vagyis **aki Szent Mihály nap után is nyári ruhát vesz fel, az nem lehet okos ember**. Szeptember végétől már a fű sem nő, amire így utalnak: *„Szent Mihály nap után harapófogóval sem lehetne kihúzni a füvet.”* A pásztorok az állatok viselkedéséből próbálták az elkövetkezendő időszakot megjósolni. **Ha Szent Mihály éjszakáján a juhok vagy a disznók összefeküdtek, akkor hosszú, erős télre számítottak**, ha nem, akkor pedig enyhe télre. Ipoly mentén **a fecskék** jelenlétéből következtettek az őszi időjárásra: **ha Szent Mihály napjáig nem repültek el, akkor hosszú őszt vártak**.

Általában szeptember 29 után kezdték a kukoricát törni. Ezen a napon kezdődött az úgynevezett *kisfarsang*, a **lakodalmak őszi időszaka**, mely november 25-ig, Katalin napjáig tartott.

SZÓKINCSFEJLESZTŐ
TÖRTÉNETSZÖVÉS SZINONIMÁKKAL

Terítéken a GONOSZ szavunk

Ronan Priscila

Lektorálta: Vágási-Kovács Anna

Kőszívből vajszív

A **démoni** mesevilágban élt egy **sötétlelkű** boszorkány. A **galád** cicájával élt, aki mindig ármánykodott. **Cudar** egy idő volt, **pokolian** dörgött, villámlott, amikor az **alávaló** boszorka elvesztett egy tűt. Nem akármilyen tű volt; mindig annak a segítségével eszelte ki **ördögi** terveit. A **kőszívű** néni a cicát hibáztatta:

*-Te **álnok** kígyó, mi **szégyenleteset** csináltál a tűmmel?*

*-Semmit az égegyadta, alvilágon. – válaszolta **gúnyosan** a **mocsok** macska.*

Ekkor a **lelketlen** boszorkány egy **sátáni** nevetést hallott. Egy **szőrös szívű** denevér szólt hozzá. **Gúnyosan** heccelte a boszorkányt:

*-Hej, te **dicstelen** banya, azt gondolod, hogy az a **szégyenletes** kalap még megijeszt valakit?*

Így válaszolt a **kőszívű**:

*-**Érzéketlen, kegyetlen, rossz szándékú** denevér vagy! A kalapom **ördögien** jó, hiszen betölti **alattomos** küldetését; már messziről mindenkit szerte a világon megijeszt az alakjával!*

*-Engem vádolsz **bántón** azzal, hogy **utálatos, szívtelen** vagyok, de te, boszorka ugyanolyan **gonosz** – ha nem **gonoszabb** – vagy, mint én.*

Ez a **kegyetlen**, de igaz mondat a boszorka **sötét lelkéig** hatolt. Elgondolkodtatta… ez nem csupán egy **epés** megjegyzés volt, hanem a denevér minden **undok** szava szívbemarkolóan igaz. Egyedül neki volt bátorsága ahhoz, hogy **részvétlenül** megmondja a banyának, amit eddig senki sem mert; felnyitva ezzel az eddig gonoszságtól **ördögien** izzó banyaszemeket a gaztetteire. A boszorka belátta, hogy eddigi **hitvány, elvetemült** viselkedésével sok embernek okozott **pokoli** pillanatokat.

Ekkor az **undok** macska megvallotta **alantas** tettét; ő lopta el a **démoni** tűt, amit végül visszaadott gazdájának. A denevér is elgondolkodott eddigi viselkedésén; belátta, nincsen értelme **rosszmájúságainak**, ha mindenki kedves körülötte.

A banya elszégyellte magát, szíve vajszívvé lágyult; elhatározta, hogy a tűt ezután csak jóra használja, és bocsánatkérésképp kötött a cicájának és a denevérnek egy-egy sapkát, kesztyűt, meg sálat.

Végül **pokoli** jó barátok lettek, és soha többé nem voltak **aljasok, undokok** egymással. Máig is élnek, ha meg nem haltak!

HOGY SZÜLETETT AZ ALKOTÁS? Rendelkezésünkre álltak a GONOSZ melléknév szinonimái ahhoz, hogy egy történetet inspiráljanak. Természetesen a történetszövéshez tudni kell, hogy milyen kontextusban használjuk az adott szót. Játszva tanultunk Priscivel! Fantáziája szüleményét csodás rajzzal illusztrálta.

A történetet még lehet fokozni. Mi az alábbi szinonimák közül válogattunk.

GONOSZ

sátáni, pokoli, démoni, ördögi, alvilági, sötétlelkű, hitvány, becstelen, aljas, tisztességtelen, alávaló, alantas, galád, cudar, szégyenletes, álnok, rosszindulatú, gyalázatos, dicstelen, szemét, mocsok, szívtelen, rossz szándékú, rosszmájú, undok, utálatos, epés, alattomos, elvetemült, ármányos, gúnyos, bántó, érzéketlen, kőszívű, lelketlen, részvétlen, szívtelen, kegyetlen, szőrös szívű

KARANTÉN PERCEK

Magyarra fel! 7.

5x5 perc játék a szavakkal

Találd meg a növénynevet a szavakban!

- TÜKÖRTEREM
- CSÜTÖRTÖK
- CSEPEREG
- SZELENCE
- RÁDIÓ
- OLVASÁS
- SZABÁSZ

KÉPREJTVÉNY *FEJTSD MEG A SZAVAKAT!*

V = P

Ó

ANTONIMÁK *Egészítsd ki a mondatokat!*

- AMI NEM KÉNYELMES, AZ _____.
- AKI NEM BOLDOG, TALÁN _____.
- AKI NEM RENDES, AZ _____.
- AMI NEM SZABÁLYOS, AZ _____.
- AMI NEM KELLEMES, AZ VALÓSZÍNŰLEG _____.
- AMI NEM EGÉSZSÉGES, AZ _____.
- AKI NEM NŐS, AZ _____.
- AKI NEM BARÁTSÁGOS, AZ LEGTÖBBSZÖR _____.
- AKI NEM BECSÜLETES, AZ _____.

RÍMEK *KÖSD ÖSSZE a mellékneveket a rímelő főnevekkel? **Keress még** rímelő főneveket!*

MASZATOS	EGÉR
CSACSKA	KUTYA
MESÉS	ASZTALOS
KEMÉNY	ÜRGE
FURA	MACSKA
FAKÓ	VÍZESÉS
FÜRGE	MACKÓ
KÖVÉR	LEPÉNY

Megfejtések: 1) KÖRTE, TÖK, EPER, LEN, DIÓ, SÁS, ZAB; 2) KERÉKPÁR, FÁRAÓ

KATA & ANDRÁS KONYHÁJA

ARANYGALUSKA

HOZZÁVALÓK

50 dkg liszt
2,5 dkg élesztő
6 dkg porcukor (kristálycukorból is lehet)
5 dkg olvasztott vaj vagy margarin
2 db tojássárgája
2,5 dl langyos tej
csipet só

Tetejére:

30 dkg darált dió
15 dkg kristálycukor
15 dkg olvasztott vaj vagy margarin

Vaníliaöntet:

5 evőkanál liszt
4 evőkanál cukor
2 evőkanál vaníliaaroma
1 liter tej
csipet só

A lisztet egy tálba szitáljuk. Az élesztőt 1 evőkanál cukorral, 1 dl tejjel és 2 evőkanál liszttel összekeverjük, majd 10-15 percet állni hagyjuk. A felfutott élesztőt a lisztre öntjük, hozzáadjuk a maradék cukrot, a vajat, a tojást, a sót, és jól összegyúrjuk. Közben kis adagokban öntjük bele a tejet. A simára dagasztott tésztát letakarjuk és hagyjuk pihenni 25-30 percet. A tésztát lisztezett deszkán kinyújtjuk és pogácsákat szaggatunk belőle, majd egy kivajazott tepsibe tesszük. A tetejét megkenjük olvasztott vajjal és megszórjuk a cukros-diós keverékkel. Hagyjuk még 15-20 percet pihenni, majd közepes fokon (180°C) 25-30 percig sütjük. A *vaníliaöntethez* csomómentesen kikeverjük a lisztet és egy kis tejet. A maradék tejet a cukorral, a vaníliaaromával és a sóval egy lábasban felforraljuk. Forrás után levesszük a tűzről és folyamatos kavargatás mellett lassan beleöntjük a lisztes tejet. Az így kapott öntetet lassú tűzön még 5 percig forraljuk.

FILMAJÁNLÓ

MAGYAR FILMEK

SZEGÉNY GAZDAGOK

rendező: Bán Frigyes, alapmű - Jókai Mór: Szegény gazdagok, 12+

- Egy kattintással online elérhető, megtekinthető.

magyar kalandfilm, 1959.

„**A szépséges Henriette-et** (Krencsey Marianne) **nagyapja Hátszegi báróhoz kényszeríti, bár a lány Vámhidy Szilárdot** (Láng József), **az ifjú szolgabírót szereti**. Ezért mindketten öngyilkosságot kísérelnek meg, de megmentik őket. A báró (Benkő Gyula) ezután feleségül veszi Henriette-et, és Arad megyébe viszi, ahol az egész környéket a gonosz Fatia Negra tartja rettegésben. Vámhidy is ide jön, hogy elkapja a hírhedt álarcos rablóvezért."

AZ ARANYEMBER

rendező: Gertler Viktor, alapmű - Jókai Mór: Az arany ember, 12+

- Egy kattintással online elérhető, megtekinthető.

magyar kalandfilm, 1962.

„Az Al-Dunán hajózó Szent Borbálát egy török ágyúnaszád veszi üldözőbe. A magyar hajó egyik utasa magához kéreti a kapitányt, Tímár Mihályt. Elárulja neki, hogy valódi neve **Ali Csorbadzsi**: a török szultán főkincstárnoka volt. **Lányával, Tímeával együtt megszökött a szultán udvarából, mert az uralkodó meg akarta kaparintani a vagyonát, Tímeát pedig a háremébe akarta vitetni.** Ali Csorbadzsi mérget vett be, hogy megmentse lánya életét. Szerinte Tímea csak úgy menekülhet meg, ha nem tudják bebizonyítani, hogy kinek a lánya. A török férfi 1000 aranyat bíz Tímárra, és arra kéri, hogy a pénzt Tímeával együtt vigye el a Szent Borbála tulajdonosához, a komáromi Brazovics Atanázhoz, aki távoli rokona..."

SECCIÓN EN ESPAÑOL

ANNI MOCSÁRY

CELEBRANDO EL DÍA DE LAS COLECTIVIDADES AL PRESENTAR LA HISTORIA DE ZIK

4 DE SEPTIEMBRE

ZRÍNYI IFJÚSÁGI KÖR — CÍRCULO JUVENIL ZRÍNYI

Nuestro objetivo y lema es engrandecer la nación húngara con personas educadas y cultas.

En los años cincuenta, cuando por iniciativa de la madre Juhász se fundó el CÍRCULO JUVENIL ZRÍNYI, pocos se imaginaban que en 2020, casi **70 años** después, todavía habría un grupo, que todos los fines de semana se reuniese para estudiar **la lengua húngara, historia, geografía** y **literatura húngara** y organizara **noches de teatro, cafés literarios**, **conmemoraciones patrias**... y, por fuerza mayor, incorporaría la **educación virtual** y a distancia con el mismo entusiasmo de siempre.

Naturalmente muchas cosas han cambiado durante estos 70 años: entre otras cosas, el húngaro que hablaban los inmigrantes no es el mismo que los chicos hablan hoy, el nivel académico de los maestros y profesores de ese entonces, preparados en su patria natal, dista del nuestro.

Los participantes actuales son argentinos y también sus padres. Los profesores y maestros son todos ex alumnos del Círculo Zrínyi.

ESCUELA EL SÁBADO

Los jóvenes cuyas edades oscilan entre los 2 y 18 años, se reúnen en la escuela sabatina y estudian divididos en pequeños grupos. Su número total se acerca a los 50.

Los más chiquitos cantan, juegan y escuchan cuentos.

Los de edad primaria aprenden a leer y escribir en húngaro y enriquecen su vocabulario.

En el nivel secundario les enseñamos literatura, historia, geografía y los informamos sobre la realidad de la Hungría actual. También los preparamos para cumplir con los niveles requeridos por la Asociación de Scouts Húngaros en el Exterior.

También realizamos excursiones divertidas para conocer distintos lugares de interés en Buenos Aires.

Cerca de navidad, con todas las familias y los residentes del hogar de ancianos compartimos el pesebre viviente.

BECAS

Funciona regularmente desde el año 1990 el programa de becas de viajes a Hungría e intercambio estudiantil. Viajaron hasta la fecha más de 100 jóvenes argentinos de origen húngaro y hemos invitado a alrededor de 30 jóvenes húngaros.

Los alumnos, que durante el año lectivo concurren regularmente a clases, dan los exámenes correspondientes y cumplen determinados requisitos se hacen acreedores a un viaje de estudios de un año. Los mas jóvenes, de 13-14 años viajan por 3 meses, para conocer e interiorizarse de los mil y un aspectos de la milenaria cultura húngara que heredaron de sus abuelos y asistir a clases como oyentes.

Consideramos este programa de becas muy importante, ya que es el único método para **aprender el idioma rápido** y **despertar el amor por Hungría**.

El grupo Kaláka nos visitó 4 veces deleitándonos con sus canciones infantiles.

20 DE AGOSTO DE 2020

DISCURSO FESTIVO DEL EMBAJADOR DR. CSABA GELÉNYI

Queridos compatriotas húngaros:

El 20 de agosto es un día festivo para los miembros de la nación húngara, dondequiera que vivamos en esta Tierra. Celebramos la existencia de nuestra nación, la existencia de Hungría, y conmemoramos el estado húngaro y, al mismo tiempo, al fundador del estado cristiano, a nuestro rey San Esteban.

20 de agosto. Es la fiesta nacional destacada de Hungría, ya que es una fiesta tanto estatal como eclesiástica. Al mismo tiempo, a nosotros, a los húngaros que vivimos hoy, nos compromete tanto la herencia de la fundación de estado de nuestro rey San Esteban como su espiritualidad al encomendar su país a la Virgen María.

Esta fiesta nacional es especialmente valiosa porque en la historia húngara de más de un milenio, siempre fue y sigue siendo un símbolo de la Hungría libre e independiente, más allá de las diversas cosmovisiones y valores políticos.

Por eso la celebración de la fundación del Estado pudo ser siempre la fiesta nacional común más importante de la diáspora latinoamericana húngara, y agradezco ahora a todos mis compatriotas que vivieron y viven en este continente por conservarla y atesorarla.

Al comienzo de mi misión como embajador en Montevideo en agosto de 2017, sentí por primera vez el significado tan profundo de esta celebración aquí, lejos de mi tierra natal, junto a mis compatriotas, parado sobre un palmo de tierra húngara, por lo que estoy agradecido a todos los miembros de la diáspora húngara, pero especialmente a los húngaros de Uruguay, al Hogar Húngaro.

¿Qué hicimos los húngaros que vivimos hoy para preservar la herencia de San Esteban? La Ley Fundamental de Hungría, aprobada en 2011, la Constitución vigente en nuestros días comienza con el Credo Nacional de la siguiente manera:

“NOSOTROS, LOS MIEMBROS DE LA NACIÓN HÚNGARA, al comienzo del nuevo milenio, con responsabilidad por todos los húngaros, declaramos lo siguiente:

Estamos orgullosos de que nuestro rey San Esteban haya sentado el estado húngaro sobre una base sólida hace mil años y haya hecho que nuestro país sea parte de la Europa cristiana.

Estamos orgullosos de nuestros antepasados, quienes lucharon por la supervivencia, por la libertad y por la independencia de nuestro país”.

… y el Credo Nacional termina de la siguiente manera:

“Nuestra ley básica es la base de nuestro sistema legal, una alianza entre los húngaros del pasado, del presente y del futuro. Un marco vivo que expresa la voluntad de la nación, la forma en que quisiéramos vivir.

Nosotros, los ciudadanos de Hungría, estamos listos para basar el orden de nuestro país en la cooperación de la nación”.

Ustedes todos, nuestros compatriotas húngaros que viven en América del Sur, son partícipes de esta cooperación.

¡Dios, bendice al pueblo húngaro!

Traducido por Susana Benedek

TIBOR MARTÍ

Traducido por Miklós Kerekes

Revisado por María Micsinay de Benedek

20 DE AGOSTO, EN SUDAMÉRICA. CONMEMORACIÓN DE SAN ESTEBAN, COOPERACIÓN DE BECARIOS

Los becarios del programa Kőrösi Csoma Sándor en conjunto realizaron la conmemoración online para las comunidades húngaras de Sudamérica.

Se proyectó en vivo, a través de la cuenta de Youtube y Facebook del Hogar Húngaro de Uruguay. Iniciamos la conmemoración con la canción popular titulada „Alabado seas San Esteban", entonada por Kinga Kemény de Sirák y Blanka Sirák (Ars Hungarica, Buenos Aires) Para el Himno Húngaro, contamos con la colaboración de la Asociación Húngara de Jaraguá do Sul, Brasil. Luego, en ambos idiomas, recibió a todos los presentes el Dr. Csaba Gelényi, Embajador de Hungría en Argentina.

Los objetivos de los becarios que se prepararon durante semanas era presentar y resumir la vida y obra del creador del Estado Húngaro, las costumbres relacionadas a esta fecha especial, y por último presentar las tradiciones que se realizan en cada comunidad húngara de Sudamérica.

Como introducción se escuchó que San Esteban fue un rey rico en virtudes que aún hoy mantiene unidos a los húngaros y se mantiene presente en la vida de nuestra nación. Su figura se talló profundamente en el alma de su pueblo y su efecto sigue vigente incluso un milenio más tarde. Dicho efecto genera que su nombre sea utilizado en varias instituciones de gran importancia en la diáspora, como por ejemplo:

-En Buenos Aires, Argentina: El Hogar de Ancianos San Esteban, la Capilla San Esteban de la Asociación de Húngaros Católicos en Argentina, el Círculo San Esteban.

-En San Pablo, Brasil: la Iglesia San Esteban, como el Colegio Santo Américo.

-En Jaraguá do Sul, Brasil: la Iglesia San Esteban y la Escuela Primaria San Esteban.

La representación de San Esteban se puede encontrar en varias formas y lugares. Como por ejemplo en la ciudad de México, una de las ventanas de la Iglesia Sagrado Corazón tiene la imagen de San Esteban, gracias a las donaciones de los húngaros de México.

Los poemas, himnos y canciones sobre él indican que su nombre está fuertemente asociado con los húngaros. Al recordar su persona y su actividad, no sólo mantenemos viva su memoria, sino que también celebramos la fundación del estado cristiano húngaro y la existencia continua de más de mil años como estado húngaro.

Comenzamos nuestra ceremonia presentando la vida de nuestro fundador y una breve descripción histórica. Tibor Martí (becario en Villa Ángela, Chaco) presentó cómo puede ser relevante para nosotros un gobernante que vivió hace mil años, como también dónde podemos ver hoy los resultados de su obra y su país.

El primer rey de la Casa Árpád fue coronado en Esztergom, en la Navidad del año 1000 (o el primer día del 1001). En sus 3 libros legislativos, consolidó el orden interno con 56 leyes e hizo que cada 10 pueblos levantaran una iglesia. Eligiendo el rito latino (del Oeste) fundó 1 arzobispado y 10 obispados, reforzó Pannonhalma, y fundó los monasterios benedictinos de Bakonybél, Zalavár y Pécsvárad. Estableció un sistema provincial, introdujo los diplomas estatales, y acuñó su dinero propio. Su libro escrito para su hijo Imre, “Intelmek” (Exhortaciones) es considerada aún hoy en día como filosofía estatal. Falleció en Székesfehérvár el 15 de Agosto de 1038, en la fiesta de la Asunción de la Virgen. Antes, ofreció su corona, su país, a la Virgen María. Desde entonces, Hungría se convirtió en el país de la Virgen María (Regnum Marianum). San Esteban fue enterrado en la Iglesia de la Asunción en Székesfehérvár, que desde entonces se ha convertido en lugar de coronación y entierro de la mayoría de los reyes húngaros. Por iniciativa del rey San Ladislao fue canonizado por el papa Gregorio VII en Székesfehérvár, el 20 de agosto de 1083.

Uno de los mensajes más importantes de esta conmemoración es que la imagen de San Esteban es un ejemplo para los húngaros que viven en la diáspora latinoamericana. Recordamos a todos que sus ascendientes: abuelos y bisabuelos, crearon una “pequeña Hungría” en su nueva patria, pero conservando su identidad húngara y su pertenencia al pueblo húngaro.

Fundaron instituciones y organizaciones, agrupaciones scout, que durante generaciones han preservado el conocimiento y el amor por la lengua, la literatura y la historia. Hoy, además del fundador del estado y los mil años de estado húngaro, celebramos esto. El continuar esta labor y la insistencia en mantener las raíces húngaras garantiza el futuro.

Los becarios del programa Kőrösi Csoma Sándor nos sentimos honrados de trabajar con ustedes y creemos que podemos y debemos hacer mucho juntos. Mil años después y en este trabajo mancomunado, sigue latente el ejemplo de San Esteban, su vida y sus enseñanzas.

La conmemoración continuó con una seguidilla de videos preparados por el resto de los becarios. En primer lugar, Ilma Császár, becaria de Chile, presentó una de las reliquias húngaras más importantes y uno de nuestros símbolos nacionales, la Santa Diestra, la mano derecha momificada conservada en la Basílica de San Esteban de Budapest. La reliquia es acompañada por una procesión año tras año al finalizar la misa de la fecha. Luego, pudimos escuchar una compilación de Lúcia Juhász (becaria en Asución, Paraguay) de algunos pensamientos importantes de "Intelmek" (Exhortaciones). El llamado espejo real húngaro es una excelente obra de filosofía estatal, escrita en latin para instrucción del príncipe Imre (Américo), hijo de San Esteban. El programa continuó con la presentación de Veszprém, la ciudad de las reinas húngaras, recopilada por Kinga Somogyi, becada de Jaraguá do Sul, Brasil. Sarolt, madre de San Esteban, vivió en esta hermosa ciudad de un pasado especial. Hoy, centro del arzobispado, alberga una rica colección que lleva el nombre de la esposa de San Esteban, la reina y Beata Gizella. Para colorear la conmemoración, nuestra compañera Mária Pásztor (becaria en San Pablo, Brasil), leyó un cuento corto sobre San Esteban, junto con jóvenes de la comunidad. Durante la celebración del 20 de agosto, no puede faltar la bendición del pan. Los becarios de Buenos Aires (Kata Knapecz y András Tóth) realizaron un video sobre el origen de la tradición del pan recién horneado, atado con una cinta de color nacional, que se bendice y luego se reparte entre los presentes en la celebración. Los alumnos húngaros del Colegio San Ladislao interpretaron un poema de Sándor Kányádi, titulado "El pan de la abuela", logrando gran éxito junto a los alumnos del Círculo Juvenil Zrínyi, quienes presentaron el poema de Anikó Bérces titulado "20 de Agosto".

Todos los alumnos fueron preparados por Anna Vágási-Kovács, becaria en Buenos Aires. Se informó sobre los tradicionales Días Reales de Székesfehérvár, presentado por Sarolt Rácz, becaria de Mendoza.

El 20 de agosto es el cumpleaños de Hungría, cuando celebramos también la fundación del Estado Húngaro. En esta fecha, todo el país se viste con flores, pero especialmente Debrecen, la ciudad más importante del Este de Hungría, donde se organiza el tradicional carnaval de flores. Además, un evento muy esperado por todos los húngaros es la elección de la torta nacional. Interesante reporte realizado por Judit Molnár, becaria de Córdoba.

Como parte del programa, pudimos escuchar varias canciones tradicionales que honran a San Esteban. Agradecemos el aporte de la Asociación Ars Hungarica de Buenos Aires, bajo la dirección artística de Sylvia Leidemann. Las canciones fueron interpretadas por artistas de la Asociación. Kinga Kemény de Sirák representó varias canciones relacionadas a la festividad que nos unió.

Continuando con la conmemoración, presentamos con videos las tradiciones de las comunidades húngaras de la diáspora relacionadas a esta fecha especial. Escuchamos de parte Károly Jankovics (Presidente del Hogar Húngaro de Uruguay) las tradicionales presentaciones de baile de los grupos folklóricos de Montevideo durante el gran Baile con el que conmemoran esta fecha; los húngaros de Mendoza y de Villa Angela contaron sus tradicionales encuentros luego de la misa en honor a San Esteban. Conocimos la importancia de esta fecha también para los húngaros de Misiones.

Muchas personas enviaron videos personales, que fueron todas publicadas como cierre de esta conmemoración. Destacamos la importancia del trabajo de los becarios Krisztina Kasza y Örs Nagy (Montevideo, Uruguay), quienes organizaron y armaron, subtitularon, y publicaron el video final.

Todos los interesados en continuar con una conversación informal sobre esta fecha fueron invitados a una sala de Zoom.

Nos alegra haber podido contribuir a la digna celebración de nuestro primer gobernante, con un programa diverso y colorido.

El video completo se puede ver online desde el canal de Youtube del Hogar Húngaro de Uruguay.

ARQUITECTO ALEJANDRO PAJOR

CÓNSUL HONORARIO DE HUNGRÍA EN EL CHACO

ARQUITECTURA DE INMIGRANTES HÚNGAROS

PRÓLOGO

El dia 08 de SEPT hemos organizado, junto al Becario **Sr. Martí Tibor** y en el marco de nuestras Charlas sobre Historia y Cultura Hungara; la intervención del Sr. Director General del Skanzen Múzeumn Skanzen de Szentendre, **Dr. Cseri Miklós**; ya que una Casa de inmigrantes húngaros construída en 1917 está siendo trasladada junto a decenas de herramientas de labranza agrícola, elementos de transporte antiguas, piezas muy antiguas de vida cotidiana (muebles, cubiertos, artículos de la vida cotidiana de aquellos años). Se está trasladando trozos de pisos, las aberturas de aquella casa, trozos de muros de adobe y todo lo necesario para reconstruirla exactamente en el Skanzen.

Una Casa de inmigrantes húngaros construída en 1917

Los Directores del Museo viajaron varias veces a **Villa Angela** a realizar este trabajo de recolección de elementos originales y aquí le brindamos la mejor colaboración profesional que pudimos ofrecerles.

Sr. Director General del Skanzen Múzeumn Skanzen de Szentendre, Dr. Cseri Miklós en Villa Angela

Se han confeccionado los planos de arquitectura que aquella Casa nunca tuvo. Es decir, fue una construcción realizada como se llama “popularmente” y con las ideas y nociones de distribución espacial que nuestros abuelos tenían en aquella época, ellos y casi todos los inmigrantes húngaros tenían vocación de agricultores y eso era lo que sabían hacer, no casas. La casa debía responder a cubrir sus necesidades de vida diaria basada en el trabajo y generar los medios para su manutención, comida y descanso en medio del campo agreste e inóspito adonde llegaron en aquellos años.

Ese día pudimos contar con la valiosa presencia y las palabras del Sr. Embajador de Hungria en la Argentina, **Dr. Gelényi Csaba**, tuvimos el honor de que haya aceptado gentilmente en intervenir y poder relatar los innumerables papeleos burocráticos que se debió afrontar, pero lo más importante pudimos escuchar la voz oficial sobre el valor cultural e histórico; su significancia e importancia para Hungria y para Argentina de este gesto enorme hacia la diáspora chaqueña en particular, pero también para toda la diáspora argentina.

A la vez, hemos sumado la intervención de un especialista y experto en la diáspora chaqueña, como el **Sr. Zsonda Márk**, (antropólogo cultural), quien como Becario durante seis años visitó periódicamente nuestra ciudad conviviendo largos seis meses al año y ha conocido y visitado cada Chacra, cada casa y cada familia húngara en esta zona. Por lo que los ha conocido tanto a todos y ha podido contribuir mucho, mucho en esta tarea de poder reconstruir un ejemplo de la vida de los húngaros chaqueños en el Szentendrei Múzeum como muestra del espíritu húngaro chaqueño.

En fin, fue un dia muy especial para nosotros. Pudimos convocar desde nuestra pequeña ciudad a tantas personalidades en un solo evento virtual, que nos llena de satisfacción. La Señora Presidente de la Federación de Entidades Hungaras de la Argentina, **Arq. Redl Isabel** nos entregó en su intervención; palabras muy profundas que hacen al sentimiento húngaro, nos habló sobre la importancia que los hombres y mujeres de la Nación Húngara dispersos por todo el mundo nunca dejen de trabajar intensamente por ese sentimiento, siempre con la mirada puesta en los valores húngaros.

Finalmente pudimos también convocar al famoso humorista y cuentista regional argentino, **Señor Luis Landriscina**, hijo de Villa Angela, hijo de inmigrante italiano pero criado en una casa de inmigrantes españoles en nuestra ciudad. Alguien que con su sano humor y profunda poesía a lo largo de sus 85 años de vida, ha difundido como nadie en la Argentina y en varios países del mundo: la cultura inmigrante de la Provincia del Chaco; una Provincia formada y desarrollada gracias al arduo trabajo de los inmigrantes europeos (principalmente del centro de Europa) que llegaron allí cuando nada de nada había. Ni ciudades (solo algunas), ni caminos, ni servicios públicos, ni bancos, nada… solo tierra vírgen para trabajarla. A eso vinieron: a trabajar y a formar un Provincia.

Don Luis, como tiernamente se lo llama en Argentina, relata la historia inmigrante del Chaco en sus cuentos y poemas de manera magistral y nos pudo deleitar con sus palabras y anécdotas.

Por todo eso, por la compañía de decenas de amigos que ya conforman una audiencia "fija" diríamos, de nuestros *Martes de Historia y Cultura Hungara*, estamos felices y satisfechos por esta tarea que nos encanta realizar para mostrarnos al mundo, hacernos ver, poder contar dónde estamos y quiénes somos.

LA CASA DEL GRINGO

En la Argentina y en Uruguay la palabra "GRINGO" se utiliza para hacer referencia a los inmigrantes europeos que llegaron masivamente a estos países durante los Siglos XIX y XX.

También se usa para referirse a los habitantes de zonas rurales descendientes de dichos inmigrantes.

De los inmigrantes húngaros que llegaban al Puerto de Buenos Aires, algunos optaban por quedarse en esa gran ciudad y otros, buscaron afincarse en las Provincias gracias a las oportunidades que veían para su futuro en ellas, aunque fuera en una geografía inóspita, virgen, en donde todo estaba por hacerse.

Quienes llegaron a nuestro Chaco, se localizaron mayormente en la Colonia Juan José Paso (entre Villa Angela y Du Graty) y casi simultáneamente comenzaron a construir entre todos ellos, la Capilla San José en la zona denominada Pueblo Díaz, a pocos kilómetros de la actual Villa Angela. Fue esa Capilla su lugar de reunión los Domingos, no solo por una cuestión religiosa, sino también porque al encontrarse podían hablar su idioma, contarse novedades de los familiares, las cartas que recibían y programar la autoayuda para construir las casas de cada una de las familias.

Una Casa de inmigrantes húngaros construída en 1917

Pero volviendo al relato anterior, cabe acotar que quienes construyeron sus Casas en la ciudad, debieron ajustarse a medidas urbanas de lotes que realmente eran (terrenos) muy angostos, solo de poco más de 8m y muy largos hacia atrás.

En cambio, **quienes viajaron a las Provincias como el Chaco, pudieron construir sus Casas en lugares casi diría: "infinitos"** es decir, sin límites de terreno, tenían todo el campo para construir.

Entonces, surgieron dos maneras, dos tipologías muy claras de Casas de Inmigrantes. La de ciudad y la del campo. Vale aclarar que estamos hablando de personas que tenían en su mayoría virtudes de granjeros, agricultores, de manera que las facilidades de sus casas respondían a criterios funcionales muy simples, básicamente a necesidades del trabajo, en la casa se debía producir lo necesario para el consumo de la familia… y brindar espacio para el descanso obviamente.

Por lo tanto, hay funciones invariables en cada caso (ya sea en la ciudad, como en el campo) como la huerta, la granja, la cocina con el horno, los dormitorios -amplios- allí se guardaban muchas cosas y el patio con mucha sombra de árboles o parrales altos que trepaban sobre unas pérgolas alambradas.

En la ciudad en cambio, con terrenos tan angostos se hicieron muy famosas las *"casas chorizo"* es decir que todas las habitaciones de la casa se iban generando una detrás de la otra, intercalando Patios de luz y un largo Pasillo que unía cada sector desde la calle hasta el fondo del lote. De ahí su nombre: Casa Chorizo.

En el campo, al no haber límites catastrales como en la ciudad, los límites de la Casa debieron hacerlos ellos mismos. Eso se hizo con alambrado tejido (ya que no permitía que los animales alteren las huertas y/o impedían que se escapen de las granjas), pero a la vez sirvió para generar diferentes sectores, pequeños lotes alambrados en el predio de "la casa": las huertas, las granjas, rodeando la casa y había un corral al Sur (acordarse de que los olores debían evitarse y esa orientación favorecía) que tenía un pequeño techo de chapas y debajo del mismo se construyó una especie de tribuna con entablados de madera para las gallinas y gallos.

De allí viene el nombre de “gallinero” a las tribunas sin butacas en un estadio de fútbol. Luego estaba el sector del Horno de barro y detrás las plantas de cítricos. Cada uno de estos espacios estaba delimitado por alambrado -tejido y puertas de hierro de apertura “hacia afuera” con resortes para que cierre-sola.

La Casa era muy simple: Techo metálico con pendiente a canaleta que llevaba el agua de lluvia a una cisterna de material, muros de adobe revocados y siempre pintados de blanco, Cocina, dos dormitorios muy amplios y baño de aseo al final cerrando la galería de un lado; el otro baño se construía en el exterior a unos 20m de la casa hacia el Sur (los vientos dominantes en Chaco son del Norte).

Todos los espacios estan unidos por una generosa Galería con arcos hacia el patio propio, muy fresca orientada al Sureste.

En esa galería se desarrollaba la vida cotidiana de la casa, servía como comedor, estar, lugar de trabajo y de descanso.

Sin embargo, tenía una puerta lateral, muy labrada, con vidrios repartidos de colores en el otro lado, hacia el Norte -donde estaba el Aljibe y el patio de maniobras- Era la Puerta principal.

Ahora… esta casa inscripta en el área junto a los corrales y huertas, formaba parte de un grupo de construcciones agrupadas en torno a un patio de maniobras en donde otra gente trabajaba y visitaba a la familia residente.

Ese Patio servía para todo tipo de trabajo, las volantas y sulkys podían cargar ahí las bolsas de algodón para llevar a la desmotadora del pueblo; había una Despensa que proveía mercaderías a los cosecheros y peones. El garaje del Tractor (me acuerdo de uno rojo marca "Kossuth"), los carros, volantas, todos tenían un garaje o galpón donde guardarlos, repararlos; pero también habían construído unas piezas grandes (habitaciones) que servían de depósito de granos (maíz y sorgo); aunque cuando mi tío Jancsi contrajo matrimonio… fue su dormitorio.

Así era esta casa, pequeña, simple, funcional, pero muy "vivida a pleno" por una familia húngara muy laboriosa y dedicada a producir en el campo, como todos los húngaros que llegaron aquí:

La labranza, la siembra y la cosecha… esa era la tarea diaria… procurándose el agua, reparar las herramientas -que muchas veces fabricaban ellos mismos- todo se hacía en "las casas" era allí donde generaban su alimento criando cerdos, vacas para producir la leche diaria, las gallinas, habían plantado plantas frutales por doquier; todo ello en su conjunto, es lo que el Skanzen Muzeúm planifica construir; para reproducir parte de la vida diaria de la diáspora húngara en el Chaco.

Dr. Cseri Miklós en Chaco

Decenas de familias húngaras del Chaco fueron visitadas por el Director General y el Director Adjunto del Museo Skanzen personalmente; y no una, sino dos veces en varios años.

Se recolectaron enseres, muebles, elementos de trabajo, equipos, hasta juegos infantiles; donados por familias de toda la Colonia Juan José Paso.

El Dr. Cseri Miklós ha conocido en el Chaco **a una parte de la diáspora argentina** que por casi un siglo ha permanecido callada, pero **muy laboriosa y manteniendo los valores y el espíritu húngaro por varias generaciones** y **hoy, nuestros Abuelos "vuelven" simbólicamente a su Patria gracias al Skanzen; Y PARA SIEMPRE!**

Todo fué recolectado, clasificado. A la casa se le realizó un Relevamiento, es decir se han dibujado los planos de arquitectura (que nunca tuvo) y fue mensurada metro a metro, para luego reproducirla exactamente en el Museo.

Todos los elementos fueron acopiados en la Sociedad Húngara de Villa Angela; por varios años se transitó por innumerables vericuetos burocráticos para lograr consolidar la exportación a Hungría, de estos elementos que tienen un enorme e incalculable valor cultural, pero no económico y por eso…

se dificultaba definir a cada uno de ellos una nomenclatura arancelaria, condición sin-equanon cuando se exporta.

Finalmente, la Embajada de Hungria, merced a la ardua y abnegada voluntad del Sr. Embajador Gelényi Csaba; ha logrado realizar todas las gestiones ante la Cancillería Argentina y Aduana, realizando todos los pasos administrativos y legales, la limpieza y desinfección de los elementos bajo protocolos internacionales y un embalaje realmente cuidadoso - dada la fragilidad de la carga - que zarparía desde el puerto de Avellaneda hasta Hamburgo y de allí, por vía terrestre hasta la ciudad de Szentendre y finalmente al Museo Skanzen.

Espero — personalmente — que el lugar histórico que ocupe este "objeto cultural" en el Museo genere las expectativas por conocer a la diáspora chaqueña, su modo de vida luego de emigrar a Sudamérica y **que todos los visitantes del Museo Skanzen puedan valorar el esfuerzo de estos húngaros y el trabajo que tuvieron que hacer para consolidar una Provincia como el Chaco**, Argentina; una Provincia formada y forjada gracias a la gran comunidad de inmigrantes europeos que recibió hace 100 años.

Quiero aprovechar que el Sr. Embajador de Hungria está junto a nosotros para reconocerle su gran trabajo. En nombre de todos los húngaros chaqueños y me animo a decir de toda la diáspora húngara del país… le damos las gracias por todo ello!

Este gran movimiento de personas, de tiempo y de recursos tiene una significación muy importante hacia el futuro.

El Dr. Cseri — Director General del Museo Skanzen — ha dedicado su tiempo y esfuerzo personal en recorrer cada kilómetro de la Colonia Juan José Paso, visitando a cada familia, conociéndolos… y ellos a su vez, han donado cada elemento, desde el más pequeño (tal vez el marco de un cuadro), hasta la volanta, el arado con el que surcaron la tierra chaqueña; **todas esas familias sumaron a este objetivo** y hoy … está en su punto culminante.

Mi querido amigo Márk Zsonda; que durante años y años ha transitado toda la Provincia del Chaco conociendo en profundidad a la diáspora y entablando una relación de respeto y amistad que será siempre un tesoro para todos nosotros.

Bueno… **les agradezco a todos por la oportunidad de explicar sobre esta casa de inmigrantes, que era la casa de mis abuelos, donde yo corría de chico por su patio, donde veía trabajar a mi abuela… cocinando en ese horno de barro delicias para el paladar que nunca olvidaré.**

Nagyon szépen köszönöm, kedves közönség!

Prima Terezia, abuela Ilona, hermano Marcelo, abuelo János y Alejandro Pajor

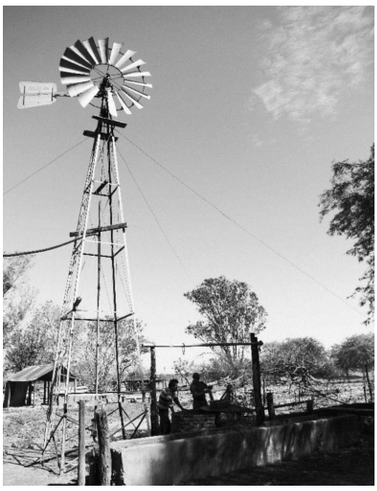

Detalles de la casa, Márk Zsonda

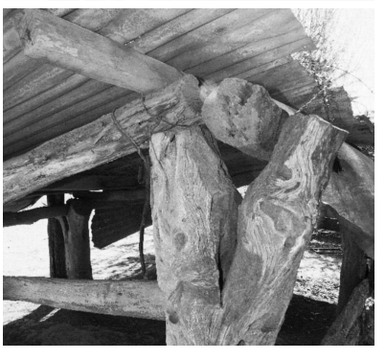

SUSANA BENEDEK

IDIOMA HÚNGARO EN LA UNIVERSIDAD DE BUENOS AIRES

KATÓ LOMB, SIGO TUS PASOS

Hace poco descubrí a una persona maravillosa. Estaba escuchando un seminario sobre adquisición de nuevas lenguas y la mencionaron a ella, **Kató Lomb**. Nunca había escuchado su nombre antes. Claro, me llamó la atención, ¡es húngara! ¿Quién es? Es Kató Lomb, una genia. Todo lo que dice sigue siendo vigente hoy. Maravillosa. Si me concedieran un deseo, pediría una tarde con ella, para hablar sobre lo que me apasiona: el aprendizaje de una nueva lengua, y en especial, hablar sobre la lengua húngara.

Pero, ¿quién es ella? Nació en Pécs el 8 de febrero de 1909. ¡Qué casualidad! En Pécs. Una ciudad importantísima, entre otras cosas porque allí se fundó la primera universidad de Hungría en 1367. Falleció en Budapest, el 9 de junio de 2003. Vivió 94 años. Originalmente se graduó en física y química, pero su interés pronto la llevó a los idiomas. Llegó a hablar 22 idiomas. ¡Qué locura! ¿Cómo puede ser? Pareciera algo imposible, pero es verdad. Ella cuenta que ganó dinero trabajando con 16 idiomas.

Fue intérprete y traductora húngara y **una de las primeras intérpretes simultáneas del mundo**. Aprendió la mayoría de los idiomas por esfuerzo propio, como autodidacta. Sus objetivos de adquirir estos idiomas fueron sobre todo prácticos, para satisfacer su interés. Le gustaba estudiar idiomas, sentía motivación, le daba alegría. Como intérprete visitó cinco continentes, 40 países y escribió muchos libros sobre sus experiencias y sus aventuras. Uno de sus libros se titula *Un intérprete alrededor del mundo* (Egy tolmács a világ körül).

Ya estoy tratando de conseguirlo. Otros títulos son *How I learn languages y Harmony of Babel*. Algunos están en internet, en inglés, en formato PDF. Pero yo quisiera tenerlos todos en formato real, en libro de verdad, en húngaro…

Ella dice que la palabra mágica es **el interés, la motivación**. Esto significa buscar respuestas a las siguientes preguntas: ¿Cuán interesado estoy? ¿Por qué estoy interesado en ese idioma? ¿Qué significa para mí? ¿Qué quiero con esa lengua? ¿De qué me sirve? ¿Significa para mí un beneficio material o una atracción mental? ¿O ambas cosas? Ella decía que, si había motivación y se le dedicaba tiempo diario, se lograba un gran resultado. Y que lo que ralentizaba el proceso era el miedo, la inhibición. Su fórmula era la siguiente:

$$\frac{\text{Invertido tiempo} \times \text{motivación}}{\text{Inhibición}} = \text{resultado}$$

Es justamente de lo que hablábamos en el artículo del mes pasado. ¿Recuerdan? La motivación está en nosotros y solamente de nosotros depende lo que logremos. Tengo alumnos que me dicen no tener talento para los idiomas, pero yo les respondo que si querés lograrlo, lo lograrás. Es cuestión de que las ganas de aprender te lleven a hacer el trabajo, con perseverancia, hasta llegar a la meta. ¡Se puede si hay una motivación que te empuja! Kató Lomb escribió 10 mandamientos para aprender un idioma. Tan vigente. Tan simple y contundente. ¡Vale la pena leerlos y tenerlos en cuenta!

1) Ponete a estudiar el idioma todos los días. Si no tenés mucho tiempo, dedicale por lo menos 10 minutos. Las horas de la mañana son las mejores.
2) Si las ganas de aprender el idioma se te van bastante rápido, no te fuerces, pero no dejes de estudiar. Inventá otra forma, por ejemplo, dejá el libro de texto y escuchá la radio (en idioma extranjero), dejá de hacer ejercicios y hojeá el diccionario.

3) Nunca memorices ni aprendas nada fuera de contexto.

4) Anotá y memorizá siempre todas las frases hechas, que puedas usar en cualquier situación posible.

5) Intentá traducir mentalmente todo lo posible, un anuncio, carteles de cine o teatro, trozos de conversaciones que vas escuchando. Es un descanso incluso para la mente cansada. (podés ver imágenes en google, o videos, publicidades, canciones)

6) Hay que memorizar sólo lo que fue corregido por tu profesor. No vuelvas a leer tus ejercicios que no han sido corregidos, porque si no aprendés inconscientemente el texto con todos los errores posibles. Si estudiás solo, memorizá sólo lo que sabés que es correcto.

7) Las frases hechas e idiomáticas hay que anotarlas y memorizarlas en la primera persona del singular.

8) Un idioma extranjero es como una fortaleza que debemos atacar desde muchos lados diferentes: leer periódicos, escuchar la radio, ver películas en original, escuchar conferencias o seminarios en este idioma, estudiar bien nuestro libro de texto, escribir mensajes, quedar y hablar con los amigos que son parlantes de la lengua extranjera (o sea activar las 4 destrezas lingüísticas: leer, escribir, escuchar, hablar).

9) No tengas miedo de hablar y no tengas miedo de cometer errores, pero pide que te los corrijan. Y, lo más importante es que no te enfades o molestes si realmente te van a corregir.

10) Estate completamente seguro(a) de que vas a conseguir tu objetivo, pase lo que pase, vos podés y vas a lograrlo. Tenés la perseverancia y la capacidad.

Estos consejos son geniales, y son actuales, son los mismos que yo les digo a mis estudiantes. ¡Qué alegría haberte conocido Kató Lomb! Gracias por enseñarnos y mostrarnos el camino.

¡Vamos por más! ¡Nos vemos la próxima! Szia sztok. Jó tanulást! Én beszélek magyarul, és te?

ANNA VÁGÁSI-KOVÁCS

MI HIJA ESTÁ APRENDIENDO HÚNGARO!

PADRES DEL SAN LADISLAO

“Estoy muy contenta que Cielo este en ese colegio y que disfrute de las clases!! Esta muy motivada!” - dice la mamá de Cielo Altamirano. Cielo es una participante entusiasta de las clases de húngaro dos veces por semana, y con su hermana pequeña no perdería ni una clase de danza folclórica. Además su mamá cosió hermosos vestidos para las niñas en colores húngaros! Ella respondió a mis preguntas.

Además de las muchas actividades de Cielo, ¿por qué decidieron aprovechar la oportunidad de aprender húngaro este año?

Cielo el año pasado ya hizo húngaro en el colegio y siempre la note que disfrutaba mucho las clases de idiomas. Yo particularmente amo los idiomas y le consulte si quería seguir este año y ella no lo dudó un segundo, es más. Se puso súper contenta!! Y nos pareció una excelente oportunidad de continuar y además yo podía acompañarla en la organización de sus clases virtuales y ella respondió positivamente.

¿Cómo les resulta el idioma?

En realidad a ella le resulta muy fácil comprender las consignas que le da la profesora Anna, yo la veo que se siente muy a gusto en la forma en que se enfoca la enseñanza por medio de imágenes, canciones, etc.

Ella se entusiasma mucho al leerlos y es muy didáctico todo el enfoque que Anna le da.

¿Cómo ven el desarrollo del nivel de Cielo desde Marzo?

Cielo ha avanzado bastante en su nivel desde marzo hasta aquí. Yo la acompaño mucho y la motivo a practicar siempre. Ella dice que le resulta más divertido que en colegio.

¿Cuál creen que sea su grado de dedicación con la clase?

Cielo le dedica bastante tiempo a húngaro ya sea en la pronunciación y trata de comprender los textos lo más que puede, le gusta practicar y leer la tarea, es más. A veces ella sola dice... *"Voy a practicar húngaro"*.

Yo la acompaño en toda la organización de sus tareas del colegio. Y ella comprende que le resulta más fácil entender las clases por Zoom si practica y lee los textos. Y además se puso muy contenta cuando le dije que podía sumar un día más de clases a la semana. Y le fascina "las clases de danzas húngaras" junto a su hermana Camila. Las disfrutan y se divierten mucho realmente.

¿Qué palabras en húngaro se escuchan con más frecuencia en casa?

Cielo saluda a la mañana: *Szia! Jó reggelt!*
Hogy vagy? Nagyon jól! — saluda a la abuela y los tíos por video llamadas.
Cuando se va a dormir: *Jó éjszakát!*
Y ella repite colores, números y juegan con su hermana a los dialogos. Y repite bastante lo que aprendió para el poema del *"Pan de la abuela"*.

En la clase

Cielo y Camila

ANNA VÁGÁSI-KOVÁCS

¿Por qué puntualmente húngaro?

Aprender húngaro en tiempo libre

¿Por qué alguien pasa su tiempo libre aprendiendo y mejorando sus habilidades en húngaro?

Le pregunto a uno de mis alumnos en cada edición del boletín...

Con mi alumna, **Ibilu Gáspár** me encuentro todos los sábados en Círculo Juvenil Zrínyi (Zrínyi Ifjúsági Kör). ¡Siempre asiste a las clases con gran dedicación!

¿Qué motiva a Ibilu a aprender húngaro?

"Me gusta como suena y quiero aprender el idioma de mi papá, mi abuela y cuando vaya a visitar a mi hermano mayor a Hungría, entender y perfeccionar lo que estoy aprendiendo."

En la clase

CAROLINA JUHASZ

HISTORIA DE UN ADOLESCENTE CON HISTORIA

JULIO JUHASZ

Julio Juhasz, mi abuelo, nació en la ciudad de Budapest, Hungría el 18 de Noviembre de 1938.

Se crio en el seno de una familia de clase media, su padre de profesión ebanista, su madre ama de casa y un hermano menor.

Durante sus primeros años de vida, había transcurrido la segunda guerra mundial. Hungría, aliada de Alemania, había sufrido los embates de la guerra y el desmembramiento de su territorio y población devastada por el hambre, el dolor, la destrucción y la ocupación Rusa.

A pesar de las adversidades tuvo una infancia feliz y creció rodeado de afectos.

Pasaron los años y Julio se transformo en un adolescente como nosotros, iba a la escuela secundaria, tenía amigos con los cuales se reunía al salir del colegio y practicaba uno de sus deportes preferidos la gimnasia deportiva.

Con tan solo 16 años había participado y ganado varias competencias de gimnasia a nivel colegial y competía representando a su ciudad.

Hungría continuaba ocupado por Rusia y ahora formaba parte de los países satélites de la Unión Soviética. El pueblo Húngaro ya no soportaba la dominación Rusa y el 28 de Noviembre de 1956, se alza en la denominada Revolución Húngara, luchando por recuperar su libertad e identidad como pueblo.

La revolución fue encabezada por las agrupaciones de trabajadores y estudiantes universitarios a los que se plegaron los estudiantes secundarios.

Julio junto a su grupo de amigos, no se quedo al margen del moviente revolucionario y participo activamente. Una noche le encomendaron hacer guardia en la puerta de su escuela y le dieron un arma para que se defendiera, tenía tan solo 16 años.

Nunca había tenido en sus manos una pistola, pero esa noche estaba solo con un arma cargada en sus manos y sin saber qué hacer. Al manipularla se disparo el arma en su bolsillo y de milagro no salió lastimado.

A los pocos días entraron en la ciudad los tanques y el ejército ruso aplasto el movimiento revolucionario, persiguiendo a todos los que habían participado de la contienda revolucionaria.

Julio no tiene otra alternativa que abandonar su país y escapar caminando con un amigo hacia Austria. Traía consigo tan solo una pequeña valija con escasas pertenencias, dejo atrás a sus más preciados afectos, su madre y su hermano, su hogar, sus amigos, su escuela, su mundo. Camino durante varios días y noches a través del campo hasta llegar a la frontera.

En Austria es recibido en un campamento de refugiados y termina el colegio secundario. De golpe y con tan solo 17 años se había transformado en un hombre. A pesar de haber dejado todo lo que conocía, había escapado, pasado hambre y frio pero nunca se rindió. Julio siguió luchando.

En el campo de refugiados, La cruz Roja, reubicaba a los inmigrantes entre los países que aceptaban refugiados, entre ellos estaban Uruguay y Argentina que se visualizaban como un destino donde comenzar a forjar una nueva vida.

Partió del puerto de Geneva, Italia, en el buque General Belgrano rumbo a Uruguay.

Llega a la ciudad de Montevideo, tenía tan solo 18 años y hacia ya dos años que había abandonado su tierra natal.

En Montevideo, rinde el examen de ingreso para la facultad de Arquitectura y se gana una beca a causa de su buen rendimiento escolar en Austria. Para Julio esto fue un gran desafío que supero con éxito, ya que no sabía el idioma castellano en su totalidad.

Al año siguiente se reencuentra con su padre, quien había huido muchos años antes y estaba radicado en Buenos Aires.

Julio decide dejar Montevideo y viene a Buenos Aires para vivir con su padre en la localidad de Munro. Allí comienza a trabajar con el padre en la carpintería, aprende su oficio y se destaca por la calidad y creatividad de sus muebles.

Vuelve a practicar deportes, una de sus pasiones y los fines de semana iba al club Húngaro donde se encontraba con compatriotas. Allí conoce a quien será su compañera de vida, Anna María Pheiffer, hija de una familia húngara que había llegado a nuestro país durante la segunda guerra mundial junto a sus tres pequeños hijos.

Julio y Anna se casaron y nacen Jorge y Andrea.

Recién en 1980, Julio pudo volver a Hungría y reencontrarse con su madre y su hermano.

Esta pequeña historia nos deja una enseñanza de superación, lucha y valentía, demostrándonos que **por más adverso que resulte el camino con tenacidad, perseverancia y esperanza todo se supera, las metas se alcanzan sin importar lo difícil que sea.**

Si tiene alguien quien recuerde, o alguna historia que contar durante el 1956, también **estamos esperando su contribución** para nuestra conmemoración el 23 de octubre.

annavagasiko@gmail.com

SZERDÁNKÉNT

Magyar nyelvű TÁRSALGÁSI KLUB

17:00 ÓRAKOR felnőttekkel

19:00 ÓRAKOR fiatal felnőttekkel

BESZÉLGESSÜNK EGY JÓT MAGYARUL!

A ZOOM-ON!

ISTENTISZTELET

Minden hónap 2. és utolsó vasárnapján

a ZOOM-on!

MAGYAR NÉPTÁNC kicsiknek

PÉNTEKENKÉNT

16:00 ÓRAKOR

KNAPECZ KATÁVAL ÉS TÓTH ANDRÁSSAL

AMENNYIBEN SZÍVESEN ÍRNA/KÜLDENE CIKKET, RECEPTET, VERSET A HÍRLEVÉLBE, VAGY KÉRÉSE, KÉRDÉSE LENNE, FORDULJON HOZZÁM BIZALOMMAL AZ ALÁBBI CÍMEN: ANNAVAGASIKO@GMAIL.COM

A szerkesztő: Vágási-Kovács Anna